

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER ANA BİLİM DALI

OKUL DIŞI ÖĞRETİM BAĞLAMINDA MÜZELERİN ROLÜ:
KAPADOKYA YAŞAYAN MİRAS MÜZESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Mehtap KÖKSAL

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Recep KÜREKLİ

Nevşehir
Nisan, 2023

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER ANA BİLİM DALI

OKUL DIŞI ÖĞRETİM BAĞLAMINDA MÜZELERİN ROLÜ:
KAPADOKYA YAŞAYAN MİRAS MÜZESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Mehtap KÖKSAL

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Recep KÜREKLİ

Nevşehir
Nisan, 2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan
Mehtap KÖKSAL

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Okul Dışı Öğretim Bağlamında Müzelerin Rolü: Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Mehtap KÖKSAL

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Recep KÜREKLİ

Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Ali MEYDAN

KABUL VE ONAY

Dr. Öğretim Üyesi Recep KÜREKLİ danışmanlığında Mehtap KÖKSAL tarafından hazırlanan “Okul Dışı Öğretim Bağlamında Müzelerin Rolü: Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

....../....../.....

JÜRİ

İMZA

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Recep KÜREKLİ

.....

Üye : Prof. Dr. Ali MEYDAN

.....

Üye : Doç. Dr. Turan AÇIK

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun/....../..... tarih ve sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

....../....../.....

Dr. Öğr. Üyesi Volkan Recai ÇETİN
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tezimi hazırlarken desteklerini esirgemeyen, değerli vaktini ayıran saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Recep KÜREKLİ'ye, Prof. Dr. Ali MEYDAN'a ve saygı değer bölüm hocalarıma, Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi kurucusu Prof.Dr.Adem ÖGER'e ve Arş. Gör. Kamile SERBEST'e sevgi ve saygılarımı sunarım.

Tüm eğitim hayatım boyunca bana inanarak manevi desteğini esirgemeyen sevgili eşim Ahmet Köksal'a, oğlum Zafer ve kızım Zeynep'e; başta canım annem olmak üzere tüm aile üyelerime, her zaman yanımda olup desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Prof.Dr. Sezen AKSÖZ'e ve tüm dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Mehtap KÖKSAL
Nevşehir, 2023

**OKUL DIŞI ÖĞRETİM BAĞLAMINDA MÜZELERİN ROLÜ:
KAPADOKYA YAŞAYAN MİRAS MÜZESİ ÖRNEĞİ**

Mehtap KÖKSAL

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, OCAK, 2023

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Recep KÜREKLİ

ÖZET

Okul dışı öğrenme alanlarından biri olan müzeler sahip oldukları eğitici potansiyeller ve alışılmışın dışında bir eğitim verme imkanından dolayı son zamanlarda üzerinde çokça durulan bir öğrenme alanı olmaktadır. Ülkemiz doğal, tarihi ve kültürel varlıklarıyla bu alana hizmet sağlayacak büyük bir potansiyele sahiptir. Özellikle son yıllarda dünyada çapında oldukça farklı örneklerini gördüğümüz müze türleri ülkemizde de görülmeye başlanmıştır. Müzelerdeki çeşitliliğin ve farklı uygulamaların temel sebebi müzeleri ziyaretçiler için daha cazip bir hale getirip turizm geliri açısından ülke ekonomisine katkı sağlamanın yanında, ziyaretçi sayısını artırarak toplumu tarihi ve kültürel alanda bilinçlendirmek ve globalleşmenin getirdiği kültürel yozlaşmanın, milli kimlik belirsizliğinin ve özellikle yeni nesiller için zayıflayan milli ve kültürel aidiyet duygusunun güçlenmesini sağlamaktır. Eğitim noktasında bu amaca hizmet eden en önemli ders sosyal bilgiler dersi olup, içerdiği birçok hedef öğrenme alanı için müzeler önemli bir öğrenme alanı oluşturma potansiyeline sahiptir. Ülkemizde yaygın eğitimin güzel örneklerinden biri olan Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi özellikle somut olmayan kültürel mirasın korunması ve yaşatılması noktasında örnek teşkil edecek nitelikte olup, UNESCO 2003 Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi içeriği ile uyumlu bir müzecilik faaliyeti yürütmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler eğitimi alan öğrencilerin müze deneyimlerini değerlendirerek, müzeyi ziyaretlerinin somut olmayan kültürel miras bilincinin oluşturulmasına yönelik katkısını ortaya koymakla birlikte alışılmışın dışında bir müze deneyiminin öğrenciler ve öğretmenler üzerinde bıraktığı etkiyi gözlemlemektir. Bu araştırma nitel yöntemle yapılan bir durum çalışması olup, insan ve sosyal yaşamla ilgili problemleri, gözlem, görüşme, gözlem sırasında yapılan informal görüşmeler sonucu elde edilen görüşme notları ışığında parçadan bütüne doğru açıklamak amaçlanmaktadır. Araştırma Nevşehir il merkezinde eğitim veren 2 okuldan 10'ar adet olmak üzere toplam 20 öğrenci ve 5 öğretmenle yapılmış olup, gözlem ve mülakat yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde “Amaçlı örnekleme” yönteminden uygun örneklem seçilerek, görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtarak, çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını belirlemeye çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul Dışı Sosyal Bilgiler Eğitimi, Yaşayan Miras Müzeleri, Somut Olmayan Kültürel Miras Bilinci

**THE ROLE OF MUSEUMS IN THE CONTEXT OF OUT OF SCHOOL
EDUCATION: CAPPADOCIA LIVING HERITAGE MUSEUM EXAMPLE**

Mehtap KÖKSAL

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences

M.B.A. JANUARY, 2023

Supervisor:Assoc.Prof.Recep KÜREKLİ

ABSTRACT

Museums, which are one of the out-of-school learning areas, have been a much-emphasized learning area recently due to their educational potential and the opportunity to provide an unusual education. Our country has a great potential to provide services in this field with its natural, historical and cultural assets. Especially in recent years museum types, of which we have seen quite different examples around the world, have started to be seen in our country. The main reason for the diversity and different applications in museums is to make museums more attractive for visitors and contribute to the country's economy in terms of tourism income, as well as to increase the number of visitors in the historical and cultural field, to raise awareness of the society in the historical and cultural field and to strengthen the sense of belonging by considering the problems of the national identity uncertainty of the cultural degeneration brought by globalization especially for the new generations. The most important course that serves this purpose at the point of education is the Social Studies course, and museums have the potential to create an important learning area for many target learning areas. Cappadocia Living heritage Museum, which is one of the beautiful examples of non-formal education in our country, is exemplary especially in terms of preserving and keeping alive the Intangible cultural heritage, and carries out a museum activity in line with the content of the Intangible Cultural Heritage Preservation Agreement in 2003. In this context, the aim of the research is to evaluate the museum experiences of the students who receive social studies education and to reveal the contribution of their visit to the museum to create the awareness of intangible cultural heritage, and to observe the effect of an unusual museum experience on students and teachers. This research is a case study with qualitative methods and it is aimed to explain the problems related to human and social life from the part to the whole in the light of the interview notes obtained as a result of the observation, interview and in-formal interviews during the observation. The research was conducted in 1 private school providing education in Nevşehir city center and 1 public school providing education in Avanos district and 10 students from each school, a total of 20 students and five teachers, and observation and interview methods were used as the method. To determine the participants in the study, to create a relatively small sample by choosing the appropriate sample from the purposive sampling method, and to try to determine whether there are any common or shared vote cases among the various situations by reflecting the problem studied in this sample to the maximum extent to the diversity of individuals who may be a party, and to determine whether the problem is different according to this variety to reveal the dimensions.

Keywords: Out of School Social Studies Education, Living Heritage Museums, Intangible Cultural Heritage Awareness.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY	iv
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	xiii
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
GÖRESEL NESNELER LİSTESİ.....	xvi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	6
1.3.Problem Cümlesi	7
1.4.Alt Problemler	7
1.5. Varsayımlar	8
1.6. Sınırlılıklar.....	8
1.7. Tanımlar	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	12
KURAMSAL ÇERÇEVE	12
2.1.Okul Dışı Öğretim	12
2.2.Müze Kavramı	13
2.3.Müzecilik.....	17
2.3.1. Açık Hava Müzeciliği	17
2.3.2.Yaşayan Müze	19

2.3.3.SOKÜM Müzesi.....	19
2.3.4.Halk Bilimi Müzeciliği.....	21
2.3.5.Yaşayan Miras Müzeleri	21
2.3.6.Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi Tanıtımı, Kuruluş Amacı ve Müzede Düzenlenen Etkinlikler	22
2.4.Müze Eğitimi.....	34
2.5.Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	35
2.5.1.Yetkinlikler.....	36
2.5.2.Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları	38
2.5.3.Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Temel Beceriler	39
2.5.3.1.Araştırma.....	39
2.5.3.2.Çevre okuryazarlığı.....	39
2.5.3.3. Değişim ve sürekliliği algılama	39
2.5.3.4. Eleştirel düşünme.....	39
2.5.3.5 Empati	39
2.5.3.6. Gözlem	39
2.5.3.7. İletişim	40
2.5.3.8. İş birliği.....	40
2.5.3.9. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	40
2.5.3.10.Kanıt kullanma	40
2.5.3.11. Karar verme.....	40
2.5.3.12. Konum analizi	40
2.5.3.13. Mekânı algılama.....	41
2.5.3.14. Öz denetim	41
2.5.3.15. Sosyal katılım.....	41
2.5.3.16. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma	41
2.5.3.17. Zaman ve kronolojiyi algılama	41

2.5.4.Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Değerler Eğitimi	41
2.6.İlgili Çalışmalar	42
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	48
YÖNTEM.....	48
3.1.Araştırmanın Modeli	48
3.2.Araştırmanın Çalışma Grubu.....	49
3.3.Verileri Toplama Aracı.....	50
3.4.Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	50
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik	50
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	51
BULGULAR.....	51
4.1.a.Birinci alt probleme ilişkin bulgular.....	51
4.1.b.Birinci alt probleme ilişkin bulgular	51
4.2.İkinci alt probleme ilişkin bulgular	53
4.3.Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	54
4.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular.....	54
4.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular.....	56
4.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular.....	58
4.7. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular	59
4.8. Sekizinci alt probleme ilişkin bulgular.....	61
4.10. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular	64
4.11.Onbirinci alt probleme ilişkin bulgular	65
4.12.Onikincinci alt probleme ilişkin bulgular.....	68
4.13.Onüçüncü alt probleme ilişkin bulgular	69
4.14.Ondördüncü alt probleme ilişkin bulgular.....	72
4.15.On beşinci alt probleme ilişkin bulgular	73
4.16.On altıncı alt probleme ilişkin bulgular.....	75

4.17.On yedinci alt probleme ilişkin bulgular	77
4.18.On sekizinci alt probleme ilişkin bulgular	79
4.19.On dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular	81
4.20.Yirminci alt probleme ilişkin bulgular	83
4.21.Yirmi birinci alt probleme ilişkin bulgular.....	85
4.22.Yirmi ikinci alt probleme ilişkin bulgular	86
4.23.Yirmi üçüncü alt probleme ilişkin bulgular	88
4.24.Yirmi dördüncü alt probleme ilişkin bulgular	91
4.25.Yirmi beşinci alt probleme ilişkin bulgular.....	92
4.26.Yirmi altıncı alt probleme ilişkin bulgular	95
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	99
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	99
5.1.Sonuç ve Tartışma	99
5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin sonuç	99
5.1.2. İkinci alt probleme ilişkin sonuç	99
5.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin sonuç	99
5.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin sonuç.....	100
5.1.5. Beşinci alt probleme ilişkin sonuç.....	100
5.1.6. Altıncı alt probleme ilişkin sonuç	100
5.1.7. Yedinci alt probleme ilişkin sonuç.....	100
5.1.8. Sekizinci alt probleme ilişkin sonuç.....	101
5.1.9. Dokuzuncu alt probleme ilişkin sonuç	101
5.1.10. Onuncu alt probleme ilişkin sonuç	102
5.1.11. On birinci alt probleme ilişkin sonuç	102
5.1.12.Onikincinci alt probleme ilişkin sonuç.....	102
5.1.13. On üçüncü alt probleme ilişkin sonuç	103
5.1.14. On dördüncü alt probleme ilişkin sonuç.....	103

5.1.15. On beşinci alt probleme ilişkin sonuç	104
5.1.16. On altıncı alt probleme ilişkin sonuç.....	105
5.1.17. On yedinci alt probleme ilişkin sonuç.....	105
5.1.18. On sekizinci alt probleme ilişkin sonuç	105
5.1.19. On dokuzuncu alt probleme ilişkin sonuç	105
5.1.20. Yirminci alt probleme ilişkin sonuç	106
5.1.21. Yirmi birinci alt probleme ilişkin sonuç.....	106
5.1.22. Yirmi ikinci alt probleme ilişkin sonuç.....	107
5.2.23. Yirmi üçüncü alt probleme ilişkin sonuç	107
5.2.24. Yirmi dördüncü alt probleme ilişkin sonuç.....	108
5.1.25. Yirmi beşinci alt probleme ilişkin sonuç.....	108
5.1.26. Yirmi altıncı alt probleme ilişkin bulgular	109
5.2.Öneriler.....	109
KAYNAKÇA.....	114
ÖZGEÇMİŞ	129

KISALTMALAR VE SİMGELER

ICOM	: Uluslararası Müzeler Konseyi
ICOMOS	:Uluslararası Anıtlar ve Siteler Konseyi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NEVKAM	: Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi
SOKÜM	: Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi
TYÇ	: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Öğrencilerin Cinsiyet Dağılım Tablosu	49
Tablo 4.1. Öğrencilerin daha önce müze ziyareti yapıp yapmama durumları.....	51
Tablo 4.2. Öğrencilerin daha önce ziyaret ettikleri müzelerde en çok ilgilerini çeken şey ne olduğu ile ilgili cevapları.	52
Tablo 4.3. Öğrencilerin yaşayan müze kavramını daha önce duyup duymama durumları.....	53
Tablo 4.4. Öğrenciler ziyaret edecekleri müzenin içerisinde neler göreceklerini düşünme durumları.....	54
Tablo 4.5. Öğrencilerin şimdiye kadar gölge oyunu izleyip izlememe durumları.....	55
Tablo 4.6. Öğrencilerin ailelerinde ya da çevrelerinde doğum, düğün ve ölüm geleneklerinin ne şekilde uygulandığına yönelik farkındalık durumları.....	56
Tablo 4.7. Öğrencilerin aşıklık geleneğini bilip bilmeme ve bölgelerinden bir aşık örneği örnek verip vermeme durumları	59
Tablo 4.8. Öğrencilerin geleneksel el sanatları konusunda bilgi durumları.....	60
Tablo 4.9. Öğrencilerin yaşadıkları mahallede ne tür oyunlar oynadıkları ifade etme durumları.....	61
Tablo 4.10. Öğrencilerin yaşadıkları mahallede oynadıkları oyunları kimlerden öğrendiklerini ifade etme durumları.....	62
Tablo 4.11. Öğrencilerin daha önce geleneksel halk hekimliği ya da ocaklı kavramlarını duyup duymama durumları.....	63
Tablo 4.12. Öğrencilerin geleneksel ve kültürel uygulamaları gerekli görüp görmeme durumları.....	64
Tablo 4.13. Öğrencilerin müze ziyaretinde en çok ilgilerini çeken şeyleri ifade durumları.....	65
Tablo 4.14. Öğrencilerin Yaşayan Miras Müzesi'nin diğer müzelerden ne tür farkları olduğunu ifade durumları.....	68
Tablo 4.15. Öğrencilerin en çok ilgilerini çeken odaya yönelik ifade durumları.....	70
Tablo 4.16. Öğrencilerin doğum ve düğün geleneklerini yansıtan odada ilgilerini çeken şeylerle ilgili ifade durumları.....	72
Tablo 4.17. Öğrencilerin aşıklık geleneği hakkında görüşleri	73
Tablo 4.18. Öğrencilerin bu uygulamaları gerekli bulup bulmama durumları.....	75
Tablo 4.19. Öğrencilerin oyun odasında önceden bildikleri oyunlar	77

Tablo 4.20. Öğrencilerin halk hekimliği ve ocaklı odasında ilgilerini çeken şeyler..	79
Tablo 4.21. Öğrencilerin el sanatları odasında ilgilerini çeken şeyler	81
Tablo 4.22. Öğrencilerin müze ziyaretleri ile ilgili ekledikleri görüşleri.....	83
Tablo 4.23. Öğretmenlerin müze ziyaretini faydalı bulup bulmama durumları.....	85
Tablo 4.24. Öğretmenlerin müze ziyaretinin kendileri için ne tür faydalar sağlayacağını belirtme durumları	87
Tablo 4.25. Öğretmenlerin müze ziyaretinin öğrencileri için ne tür faydalar sağlayacağını belirtme durumları	88
Tablo 4.26. Öğretmenlerin müze ziyaretinin Sosyal bilgiler dersinin hangi alanlarında etkili olacağını belirtme durumları	91
Tablo 4.27. Öğretmenlerin müzede uygulanan etkinliklerden en çok hangi/hangilerini faydalı bulma durumları	92
Tablo 4.28. Öğretmenlerin müzede uygulanan etkinliklere ya da uygulamalara yönelik önerileri	95

GÖRESEL NESNELER LİSTESİ

GN 2.1.Müze Dış Görünüşü	22
GN 2.2.Müze Girişi	23
GN 2.3.Müze Avlusu	25
GN 2.4.Karagöz-Hacivat Gölge Gösterisi	26
GN 2.5.Dede Korkut Anlatımı.....	27
GN 2.6.Halk hekimliği odası	27
GN 2.7.Dokumacılık odası	28
GN 2.8.Yöresel mutfak	28
GN 2.9.Gelin odası	29
GN 2.10.El sanatları odası	30
GN 2.11.Dede Korkut ve Aşık odası	31
GN 2.12.Dede Korkut ve Âşık odası	32
GN 2.13.Masal odası	33
GN 2.14.Sohbet odası	33
GN 4.1.Mutfak	67
GN 4.2.Mutfak eşyaları.....	67
GN 4.3.Türk Kahvesi ve Yufkası Beratı-UNESCO	69
GN 4.4.Meddahlık Geleneği Beratı-UNESCO	71
GN 4.5.Gelin odası	71
GN 4.6.Aşık odası.....	75
GN 4.7.Aşık odası.....	78
GN 4.8.Oyun odası	79
GN 4.9.Halk Hekimliği Odası	82
GN 4.10.Dokumacılık ve El Sanatları Odası	83

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlardan bahsedilmektedir.

1.1.Problem Durumu

Eğitim ve öğretimin yaşam boyu devam eden, karşılaştığı her kaynaktan beslenen, durmadan evrilen ve değişen bir süreç olduğu aşikardır. Genetik faktörler, geçmiş yaşantılar, sosyo-ekonomik ve kültürel çevre bu süreci etkileyen değişkenlerden bazılarıdır. Etkili öğrenmenin gerçekleşmesi için ise etkili öğrenme alanı önemlidir. Soyut kavramlar ve öğrenme alanlarının içerisinde çokça bulunduğu sosyal bilgiler dersi için müzeler verimli öğrenme alanlarıdır.

Billington'a (2011) göre educere fiilinden türetilen eğitim, öğrenenin hem dünyayı hem de kendini keşfetmesine rehberlik eden eğitimidir. Bu eğitimin sonu yoktur, yaşam boyu devam eder. "Yaşam boyu öğrenme", temel olarak "educere" fiil kökü aracılığıyla öğrenmeyi günlük öğrenme ya da her yerde öğrenme olarak adlandırılan öğretme ve öğrenmeyi vurgulamaktadır. Eğitimin amacı; toplumda, en geniş ve en derin anlamıyla kültürü, yeni nesillere aktarır, onu derinleştirir ve kültür birikimini genişletir. "Kültür" ile, değerler de dahil olmak üzere tüm bilgi alanını ele almak gerekir. İnsan yetkinliğini artırmak, başka bir deyişle nitelikli insanlar yetiştirmektir. Yüksek eğitilmiş insan kavramı, kişinin topluma bakan yüzüdür. İnsanın iç dünyasına bakan bir bakış açısıyla insanı yüceltmektir. Bununla birlikte genel olarak modern dünyanın eğitim sistemi, insanların dış özelliklerini şekillendirme eğilimindedir. "Kültür"; Aile, eğitim kurumları ve sosyal yaşam tarafından aktarılır, derinleştirilir ve genişletilir. Öğrenme üç farklı şekilde gerçekleşir: örgün eğitim, yaygın eğitim ve yaygın öğrenme. Örgün eğitim, okullar ve üniversiteler tarafından düzenlenen eğitimidir. Kısmen organize edilmiş kursa dayalı eğitim resmi olmayan yani yaygın

eğitimidir. Aile ve toplum aracılığı ile öğrenmeye ise günlük öğrenme yani sargın öğrenme denir. Başka bir deyişle sargınöğrenme, insanların ve çevrelerinin etkileşimi yoluyla elde edilen öğrenmedir(Günay, 2019:132,133).

Günümüzde eğitim anlayışını etkileyen yaklaşımlar ve felsefeler, öğrencileri sınıfı terk etmeye zorlamaktadır. Sosyal bilgiler öğretim programı, yapılandırmacı bir öğrenme yaklaşımına dayalıdır ve bu yapılandırmacı yaklaşıma dayalı olarak, kişinin öğrenmesini yapılandırması, sunulan etkili uyaranlar aracılığıyla ifade edilir. Bu nedenle öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere program dahilinde en etkili teşvikler sunulmalıdır. Teknoloji ve bilimdeki ilerlemelere rağmen, bu uyarıcılar genellikle sınıfta oluşturulmaz. Bu nedenle sınıftan ayrılma ihtiyacı artık kaçınılmaz bir gerçektir(Altın ve Demirtaş, 2012).

Okul dışı öğrenme, okul dışı öğrenme ortamları öğrencilere ve öğretmenlere birçok fırsat sunmaktadır. Literatürde okul dışı öğrenme ortamları “*okul dışında bulunan ve öğrenme ortamları olarak kullanılabilir olan mekânlar*” olarak tanımlanmaktadır. Okul dışı öğrenmenin önemli olmasının en büyük nedenlerinden birisi insanların öğrenmelerinin küçük bölümünün resmi öğrenme ortamlarında olmasıdır (Fenichel ve Schweingruber, 2010).

Bu mekânlardan biri de müzelerdir. Klasik anlamda müzeler; tarihi, kültürel ya da sanatsal değeri olan nesnelerin toplanarak sergilendiği yerler olup, son yıllarda modern müzecilik olarak da tanımlanan, ziyaretçileri en üst düzeyde memnun etme noktasından hareketle dijital teknolojiyi de kullanarak farklı gösteriler, etkinlikler, müzelerin ya da eserlerin niteliğine uygun atmosfer ses ve ışık teknikleriyle desteklenen farklı atmosferler yaratma, müze ziyaretlerinin devamını sağlamak adına süreli sergi ya da workshop gibi farklı etkinlikler müzelerde interaktif iletişimin yoğunlaşması ile birlikte gelişmiş ve müzecilik anlayışı farklı noktalara gelmiştir. Sosyal bilgiler öğrenim alanı, yaşadığı ülkenin bir parçası olarak başta kendi kültürel değerlerinin bilincinde, geçmişten gelen kültür ve değer birikiminin kıymetini bilip sahiplenebilen ve onu kullanabilme yeteneğini gösteren, kendi değerlerini yeniden üretebilen, doğru bilgiye ulaşıp bunu kullanma becerisi gösterebilen, demokratik ilkelere bağlı aktif vatandaşlar yetiştirmeyi hedeflemektedir. Son yıllarda Öğrenme

sürecinin temel boyutlarından olan mekân boyutunu, temel öğrenme ortamı olan okul dışına çıkarmanın öğrenmenin niteliğini arttırdığı gözlemlenmektedir. Okul içi eğitim dışında, günlük yaşantılarında öğrenmenin gerçekleştiği ortamlar oldukça çeşitlidir (Falk ve Dierking, 2002:34-37).

Karmaşık bir öge olan öğrenmeye, öğretim modeline ve içeriğine ilişkin bilim insanları farklı görüşler ileri sürmekte ve bu konuda tartışmalar yürütmektedir. Örneğin Falk ve Dierking'in müzeyi de içeren eğitim ve öğrenme sürecine ilişkin görüşlerini şöyle özetleyebiliriz: İnsanlar önemli ölçüde seçme hakkına ve özgürce seçilmiş öğrenme ortamlarına sahip olsalardı nasıl öğrenirlerdi? Seçme hakkına sahip olunan öğrenim doğrusal olmama eğilimindedir. Böyle öğrenmeler kişisel olarak motive edilir ve öğrencinin neyi, nerede, nasıl ve kiminle öğreneceği konusunda önemli bir seçim yapmasını içerir. Müzelerde ne kadar iyi bir öğrenme modeli geliştirebilirsek o ölçüde öğrenmeyi kolaylaştırabiliriz. Ayrıca motivasyonla birlikte insanların öğrenme sürecini anlamak, insanların milyonlarca yıl sonucunda hayatta kalmaya yönelik evrimi sayesinde, sürekli değişen sosyal, kültürel ve fiziksel dünyalarında akıllıca yön belirlemelerini sağlayan bir adaptasyon sürecidir. Öğrenme süreç ve sonuç odaklı karmaşık bir ögedir. Öğrenme yalnızca bilişsel anlamda bir değişim değil, aynı zamanda davranışta, beceri, farkındalık, hassasiyet ve hatta ilişkiler noktasında da değişmektedir. Öğrenme birbiriyle örtüşen üç bağlamdan etkilenir. Bunlar; kişisel bağlam, sosyokültürel bağlam ve fiziksel bağlamdır. Öğrenme bu üç bağlamın sürekli ilerleyen ve asla sona ermeyen bir entegrasyonu olarak kavramsallaştırılabilir.

Araştırmacıların öğrenme sürecine ilişkin yaklaşımlarını değerlendirdiğimizde, insanlar önemli ölçüde seçme hakkına ve özgürce seçilmiş öğrenme ortamlarına sahip olsalardı nasıl öğrenirlerdi, sorusundan hareketle öğrenmenin farklı bağlamlarda değerlendirilmesi gereken bir süreç olduğu ve bu sürecin kişiyi kendisi yapan tüm unsurlardan etkilediğini söyleyebiliriz. Öğrenme temel olarak bir ihtiyaçtır ve bu ihtiyacın doğması içim motivasyon şarttır. İnsanlığın geçirdiği evrim ve bu evrimin hem sebebi hem sonucu olan değişkenler bu süreci etkilemektedir. Kişi öğrenme ortamını ve öğrenme türünü kendi seçtiğinde bu süreç kişiye özgüdür ve öğrenmenin etkililiği ve kalıcılığı süreç bileşenlerine göre farklılaşacaktır. Aynı

ortamda her birey bu bileşenlerin değişkenliği sonucunda farklı öğrenme yaşantıları gerçekleştirecektir.

Araştırmacılar, müze ile eğitim arasındaki ilişkiyi de şöyle açıklamaktadırlar: İnsanlar müzelerde kesinlikle öğrenirler fakat ne öğrendikleri kişiden kişiye değişir. Kişinin müzede ne öğrendiği; kim olduğu, müzeyi neden ve kiminle ziyaret ettiği, ziyaretten önceki tecrübeleri ve sonraki izlenimleri, müzede gördükleri ve yaptıkları ile birlikte tüm bu değişkenlerin birbirleriyle etkileşimlerinin sonucudur (Falk ve Dierking, 2018:9).

Müzeler öğrencilerin kendi özgür seçimleriyle öğrendikleri ortamlardandır ve bu nedenle en önemli okul dışı öğrenme alanıdır. Özellikle bir rehber eşliğinde ziyaret yapabileceğimiz müzeler çeşitli etkinlikler arasından seçim yapabilmemizi sağlar ve ziyaretçiler keşif etkinliklerini seçip kontrol edebileceklerini hissederler (Bamberger ve Tal, 2007:76). Öğrenmenin gerçekleşmesi öğrencinin merak duygusunu uyandırdıktan sonra olacaktır. En önemlisi noktalardan biri, müze ve ziyaretçinin yaşam ihtiyaçları arasındaki bağlantıyı ortaya çıkarmaktır (Csikszentmihaly ve Hemanson, 1995:73).

Müzelerde fikirler birbiri üzerine inşa edilmeye meyilli olduğundan müzeler yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için uygun mekânlardır. Müzelerde karşılaşılan nesnelere çocukların ilk görüşlerini oluşturmak için kullanılır. Bunlar çocukların ek fikirler geliştirmesi, seçimleri ve kendilerini tanımları noktasında kendilerini ortaya koymalarını sağlar (Gartenhaus, Mergenci ve Onur, 2000:35,36).

Günümüzde, müzede eğitim ayrı bir disiplin olarak görülemeye başlanmış ve “*müze pedagojisi kavramı ortaya çıkmıştır. Bu konuda Adıgüzel, müzecilik anlayışının değişmesi müzelerin alternatif bir öğrenme merkezi şeklinde düşünülmesi ve bu amaçla kullanılmasıyla birlikte müze pedagojisi kavramı ortaya çıkmıştır.*” demektedir (Adıgüzel,2019:28,29).

Atagök’e (1999) göre müzeler kişinin mantık yürütebileceği, gözlem yapabileceği, yaratıcılık ve hayal gücünü geliştiren başlıca yaygın eğitim kurumlarından (s. 131,

133, 143). Şahan'a (2005: 493, 494, 495) göre müzelerin pedagojik açıdan kullanılması, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları noktasındaki farkındalıklarını artırıp daha yaratıcı ve eğlenceli bir öğrenme ortamı sağlayarak motivasyonlarını artıracak ve öğrencileri öğrenmeye motive edecektir. Bilgiye ulaşmada farklı yaklaşımları deneyimleyen öğrencilerin yaratıcılıkları artacak, kendilerini gerçekleştirebilecek ve yeteneklerini keşfedebileceklerdir. Bunun yanında bu tür ziyaretler öğrencilerin sosyal ve iletişim becerilerinin gelişmesine de katkı sağlama noktasında önem arz etmektedir.

Araştırmacılar, bireylerin nesnelere öğrenmesinde de müzelerin rolüne dikkat çekmektedir. Hooper ve Greenhill'e (1999:121) göre nesnelere öğrenme sürecinde öğrenmeyi harekete geçiren en önemli unsurlardandır. Nesnelere yazılı bilgidene dikkat ve ilgiyi ortaya çıkarma noktasında en belirgin rolü gerçek olmaları, öğrencilerin bizzat deneyimleyebilecekleri nitelikte olmalarıdır. Nesnelere deneyimlenebilme olanağı duyuvarı harekete geçirerek beyni aktif hale getirecektir. Araştırmacılar, nesne ile mesaj arasındaki ilişkiyi de şöyle açıklarlar: “Nesnelere vermesi beklenen mesajları yanında farklı şekillerde algılanabilecek mesajları da olabilir. Nesnelere kendi zaman ve mekânlarının ürünleri olduklarından içerik, şekil ve sergilenme biçimlerinde kendi zamanlarını yansıtan kültürü ve bununla birlikte dönemin olanaklarını da yansıtacaklardır” (Hooper ve Greenhill,1999:123).Müze eğitimi belli öğrenme ilkelerine dayanmaktadır. Bunlar:

1. Öğrenme aktif bir süreçtir.
2. İnsanlar görürken öğrenir.
3. Anlamlı öğrenme bilişsel bir süreci gerektirir.
4. Öğrenme dili kullanmayı gerektirir.
5. Öğrenme sosyal bir faaliyettir.
6. Öğrenme ortamla bağlantılıdır.
7. Öğrenmek için bilgiye ve zamana ihtiyaç vardır.
8. Güdülenme. öğrenmenin temel ögesidir (Uğur, 2004).

Bu temel amaçlar göz önünde bulundurularak Kapadokya'da da bir yaşayan miras müzesi kurulmuştur.

Somut olmayan kültürel mirasın korunması aktarılmasındaki başarıyla ilgilidir. Yaşadığımız dönemde kültür aktarım ortam ve olanaklarının ne kadar kısıtlı olduğu aşikârdır. Bu aktarım öğrenmeye odaklı olup ne olduğundan ziyade ne ile ilgili olduğunun üzerinde durulması gerekmektedir. Sözleşmedeki koruma tanımında okul içi ve okul dışı eğitimin nesiller arası kültür aktarımında önemine vurgu yapılır. Okul içi eğitim, özellikle kültürün değerler eğitimi ile sınırlandırması kültür aktarımı için uygun bir ortam oluşturamamaktadır. Okul dışı eğitimdeki program esnekliği bu aktarımı daha kolay ve etkili hale getirebilmektedir(Aral, 2018: 59).

Somut Olmayan kültürel Miras aktarımında dikkat edilmesi gereken bir diğer konu kültürel öğelerle kültür aktarımının özgün bir şekilde, özgün ortamında ve doğru olarak yapılmasıdır. Yanlış ortamda yanlış bir amaç için kullanılmış kültürel bir obje gerçek ve hayal, saf ve yapay arasında ayrım yapmayı zorlaştırmaktadır. Bu da kültürdeki farklı mekânlara ait olan öğelerin tek türleşmesine ve SÖKÜM sözleşmesinin özgünlüklerin korunması ve gelecek kuşaklara doğru olarak aktarılması temel ilkesine aykırı olmaktadır (Altın,2017:624).

1.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma sosyal bilgiler dersi alan öğrencilerin müze tecrübelerini değerlendirerek, müze ziyareti sonucunda yerel kültürel bilincin oluşturulmasına yönelik müzenin katkısını ortaya koymanın yanında, öğrenciler ve öğretmenleri için farklı bir müze tecrübesi yaşatarak, bu tecrübenin onlar üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bununla birlikte öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumun kültürünü, sanatını tarihini tanınması, korunması ve kuşaktan kuşağa aktarmasında müzelerin üstlendiği rolün önem ve gerekliliğini öğrencilere kavratma bu çalışmanın ulaşmak istediği hedefler arasında sayılabilir (Buyurgan ve Mercin,2010:14).

Bu çalışma öğrencilerde milli ve kültürel bilincin güçlendirilmesi, millet olarak geleneksel ve kültürel değerlere sahip çıkmanın ve bunları sürdürmenin toplumları birleştiren özelliğinin kavratılması, kültürel zenginliğin önemi ve bu zenginlikleri korumak adına UNESCO'nun yürüttüğü politikanın öneminin farkındalığını

oluşturmak ve gelenek ve göreneklerin sürdürülmesiyle toplumsal aidiyet hissi arasındaki ilişkiye vurgu yapmayı ön plana koymaktadır.

Bu çalışma aynı zamanda alışılmışın dışında öğrenme ortamlarının öğrencilerde merak duygusu uyandırdığının, öğrencileri öğrenme sürecine aktif olarak dahil etmenin, akran öğretiminin ve her öğrencinin öğrenebileceğinin altını çizmek istemiştir.

1.3.Problem Cümlesi

Ortaokul öğrencilerinin ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışı öğretim bağlamında Kapadokya Yaşayan tarih müzesinin önemi nedir?

1.4.Alt Problemler

- 1- Öğrenciler daha önce hiç müze ziyareti yaptılar mı? Öğrencilerin müzelerde en çok ilgisini çeken şey ne olmuştur?
- 2- Öğrenciler yaşayan müze kavramını daha önce duymuş mudur?
- 3- Öğrenciler ziyaret edecekleri müzenin içerisinde neler göreceklerini düşünmektedir?
- 4- Öğrenciler şimdiye kadar hiç gölge oyunu izlemiş midir? Bu konuda bilgi verebilirler mi?
- 5- Öğrencilerin ailelerinde ya da çevrelerinde doğum, düğün ve ölüm gelenekleri ne şekilde uygulanmaktadır?
- 6- Öğrenciler aşıklık geleneğinin ne demek olduğunu biliyor mu, bölgedeki aşıklardan örnek verebiliyor mu?
- 7- Öğrenciler bu uygulamaları gerekli görmekte midir?
- 8- Öğrenciler yaşadıkları mahallede ne tür oyunlar oynamaktadır ve bu oyunları kimlerden öğrenmiştir?
- 9- Öğrenciler daha önce geleneksel halk hekimliği ya da ocaklı kavramlarını duymuş mudur?
- 10- Öğrenciler daha önce geleneksel el sanatları konusunda ne bilmektedir?
- 11- Öğrencilerin müze ziyaretinde en çok ilgilerini çeken şey ne olmuştur?
- 12- Öğrenciler Kapadokya Yaşayan Miras Müze'sinin diğer müzelerden ne tür farkları olduğunu düşünmektedir.

- 13- Öğrencilerin en çok ilgilerini çeken oda hangisi olmuştur?
- 14- Öğrencilerin doğum ve düğün geleneklerini yansıtan odada en çok ilgisini çeken şey ne olmuştur? Öğrenciler bu konuda daha çok bilgi sahibi oldular mı?
- 15- Öğrenciler aşıklık geleneği konusunda ne düşünmektedirler?
- 16- Öğrenciler bu uygulamaları gerekli buluyorlar mı?
- 17- Oyun odasında öğrencilerin bildikleri oyunlar var mıydı?
- 18- Öğrenciler geleneksel halk hekimliği ve ocaklı odaları hakkında ne düşünmektedirler?
- 19- Öğrenciler el sanatları odası hakkında ne düşünmektedirler?
- 20- Öğrenciler müze ziyaretleri ile ilgili başka neler söylemek isterler?
- 21- Öğretmenler müze ziyaretini kendileri ve öğrenciler için faydalı buldular mı?
- 22- Öğretmenler bu ziyaretin kendilerine ne tür faydalar sağlayacağını düşünmektedirler?
- 23- Öğretmenler bu ziyaretin öğrencilerine ne tür faydalar sağlayacağını düşünmektedirler?
- 24- Öğretmenler bu ziyaretin Sosyal Bilgiler Eğitiminin hangi alanlarında etkili olacağını düşünmektedirler?
- 25- Öğretmenler müzede uygulanan etkinliklerden en çok hangi/hangilerini faydalı bulmuşlardır? Neden?
- 26- Öğretmenlerin müzede uygulanan etkinliklere ya da uygulamalara yönelik önerileri var mıdır?

1.5. Varsayımlar

Geliştirilen görüşme formunun problemi çözmeye yeterli olduğu, öğrencilerin verdikleri cevaplarda samimi ve yansız davrandıkları varsayılmıştır.

Kültürel miras aktarımında ve sosyal bilgiler eğitiminde müze eğitiminin etkin bir şekilde kullanılması gerektiği varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ilinde bulunan farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip 2 okuldan 20 öğrenci ve 5 öğretmenle sınırlıdır. Bu okullar seçilirken, çeşitlilik sağlamak için okulların bulunduğu sosyo-ekonomik çevrelerin farklı olmasına dikkat edilmiştir. Bu durumdan hareketle okullardan birisi

Avanos ilçesinde bir devlet okuluyken, diğeri ise Nevşehir merkezde bir özel okul olarak seçilmiştir.

1.7. Tanımlar

Bu başlık altında, bu araştırmanın ana eksenini oluşturan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almalarına imkan sağlayacak bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içinde veya dışında doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye etme faaliyetidir (Güncel Türkçe Sözlük, 2014).

Sosyal Bilgiler:Toplum ve bireyle ilgili diğer bilimlerin içerik ve uygulamalarından faydalanan, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşim durumunu kronolojik boyut içinde disiplinler arası bir bakış açısıyla ele alan ve küreselleşen dünyada yaşamla alakalı temel demokratik değerlerle yetkinleştirilmiş, düşünebilen ve donanımlı demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyen çalışma alanıdır (Doğanay, 2005:19).

Okul Dışı Öğretim: Okul dışı öğretim, okul bahçesinden başlayarak yerel coğrafyada yer alan tüm unsurların öğrenme sürecine katılması şeklinde ifade edilebilecek öğretim şeklidir. Diğer bir deyişle, eğitim-öğretim faaliyetlerinin uygulanabilirliği için neresi uygunsa ve yapılan etkinlikler amaca ulaşmada yeterliyse orada konunun öğretilebileceği noktasından hareket eden bir yaklaşımdır (Ford, 1986'dan akt. Şimşek ve Kaymakçı, 2015).

Müze:Türk Dil Kurumu'nun hazırlamış olduğu Büyük Türkçe Sözlük'te müze "*sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka göstermek için sergilendiği yer veya yapı*" olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük-Cilt 2 1998, Ankara: TDK Yayınları).

Açık Hava Müzeciliği:Açık Hava Müzesi “*açık havada durmaktan etkilenmeyecek etnografik eserlerin sergilendiği müze*” şeklinde tanımlanmaktadır (Doğan,2009) (Büyük Türkçe Sözlük. Ankara: Akçağ Yayınları).

Halk Müzeleri:Amacı halka kendini ve geçmişini tanıtmak olan halk müzeleri hem maddi kültür unsurlarını hem de geçmişi yaşadığımız ana bağlayan atalarımızdan kalan hatıraların canlı örneklerine ve işaretlerine sahiptirler (Koşay,1974). Bu tür müzeler her kesimden ziyaretçinin ilgisini çekecek tarzda bir koleksiyona sahiptirler (Buyurgan ve Mercin, 2010:53).

Yaşayan Müze:Yaşayan müzeler nesne odaklı olmayıp etkinlik odaklı hizmet veren, toplumsal tarihi ve geleneksel yaşam tarzını yansıtmayı amaçlayan müzelerdir(Tezcan Akmehmet,2017:2,3).

SOKÜM:Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi’nde SOKÜM kavramı “*Toplulukların, grupların ve kimi durumda bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar anlamına gelir*” şeklinde tanımlanmıştır (UNESCO, 2003).

SOKÜM Müzesi:Amacı vitrin içindeki nesnelerin tarihini anlatmak olmayıp, ziyaretçilerin dokunabildiği sergileme yöntemleri ile nesnelere tanıma ve günlük hayatın içerisinde anlamlandırmaya yönelik faaliyet vermek olan müzelere denir (Tekin,2017:159).

Kültür ve Medeniyet:UNESCO’nun Dünya Kültür Politikaları Konferansı Sonuç Bildirgesi’ndeki kültür tanımı şu şekildedir; “*en geniş anlamıyla kültür, bir toplumu ya da toplumsal bir grubu tanımlayan belirgin maddi, manevi, zihinsel ve duygusal özelliklerin bileşiminden oluşan bir bütün ve sadece bilim ve edebiyatı değil, aynı zamanda yaşam biçimlerini, insanın temel haklarını, değer yargularını, geleneklerini ve inançlarını da kapsayan bir olgudur*”(UNESCO, 1982).

Meriç'e göre sosyolog ve antropologların yüzde doksanı "medeniyet" kelimesini kullanmazlar, bunun yerine "kültür" kelimesini kullanmayı seçerler. Bazılarına göre bu iki kavram eş anlamlıdır, bazılarına göre ise farklıdır(Meriç,1986:44).

Kültür ve medeniyet kavramları ilk kez Osmanlı Devleti'nin batılılaşma döneminde dilimize girmiştir. Bu kavramları ilk kez sosyolojik olarak ele alan ve tartışan düşünürümüz Ziya Gökalp'tır (Arslanoğlu,2000:1).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Okul Dışı Öğretim

Okuldaki öğrenme bir sınıf ortamında ve bir planlama doğrultusunda gerçekleştirilir. Ancak; yerinde, uygulamalı olarak yapılacak etkinliklerle kazanımların daha kolay kazandırılabilirdiğinden hareketle okul dışında da planlı uygulamalar yapılır.

Etkili öğrenmenin bir diğere uygulaması da informal öğrenmedir. İnfomal öğrenme yapı itibariyle, belirli bir program olmaksızın esnek olarak gerçekleştirilen, yaşam boyu devam eden süreçtir. İnfomal öğrenmede katılımcılar farklı kültür, yaş, yetenek ve sosyoekonomik özelliklere sahiptir (Ünal, 2018:3).

İnfomal öğrenme ortamları (National Research Council, 2007);

- Katılımcıların fiziksel, duygusal ve bilişsel olmak üzere çoklu yollarla öğrenme sürecine katılımını sağlamalıdır.
- Katılımcıların, doğal ve sonradan tasarlanmış fiziksel olaylar ile doğrudan etkileşimlerini teşvik etmelidir.
- Bilimin çok yönlü ve dinamik tasvirini gerçekleştirmelidir.
- Öğrencilerin önceki bilgilerini ve ilgi alanlarını geliştirmelidir.

Okul dışı öğretim ortamı olarak müzeleri kullanmak, büyük oranda tasarlanan öğrenmenin iyi bir şekilde yapılandırılmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Bu nedenle ziyaret edilerek müze ile iş birliği yapılmalı, öğrenmeyi etkili hale getirmek için yaparak yaşayarak öğrenme ortamları hazırlanmalı, yöntem, teknik, araç ve gereçler belirlenmeli ve müze ziyareti hem süreç hem de sonuç noktasında değerlendirilmelidir (Uzunöz ve Aktepe, 20018:451). Bu, dikkatle planlanmış bir

dizi gösteri yerel okul sistemleriyle iş birliği yapılarak kavramanın derinliğini arttırabilir. Bununla birlikte gösterilerin sırası yanılgılara neden olabilecek bir faktör olarak karşımıza çıkabilir (Katzman,2022).

Burada üzerinde durulması gereken önemli nokta okul dışı öğretim ile okul dışı öğrenme (informal öğrenme)nin farklılığıdır. Okul dışı öğretim önceden belirlenmiş bir program göz önünde bulundurularak planlı bir şekilde gerçekleştirilen öğrenmeleri hedeflerken, okul dışı öğrenmede herhangi bir plan ve program yer almamakta ve öğrenme kendiliğinden gerçekleşmektedir. Bu noktadan hareketle okul dışı öğretim örgün eğitim-öğretimin her kademesinde faydalanılabilecek bir yapıya sahipken, okul dışı öğrenme doğal yaşantı ortamlarında yaşam boyu devam eden bir yapıdadır (Öner ve Mustafa, 2019:3).

2.2.Müze Kavramı

Müze kelimesi, Yunan mitolojisinin ilham perisinin düşünme yeri veya tapınağı anlamına gelen Yunanca "mouseion" kelimesinden, Latince "Museo" kelimesinden türetilmiştir. Müze kelimesi, Yunan mitolojisinde "Muses" olarak adlandırılan tanrıçalara adanmıştır. Tapınağı, Atina'da Musa'ya ve Yunan panteonunda müzik ve şiire ilham veren Muses'a adanmış tepeyi ifade eder. Yunan mitolojisinde sanat tanrıçası veya ilham perileri olarak bilinen Zeus'un dokuz kızı, Muses epik, müzik, şiir, tarih, dans Museus 'u yani tapınağı korurlar. Latince "müze" kelimesi de adını dokuz Tanrıçalar'a verilen muses'dan alır (Özünel, 2004:84).

Onur'a (2012:20) göre Romalıların felsefi tartışma yerlerini belirtmek için müze kelimesini kullanmışlardır. Müze kelimesi 15. yüzyılda Floransa'da Mecidi ailesinin bir üyesi olan Lorenzo'nun koleksiyonunu anlatmak için yeniden canlanmıştır.17-yy, Eski eserleri anlatmak için kullanılan tabir, 18.yy'da koruyan, bütünü halka sunan ve halka açan bir organizasyonu belirtmek için kullanılmaya başlandı. 18. yüzyılın sonlarında müze, kültürel mirasla ilgili nesnelere bütünü yerine depolama ve sergileme binası olarak kullanılmaya başlandı. Yakın zamanda bina kavramının vurgusu, açık hava müzesi, eko-müze gibi oluşumların görünümü ile zayıflamıştır. Günümüzde müze kavramı, sanat galerilerini, bilim ve keşif merkezlerini içerecek şekilde önemli ölçüde genişlemiştir.

21. yüzyılda dünyadaki değişime bağlı olarak müzeler çeşitlenmiş, tematik müzeler kurulmaya başlanmış ve müzenin tanımı, işlevi ve amacı da değişim göstermiştir. Özellikle Uluslararası Anıtlar ve Siteler Konseyi (ICOMOS), son dönemde yaptığı toplantılarda müze tanımını güncellemiştir. 2007 yılında Viyana’da 21. Genel Meclis tarafından kabul gören yeni tanıma göre Uluslararası Müzeler Konseyi(ICOM) tüzüğünün 3. madde 1. Fıkrasına göre müze, “toplumun ve onun gelişiminin hizmetinde, kamuya açık, eğitim, çalışma ve haz amacıyla insanlığın ve etrafındakilerin somut ve soyut mirasını toplayan, muhafaza eden, araştıran, ileten ve sergileyen, kar amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluş” şeklinde tanımlanmaktadır (Özünel, 2013).

Müze tanımı, Prag’da gerçekleştirilen 26. Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) Genel Konferansı kapsamında toplanan ICOM Genel Kurulu üyelerinin oybirliği ile aldığı kararın sonucu olarak 50 yıl sonra ilk kez önemli ölçüde değişmiş oldu. Çek Cumhuriyeti’nin başkentinde gerçekleştirilen ICOM Olağanüstü Genel Kurulu’nda dünya çapında 500’den fazla müzenin temsilcisi, yeni tanımın kabul edilmesini görüştü. Üyelerin %92’si yeni müze tanımı için yapılan oylamada yeni tanımın lehinde oy kullandı. Böylece ilk defa olmak üzere “kapsayıcılık”, “erişilebilirlik”, “sürdürülebilirlik” ve “etik” gibi ifadeler tanım içerisinde yerini aldı. Söz konusu yeni tanımın tam metni ise şu şekildedir:(www.argonotlar.com, 2022).

“Müze, somut ve somut olmayan mirası araştıran, bir araya getiren, koruyan, yorumlayan ve sergileyen, kâr amacı gütmeyen topluma hizmet eden kalıcı bir kurumdur. Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı yapılarıyla müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği teşvik eder. Etik ve profesyonel bir anlayış ve toplulukların katılımıyla şekillenen iletişim ve işleyişleriyle, eğitim, keyif, düşünce ve bilgi paylaşımı içeren çeşitli deneyimler sunarlar.” Bu yeni müze tanımı UNESCO’nun da benimseyeceği ve dünya çapındaki yeni kurulan özel galeri ve kurumların kendilerini resmi olarak bir müze olarak tanımlayıp tanımlayamayacaklarına karar vermelerine yardımcı olacaktır.

Kararlaştırılan yeni tanımda başta sömürgeleştirme, vatanına geri gönderme ve iade etme gibi açıklamalar olmak üzere günümüzde dünya çapındaki birçok müzenin

başlıca sorunlarına dair ifadelerin bu kez de bulunmadığını söylemek gerek. Bu sebeple de ICOM'un kendi Ulusal Komitelerinin sözcüleri de mevcut olarak büyük oranda bir kesim, tanımın yeterince çağdaş bakış açısına sahip olmadığını ve durumun böyle sonlandırılmasının, müze topluluğundaki bir bakıma daha muhafazakâr oluşumların fikir birliğinin bir sonucu olduğu söylenebilir.

Dünyadaki hızlı değişime bağlı olarak tanımı ve işlevi sürekli güncellenmesi gereken kavramlardan biri olan müzeye ilişkin tartışmaların devam ettiği aşağıdaki yaklaşımlardan da açıkça görülmektedir:

ICOM Kore başkan yardımcısı ve Kore'nin Seul şehrindeki Iron Museum'un kurucu direktörü Inkyung Chang, yeni tanım konusunda gerçekleştirilen bir panel tartışmasında *“Dürüst olmak gerekirse, benim için yeterince ilerici değil ama ortak bir nokta bulmamız gerekiyor. Bu aşamadan sonra artık herhangi bir müze bu tanımı alıp kullanabilir, kendisine uyarlayabilir. Belki yeterince güçlü bir tanım değil ama isterseniz siz bu tanımı alıp müzenizde etkili şeyler yapabilirsiniz.”* ifadesinde bulundu.

ICOM Uluslararası Komiteleri sözcüsü ve Kenya Ulusal Müzeleri Geliştirme müdürü Muthoni Thangwa ise aynı panelde yeni tanımın oluşturulması sürecine saygı duyduğunu belirtip, *“Biz değişimi seçen nesiliz. Zaman dönüşüm zamanıdır. Artık müze fikrini yeniden düşünmenin zamanı geldi”* şeklinde eklemeye bulunmuştur.

Thangwa, “erişimden kaldırma” teriminin (bir sanat eserinin veya eserin genellikle alındığı yere geri göndermek üzere bir müzenin koleksiyonundan kalıcı olarak kaldırıldığı süreç) yeni tanımın içerisinde bulunmaması veya bir bakıma göz önünde bulundurulmaması konusundaki eleştirilerini ifade ederek devam etti. Bir zamanlar sömürge olan ve şimdi özgür olan ulusların eserlerinin erişim dışı bırakılmasının dünya çapında uygulandığını, bununla birlikte bu konunun ICOM tarafından yeterli şekilde dikkate alınmadığını ifade etti: *“Burada oturmuş neyin müze olması gerektiğini ve neyin müze olabileceğini tartışıyoruz, ancak içinde bulunduğumuz yaşam ve dünya ve dünyadaki mevcut aktivizmin gücü yeni bir müze anlayışını*

harekete geçirdi bile. O yeni müze orada bir yerlerde var,” dedi. “Biz tanımlasak da tanımlamasak da o çoktan bir devinim halinde ve yakın zamanda gerçek olacak. Bizim sektörümüzün geleceği bu.”

Almanya’daki Humboldt Forumu, İngiltere’deki British Museum, ve ABD’deki Smithsonian Enstitüsü ile alakalı olarak son zamanlarda yaşanan iade süreçlerinden örneklerden bahseden Thangwa, “Umarım bir aşamada müze tanımı dünyada meydana gelen erişimden kaldırma süreçlerinin ilerisinde bir noktada olabilir,” dedi ve *“Bu değerli eserlerin iade edileceği toplulukları yeterince düşünmüyoruz. Bu topluluklar bu eserleri kendi yaşam kültürlerine yeniden dahil etmek zorundalar ve bu durum erişimden kaldırmaktan çok daha zor. Bunun farkına varmalıyız,”* şeklinde eklemeye bulundu.

Yeni müze tanımının geliştirilmesinin kuruluşun tarihindeki en büyük sosyal erişim projesinin bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz. ICOM’un 50.000’in üzerinde üyesinin oluşturduğu ICOM Ulusal Komitesinden 126 müze temsilcisi, 18 ay boyunca işbirliği halinde çalmalar yürüttüler ve de “ICOM Define” komitesince düzenlenen dört farklı istişare toplantısında bir araya gelmek suretiyle, yeni tanımın geliştirilmesi süresince Latin Amerika, Asya Pasifik ve Afrika’daki müzelere etraflıca danışıldı.

ICOM yaklaşan Olağan Genel Kurulu çalışmalarına başladı fakat yeni tanımın pratik noktada uygulanmasıyla ilgili detaylar noktasında biraz daha çalışılması gerektiği aşikardır. Yakın tarihte gerçekleştirilecek genel kurulda ICOM için yeni bir başkan ile birlikte yeni bir yönetim kurulu seçilecek ve sonrasında da *“yeni tanımın uygulanması ve benimsenmesi amacıyla sonraki adımları belirlemek üzere”* toplanılacak.

Bütün bu tartışmalara rağmen günümüzde uluslararası toplumun kabul ettiği müze tanımı ve müzenin işlevi şöyledir: *“Müze, somut ve somut olmayan mirası araştıran, bir araya getiren, koruyan, yorumlayan ve sergileyen, kâr amacı gütmeyen topluma hizmet eden kalıcı bir kurumdur. Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı yapılarıyla müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği teşvik eder. Etik ve profesyonel bir anlayış ve*

toplulukların katılımıyla şekillenen iletişim ve işleyişleriyle, eğitim, keyif, düşünce ve bilgi paylaşımı içeren çeşitli deneyimler sunarlar.”

2.3.Müzecilik

Müzecilik ilk olarak Avrupalı soylular ve aristokratların kendi kişisel zevkleri için çeşitli sanat eserlerini toplamaları, ya da kumandanların ganimetlerini bir araya getirmesiyle başlamıştır. Aristokratlar ve kumandanlar bu eserleri kendi sosyal sınıfından insanlara göstererek sosyal statülerini ispatlamaya ve yüceltmeye çalışmışlar, varlık ve güç gösterisinde bulunmuşlardır. Toplanan sanat eserleri zamanla çoğalmış ve koleksiyoncular için bunları muhafaza etmek sorun olmaya başlamıştır. İlk müzeler bu koleksiyonları koleksiyoncuların adıyla daha büyük kitlelerin görebileceği şekilde sergileme arzusuyla ortaya çıkmıştır. Bu koleksiyonlara gösterilen ilgi zamanla artmış ve müzecilik anlayışı gelişmiştir. Uzun yıllar boyunca müzeler sanat ve bilim eserlerinin, kazılarda bulunan geçmiş dönemlere ait objelerin sergilendiği, saklandığı ve korunduğu mekânlar olarak hizmet vermiştir.

Müzeler, sadece müze koleksiyonlarının, cansız mankenlerin, okunmayan etiketlerin sergilenmesinden oluşan ruhsuz mekânlar olmaktan çıkıp, yeni müzecilik bakış açısında bünyesinde canlı insanların bulunduğu, uygulamaya yönelik etkinliklerin yapıldığı ve bu hali ile hem eğlendiren hem de öğrenmeyi mümkün kılan yeni eğitim alanlarına dönüşmüştür. Yeni müzecilik anlayışı, kültürel mirası korumayı ve aktarmayı amaç edinmiş olan uygulamalı halk bilimi için uygun mekân olmuştur. Bu çalışmada yeni müzecilik anlayışına uygun bir müze olan Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi'nin okul dışı öğrenme ortamı olarak kültürel mirasın aktarılmasında etkisini ortaya koymak hedeflenmektedir.

2.3.1. Açık Hava Müzeciliği

Bilindiği gibi müzeler, 15. yüzyılın sonunda ortaya çıkmış ve 18. yüzyıldan itibaren giderek artmıştır. İlk örnekleri 19. yüzyılın sonlarında görülmeye başlanan, tarihin ve kültürel geçmişin dört duvarı arasında tüm canlılığıyla sergilendiği açık hava müzeleri Avrupa'da oldukça yaygındır. Bölgelerinin asırlık tarihi ve kültürel birikimini tarih kitaplarından ve müze vitrinlerinden alarak farklı konseptlerle sunan

açık hava müzeleri büyük ilgi görmektedir. Avrupa'da özellikle göze çarpan, önemli turistik yerler haline gelen, toplumun kültürü, geçmişi, mimarisi, tarihi, bilgi ve deneyimleri ve ayrıca sosyal yaşam hakkında öğrenmeye değer olan unsurlarını sergileyen büyük araziler üzerine inşa edilmiş müzelerdir. İlk açık hava müzesi İsveç Stockholm'de yer alan Skansen tepesinde İsveç kültürel mirasını korumak amacıyla 1891 yılında açılan Skansen Açık Hava Müzesidir. Kurucusu olan Hazelius amaçlarının 'kendini tanı' sloganı ile yaşayan bir müze kurmak olduğunu belirtmektedir(Kron, 2012:217).

Farklı mesleklerin ve geleneklerin görülebileceği müzede ülkenin her yanından getirilmiş çiftlikler, atölyeler, ahırlar bulunmaktadır. Bu müzede ziyaretçiler, çakmak taşıyla ateş yakma, yün eğirme, eski tarzda yemekler pişirme, küçük yataklarda dinlenme gibi geçmiş zamanın günlük yaşamının unsurlarından olan pek çok etkinliği uygulama şansına sahip olabilmektedirler. Günümüzde de ciddiyetin, eğlenmenin, bilgi ve hayal gücünün, huzurun ve dramının bir araya gelmesiyle tüm duyularla birlikte duyguların ve düşüncenin aktif hale geldiği bir deneyim ortamı oluşturulmak istendiği ifade edilmektedir. (Kron, 2012).

Avrupa'da özellikle Nordik şehirlerde yeni açık hava müzeleri açılmasına öncülük eden Skansen'den sonra; 1897'de Kopenhag'da, 1902'de Oslo'da ve 1909'da Helsinki'de açık hava müzeleri açılmıştır. (Rentzog, 2007). Daha sonra yoğun olarak 1890-1920 ile İkinci Dünya Savaşı sonrasında 1960- 1970 yılları arasında Avrupa'da kurulmuş; 1920 ve 1930'larda Avrupa dışında da Amerika Birleşik, Devletlerinde, Rusya ve Uzak Doğu'da da yaygın hale gelmiştir(AEOM, 2007c).

Türkiye'de açık hava müzeleri alanında araştırma ve çalışmalar ancak son yıllarda başlamış ve artmıştır. Bu konunun gündeme gelişi ilk defa fiili olarak ICOM tarafından 9 Temmuz 1956 tarihinde İsviçre'de düzenlenen IV. Uluslararası Konferans ile olmuştur. Aynı kuruluş tarafından düzenlenen ve Türkiye'nin de katıldığı 5. Genel Kurul'da, ülkenin çeşitli yaşam biçimlerini, kullanılan araçları, tarımsal faaliyetleri ve el sanatlarına özgü unsurları yansıtan özgün ve özgün mimari eserler seçildi. Eserlerin yıkılarak orijinal halleri bozulmadan tahsis edilen araziye yerleştirilmesine ve yeniden canlandırılarak açık hava müzelerinin kurulmasına karar

verildi. Bu karardan itibaren Türk akademisyenler açık hava müzeleri konusunda önemli girişimlerde bulunmuşlardır.

2.3.2.Yaşayan Müze

Son yıllarda müzeler nesnelere sergileme anlayışından çıkarak insan ve toplum temelli bir yaklaşımla hizmet vermektedir. Toplumun somut ve somut olmayan kültürel mirasa ulaşabilmesi ve müzelerin kamusal boyutu müzecilik için önemli konular haline gelmiştir. Bu anlayışla müzeler yalnızca nesnelere sergilendiği alanlar değil etkinliklerin de uygulandığı alanlar haline gelmiştir. Bunun yanında müzelerin bir depolama alanından çok bir atölye işlevi görmesi, ziyaretçileri hem cezbedecek hem de eğitecek deneyimlere ev sahipliği yapması önem kazanmıştır. Bu bakış açısı içerisinde ‘yaşayan müze’ kavramı daha önemli hale gelmiştir. Farklı kaynaklarda yaşayan müzenin ne olduğu konusunda farklı tanımlar yer alsa da çoğunlukla halk mirası ve yöresel kültürel miras ile alakalı olduğunu görmekteyiz (Akmehmet,2017: 2-3).

Yaşayan müzeyi açık hava müzesi ile eş anlamlı kullanmış olan Uluslararası Müzeler Konseyi (2008), sergiledikleri koleksiyonların kapılarının dışında/dış mekânda olmasından dolayı farklı bir müze türü noktasında değerlendirdiği yaşayan müzeleri; binalar, açık hava, çiftlik müzeleri, yaşayan tarih müzesi ve halk müzeleri olarak örneklendirmiştir (Sukmataji, 2010:11). ICOM’a bağlı faaliyet yürüten Avrupa Açık Hava Müzeleri açık hava müzelerini şöyle tanımlar: *‘yapısal ve işlevsel varlıklar olarak yerleşim şekillerini, konutları, ekonomiyi ve teknolojiyi gösteren çeşitli yapıların/kuruluşların açık havadaki bilimsel koleksiyonları’* (AEOM, 2017a).

2.3.3.SOKÜM Müzesi

Özünel’e (2013) göre müzecilikte yaşanan değişim süreci ve somut olmayan kültürel mirasın müzelenmesi düşüncesinin oluşması şu şekildedir. “Müzecilikteki yeni yaklaşımlar vasıtasıyla müzeler eğitim, aktarım ve bellek sürdürülebilirliğini meşrulaştırıcı bir misyon almışlardır. Yeni müze algısı müzecileri bu iki unsuru müzede ne şekilde sergileyecekleri hususunda düşünmek zorunda bırakmıştır. Başka bir deyişle daha önce sadece geçmişi ya da ulus bilincini hatırlatması amacıyla müzelerde sergilenen folklorik-etnografik unsurların farklı bakış açılarıyla

değerlendirilmesi görüşü ortaya çıkmıştır. Bu sebeple SOKÜM, müzeciliğe entegre edilmekten ziyadetamamiyle müzecilik anlayışının içinde bulundurulması gereken bir olguya haline gelmiştir. Bu noktadan hareketle geleneksel bir ürünü sadece mankenler üzerinde ya da cam vitrinler içerisinde sergilemenin yeterli olup olamayacağı tartışması başlamıştır. Sadece sergilemekten ziyade ürünün nerede ve nasıl kullanıldığını, hikâyesini, üretim şeklini, o ürünü üreten kişiyi, ürünün kullanılmasının başlangıç noktasından itibaren geçirdiği değişim evreleri veya bundan sonraki dönemlerde kullanılması halindene şekilde sunulacağı konuları müzeciler tarafından gündeme taşınarak tartışılmaya başlanmış ve bu soruların ardından UNESCO, SOKÜM ve müze ilişkisi bağlamında yeni bakış açılarıyla birlikte geliştirilmiş ve bu noktadan hareketle hizmet veren birçok müze kurulmuştur.”

Maddi kültür unsurları sadece korunması ve müzelenmesi gereken unsurlarımız değildir. Küreselleşme ve tek tip insan olmanın sonucu olarak günümüzde korunması önemli olanlar kültürün özü olan insanlığın somut olmayan kültürel miraslarıdır.

“Bir toplumun hafızasına kaydederek gelecek nesillere aktardığı kültürün, küreselleşme karşısında bir takım savunma ve sürekliliği sağlama davranışları ortaya koyması zorunludur. Küreselleşme karşısında kültürel hafızayı korumak adına yapılması gerekli olan ise, söz konusu kültüre yönelik bilinçli yaklaşımlar oluşturabilmek ve bu kültür üzerinde hassasiyet geliştirmektir.” (Özünel,2004:84). Somut olmayan kültürel mirasın korunması, yaşatılması ve sonraki nesillere aktarımını sağlayan en önemli mekanların başında uygulamalı halk bilimi müzeleri gelmektedir. Halk bilimi müzeleri tek başlarına küreselleşme ve tek tipleşmenin önüne geçemeseler de değişime katkı sağlayacak etki ve göreve sahiptirler.

Ekici (2004:64)’ye göre *“Bu tarz bir mekân ise, sadece müze kavramının pek çok kişinin kafasında oluşan belli cansız eserlerin sergilendiği bir mekân olmak yerine; öğrenilen, öğretilen, canlı kılan bir eğitim ve yaşam merkezi olarak düşünülmelidir. Böylece hem somut olmayı korumak ve yaşatmak, hem de müzenin kendi kendini finanse edecek bir birim olması sağlanacaktır.”*

Somit olmayan kültürel mirasın korunması bakımından halk bilimi müzeleri, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’nde kimlik saptaması, belgeleme,

araştırma, muhafaza, koruma, geliştirme, güçlendirme, kuşaktan kuşağa aktarma ve canlandırma olarak sıralanan koruma yöntemlerinin en verimli olarak icra edilebileceği “koruma” mekânlarıdır(Şimşek,2015:37).

2.3.4.Halk Bilimi Müzeciliği

Halk Bilimi müzeciliği, geleneksel ve kültürel nesnelerin cam vitrinler içerisinde sergilendiği hareketsiz etnografik müze bakış açısından çok farklıdır. Halk bilimi müzelerinde kültürel unsurlar interaktif bir şekilde yaşatılarak sergilenmektedir. Halk bilimi müzelerinde ürünler uygulamalı bir şekilde canlandırılır ve uygun bir biçimde yaşatılır. Ziyaretçilerin hikâye içerisine aktif bir biçimde dâhil olduğu, kültürel ürün ve öğelerin uygulamalar yapılarak her seferinde yeniden üretilip aktarımının gerçekleştirildiği müzecilik anlayışının kültür turizmine ve halk bilimine katkısı da büyüktür (Şimşek, 2015: 37).

Hareketsiz bir sergileme anlayışından ziyade, sürekli araştırma, derleme, değerlendirme, uygulama modellerine dönüştürme, yaşatma ve aktarma bakış açısı ile hizmet vermektedir. Bu nedenle Öcal Oğuz (2002); halk bilimi müzelerinin, “halk bilimi araştırmalarının fabrikası ve laboratuvarı” olduğunu ifade etmektedir.

2.3.5.Yaşayan Miras Müzeleri

Halk bilimi ve somut olmayan kültürel miras müzelerinin müzecilik ve koleksiyon sergileme anlayışı diğer müzelerden farklı olarak, “*sergileme yerine canlandırma, arşivleme yerine yeniden üretme, geçmişe odaklanmaktan çok geleceğe dair bir vizyon oluşturma, nostaljik bir hevesi uyandırmak yerine kullanılabilir bir yaşam pratiğine dönüştürme, nesne odaklı olmaktan çok hikâye ve değer odaklı olma*” şeklindedir (Özünel,2013:67). UNESCO'nun tanımlamasında yaşayan miras, somut olmayan kültürel miras şeklinde adlandırılmaktadır. Bu nedenle “Yaşayan Miras Müzesi şeklinde adlandırılan müzelerin bir kısmı aynı içerik ve işlevle “Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi” olarak da adlandırılmaktadır.

Türkiye’de uygulamalı halk bilimi müzelerinin açılmasında halk bilimciler öncü olmuşlardır. Bu konuda Türkiye’de açılan uygulamalı halk bilimi müzeleri; Yaşayan Müze, Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, Bilecik Belediyesi Yaşayan

Şehir Müzesi, Ünye Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Kahramanmaraş Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, Bursa Yaşam Kültürü Müzesi ve Kapadokya Yaşayan Miras Müzesidir (Yıldırım, 2022: 5).

Teknolojik gelişmelerle birlikte giderek artan küreselleşme ve tek tip kültürel uygulamalar yerel kültürleri ve bu kültüre ait öge ve uygulamaları tehdit eder niteliktedir. Kitle iletişim araçlarında yoğun olarak batı kültürüne ait ögeler yer almaktadır. Bu ögeler yerel kültürel çeşitliliklerin ve kültür aktarımının konusunda yıkıcılığı uluslararası bakımdan endişeye sebep olmaktadır (Aral,2015:124).

2.3.6.Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi Tanıtımı, Kuruluş Amacı ve Müzede Düzenlenen Etkinlikler

GN 2.1.Müze Dış Görünüşü

Kaynak:<https://mirasmuzesi.nevsehir.edu.tr/>, 2023

GN 2.2.Müze Girişi

Kaynak:<https://mirasmuzesi.nevsehir.edu.tr/>, 2023

Temel amacı geleneğin canlı olarak yaşatılıp gelecek nesillere aktarılması olan yaşayan müzeler, ayrıca ziyaretçilere alışılmışın dışında bir deneyim imkânı sunarak güzel vakit geçirmelerini de sağlamaktadır. Bu müzelerde gerçekleştirilen iletişim ve etkileşim odaklı yaklaşımla geçmiş ziyaretçiler için erişilebilir nitelikte olmaktadır. Ziyaretçiler yaşadıkları deneyimlerle seyirci olmaktan ziyade, sergilenen gösterinin bir parçası olmaktadır. Ayrıca, geleneksel eğlence unsurlarının belirli günlerde müzede ya da geniş bir alanda özgün bir şekilde aktarılması, yöredeki eğlence faaliyetlerinin çeşitlenmesini de sağlayıp turizme de katkıda bulunacaktır (Serbestoğlu, 2020). Kapadokya Bölgesi'nde bulunan ve Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'ne bağlı faaliyet gösteren "Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi" bölgenin somut olmayan kültürel mirasının yaşatılması, aktarılması ve geleneksel Türk kültürünün tanıtılması bakımından bölgeye her anlamda değer katan bir kurum olmuştur.

Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi (NEVKAM) Müdürlüğüne bağlı olup, Avanos Kaymakamlığı ve Avanos Belediyesi tarafından desteklenmektedir. Müze

2019 yılında açılmış uygulamalı halk bilimi müzesidir. Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi'nin kuruluş amacı; Avanos ilçesinin ve bölgenin somut olmayan kültürel mirası ile ilgili olan alan çalışmalarını, yörenin tarihi ve kültürüyle ilgili bilimsel toplantı, çalıştay ve sempozyumlar gibi bir dizi çalışmanın ve birikimin oluşturduklarını uygulamalı bir biçimde ziyaretçiye aktarmaktır (Yıldırım ve Sönmez, 2022:1).

2003 yılında UNESCO tarafından kabul edilen “İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi” çerçevesinde kurulan müzenin faaliyet alanlarına baktığımızda, UNESCO tarafından belirlenen şu beş maddede hizmet verdiğini görmekteyiz:

- 1) Sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekler,
- 2) Gösteri sanatları,
- 3) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler,
- 4) Doğa ve evren ile ilgili uygulamalar ve
- 5) El sanatları geleneği

Somut olmayan kültürel mirasın yaşayabilmesi ancak bu mirasın korunması ile mümkün olmaktadır. Somut olmayan kültürel mirasın yaşayabilmesi, sadece müze envanterine hakim olma ile sınırlandırılmış bir sergileme yöntemiyle değil, sahip olunan ürünlerin fonksiyonu, toplandıkları bağlam, yapıma teknikleri ve mevcutsa geleneksel yaşamdaki yerleri ile birlikte ele alınmalıdır. Bu noktadan hareketle, somut olmayan kültürel mirasın korunması ve nesilden nesile aktarılması konusunda bu kültürel mirasın farklı taraflarının canlandırılması, canlı tutulması oldukça önemlidir. Bu anlamda, özel bir müze olarak hizmet vermekte olan Yaşayan Müze'nin UNESCO tarafından belirlenmiş olan somut olmayan kültürel miras örneklerinin neredeyse hepsini içerisinde barındırdığı ve böylelikle Türk somut olmayan kültürel miras değerlerini koruma görevini başarıyla yürüttüğü görülmektedir. Müze, hem bu değerleri yaşatmakta hem de modern müzecilik bakış açısıyla ürünlerini ziyaretçilerine sergilemektedir.

Burada Somut Olmayan Kültürel Miras ve müze ilişkisi önem arz etmektedir. UNESCO'nun 2003 yılında yapılan 32. Genel Konferansının 17 Ekim 2003 tarihli Genel Kurulu'nda kabul edilen sözleşmede bu terim "*toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar*" olarak tanımlanmaktadır. Bu noktada müzelerin işlevi konusunda Uralman (2008), müze işlevini üç başlık altında ayırmaktadır:

Koruma işlevini; Koleksiyon Yönetimi, Belgeleme, Saklama, Koruma ve Onarım, Mekân ve Mimari Tasarımı

Araştırma işlevi; Koleksiyon ya da İçerik Araştırması, Müze Çalışmalarının İyileştirilme Araştırmaları

İletişim işlevi; Sergileme, Eğitim

GN 2.3.Müze Avlusu

(Müzenin hayat adı verilen avlusunda, çocukluğunuzda oynadığınız oyunları oynayabilir ve unuttuğunuz oyuncaklarla yeniden buluşabiliriz.)

GN 2.4.Karagöz-Hacivat Gölge Gösterisi

(Karagöz-Hacivat gölge gösterisinde yordakçı olup gösterinin bir parçası olabilir, ışın en ince ayrıntılarını perde arkasından gözlemleyebilirsiniz.)

GN 2.5.Dede Korkut Anlatımı

(Dedem Korkut'un hikaye ve öğütlerini dinleyip, duasını alabilirsiniz.)

GN 2.6.Halk hekimliği odası

(Şifalı otları, ilginç halk hekimliği uygulamalarını ve ritüelleri öğrenebilirsiniz.)

GN 2.7.Dokumacılık odası

(Avanos halı ve kilimlerinin muhteşem renklerini ve desenlerini inceleyerek hikayesini dinleyebilirsiniz.)

GN 2.8.Yöresel mutfak

(Yörenin mutfak kültürünü el emeği göz nuru kanaviçe örtülerle süslenmiş mutfağında gözlemleyebilirsiniz.)

GN 2.9. Gelin odası

(Bölgenin evlilik adetlerini el emeği göz nuru çeyizlerin sergilendiği gelin odasında gözlemleyebilir; ilginç düğün, evlilik ve doğum adetlerini dinleyebilirsiniz.)

GN 2.10.El sanatları odası

(Ebru sanatı ve ıhlamur baskıyı deneyimleyebilir ve sanatın inceliklerini öğrenebilirsiniz.)

GN 2.11.Dede Korkut ve Aşık odası

(Yöre türkülerinden örnekler dinleyip halk ozanlarını yad edebilir, sema ve semah icraları konusunda bilgi sahibi olabilirsiniz.)

GN 2.12.Dede Korkut ve Âşık odası

GN 2.13.Masal odası

(Masal ebelerinin dilinden periler diyarının sihirli masallarını dinleyebilirsiniz.)

GN 2.14.Sohbet odası

(Meddahtan “Bir Zamanlar Avanos” hikâyelerini dinleyerek, geleneksel sohbet ortamlarına katılabiliyorsunuz.)

2.4.Müze Eğitimi

“Yorum, açıklama ve programlar sunarak ya da anılar, duygular ve düşünceler yaratma yoluyla, izleyenlerin yaşantılarıyla ilişkili anlam çıkarmalarını sağlayarak, koleksiyonlardan öğrenmelerini sağlama sürecidir.” (Moffat and Wollard, 1999; akt. Akmeahmet ve Ödekan, 2006:49). Müze eğitimi insanları, düşünce ve duyguları birleştirerek ve anlamlı deneyimler yaşatarak öğrenmeye motive eder(Şahan,2005). Müze ve sergi ortamları bireylerin hem dokunarak deneyimleyebilecekleri nesnelere bulundurması hem de bu nesnelere eğitsel drama yoluyla özellikle genç ziyaretçilerin yaşamlarına dâhil edebilecekleri elverişli ortamlara sahip olmaları noktasında önemlidir (Adıgüzel, Öztürk,1999:80).

Müzeler seçilmiş, özel değere sahip eserleri sergiledikleri koleksiyonlarıyla, ziyaretçilerin hayal güçlerini, yaratıcılıklarını, estetik ve beğeni duygusunun oluşmasını sağlayarak okulların amaçlayıp gerçekleştirmekte zorluk yaşadıkları eğitim ortamlarına sahiptirler(Maccario, 2002:277). Müze eğitimi müzelerdeki farklı uygulamalarla farklı öğrenme ortamları yaratarak bireyler için öğrenmeyi teşvik eder niteliktedir.

Öğrenme ziyaretçilerin gördükleri şeylere bağlı olarak kendi hikâye ya da anlatımlarını yarattıkları zaman gerçekleşir.Müzelerde eserlerin yorumlanması eserlerin kendi yorumları kadar nesnelere incelerken ziyaretçilerin getirdikleri hayat deneyimleri ile de şekillenir(Mayer,2005:15).

Bir müze ziyaretinde ziyaretçi sadece sergileri inceleyerek çok şey öğrenebilir fakat bir müzenin gücü en çok tarihi dokunulabilir ve canlı hale getirmesindedir. Müzelerde farklı zaman ve kültürlerle ait nesnelere görülebilir, inşa edilmiş mekânlar keşfedilebilir, slayt ve filmler izlenebilir, etkinliklere katılabilir ya da meslekler deneyimlenebilir. Okul kitapları tarih hakkında birincil bilgi kaynağı iken, müzelerde geçmişteki kültürlerle ve insanlarla duygusal bağlar kurulabilir. Siedel müzelerin niteliklerini dört başlıkta toplar; empati, yaratıcılık, merak ve bilgiye susama, eleştirel düşünme. Farklı zamanlarda ve koşullarda yaşamış insanlarla öğrencinin ortak noktada buluşması yani empati kurması için müzeler birincil kaynaklardır. Yaratıcılık noktasında müzeler özgün öğretim ortamlarında kendini gösteremeyen,

yeteneklerini ortaya koyamayan öğrencilere farklı fırsatlar sunabilir. Geleneksel öğrenme ortamlarında ya da öğrenme şekillerinde problem yaşayan öğrenciler müze gibi ortamlarda farklı yeteneklerini ortaya çıkarabilir. Merak ve bilgiye susama niteliği; sergilenen nesnelere için uygun ve yaşayan ortamlar sağlanan müzelerin en önemli özelliğidir. Böyle müzeler ziyaretçiye sergiyi görme fırsatına ek olarak sergide aktif rol alma fırsatı da sağlar. Öğrenci bu şekilde öğrenirken eğleneceği için, merak duygusu artacak ve müze ziyaret ve etkinliklerine katılım konusunda motive olacaktır. Eleştirel düşünme niteliği ise müzede sergilenen eserler üzerinden öğrencilerin görüş bildirmesine işaret etmesi üzerinde durur. Normal şartlarda yapılan eleştiriler yıkıcı olabilirken bir sanat eseri üzerinden yapılan bir eleştiri daha objektif algılanabilmektedir (Seidel,1999). Müzeler çeşitli ziyaretçi popülasyonunun ihtiyaç ve beklentilerini karşıladığında etkili bir eğitim kurumu olabilmektedir (Chang, 2006:170).

Adıgüzel'e (2000) göre ise, *“Temel eğitimde ve yaşam boyu eğitim sürecinde yaşantılara dayalı çok yönlü öğrenme ve yaşam alanları olarak müzelerin etkin olarak kullanılması gerekir.”* Müze pedagojisi, hem temel eğitim hem de yaşam boyu eğitim bağlamında müzelerin etkin olarak kullanılmasıdır. Müze ve galeriler her yaşta ziyaretçi için uygun ve etkili öğrenme ortamlarıdır. Bu alanların verimli bir şekilde kullanılması ve yaşatılması amaçlanmaktadır (Müze ve Eğitim Bildirgesi,1998:2).

Öğrencilerin tarihsel empati becerilerini geliştirmek, geçmişe ait atmosferi hissetmelerini sağlamak, böylece gözlem becerilerini geliştirmek müze ziyaretleri yoluyla sağlanabilir. Müzeler geçmişin görsel hafızaları olduğundan öğrenciler ayrıca tarihe yönelik olumlu bakış açısı geliştirebilir ve geçmişi anlayarak, geçmişle bağ kurabilmelerine imkan sağlar.

2.5.Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Okul dışı öğrenme ortamı olarak müzelerin kullanılmasının önemi Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın uygulama sürecinde dikkat edilecek hususlar kısmında *“Sosyal Bilgiler öğretiminde okul dışı ortamlardan da faydalanmaya önem verilmelidir. Bu çalışmalar okulun yakın çevresinden (okul bahçesi gibi)*

pazaryerine, resmî dairelere, fabrikalara, sergilere, arkeolojik kazı alanlarına, atölyelere, müzelere ve tarihî mekânlara (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları, sanal müze gezisi vb.) yönelik olabilir. Ayrıca uygun konularda sözlü tarih ve yerel tarih çalışmaları da yapılmalıdır.” şeklinde belirtilmektedir (MEB,2018).

2.5.1.Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz bilgi, beceri ve davranışları yetkinliklerle bütünleşmiş insanlar yetiştirmeyi ilke edinmiştir. Hem ulusal hem de uluslararası seviyede öğrencilerin; kişisel, sosyal, akademik ve mesleki yaşamlarında ihtiyaç duydukları beceri alanları olan yetkinlikleri Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) tanımlanmıştır. TYÇ, sekiz temel yetkinliği ortaya koyar ve bunları aşağıdaki şekilde tanımlar:

1) *“Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.”* Yaşadığımız çağın en önemli yetkinliklerinden sayılan iletişim yetkinliğinin etkililiği en çok anadilimizi etkili ve doğru kullanmakla mümkün olabilir. Müzeler gibi okul dışı öğrenme ortamları uygun bir planlama sayesinde sınıf içerisinde aktif olmayan ya da olamayan öğrenciler için bile motive edici unsurlar taşıyabilir.

2) *“Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.”* Yabancı dillerde iletişim yetkinliği anadilde iletişim yetkinliğinin bireye sağladığı niteliklerin yanında, müzelerin turizmin en önemli cazibe merkezlerinden olduğu düşünüldüğünde bireyin kendi ülkesi dışında yaptığı müze ziyaretlerinde her ne kadar günümüzde farklı dillerde anlatım yapan sistemler

kullanılsa da bu sistemler tek yönlü olduğundan bireyin merak duygusunu tatmin edecek nitelikte olmayacaktır. İnteraktif iletişim kurabilmek ancak yabancı dil yetkinliği ile mümkün olabilecektir.

3) *“Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.”* Bu yetkinlik doğrultusunda bireyin kendi ilgi ve ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamlarından faydalanarak bireysel ya da grup öğrenme şekillerini deneyimleyebileceği ortam ve imkanların sağlanmasının önemi üzerinde durulmaktadır. Öğrenme için gerekli olan merak duygusunun tetiklendiği ya da önceki öğrenme deneyimlerini ve birikimlerini kullanabilecekleri ve bunların üstüne yeni öğrenme deneyimleri ekleyebilecekleri ortamlar oluşturmanın en etkili yollarından biri de okul dışı öğrenme ortamlarını kullanmaktır.

4) *“Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.”*Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programının özel amaçlarının ilki olan; *“Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,”* amacı doğrultusunda yaşadığı toplumun bir üyesi olarak sosyal ve kültürel bilince sahip,

yaşadığı ülkenin bir vatandaşı olarak milletinin sahip olduğu maddi, manevi ve kültürel değerlere sahip çıkan, bunları koruyan ve yaşatarak gelecek nesillere aktarma bilinci taşıyan bireyler yetiştirmek olan sosyal bilgiler dersi bu yetkinliğin oluşabilmesi için gerekli eğitim öğretim ortamlarını öğrencilere sunabilmelidir.

5) *“Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.”*Modern ve geleneksel sahne sanatları ve uygulamalarının farkında ve bilincinde olan bireyler olmak sosyal bilgiler dersinin kazandırması beklenen yetkinliklerdendir. Bu yetkinliğe sahip olmak sadece entelektüel anlamda değil, bireyin kendini toplumsal bir varlık olarak ortaya koyabilmesi ve gerçekleştirebilmesi için de önem arz etmektedir.

2.5.2.Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

1. *“Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,”*
2. *“Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,”*
3. *“Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,”*
4. *“Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,”*
5. *“Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,”*
6. *“Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,”*
7. *“Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,”*

Yukarıdaki amaçların her biri çalışmanın içeriğinin önemini ortaya koyar niteliktedir.

2.5.3.Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Temel Beceriler

2.5.3.1.Araştırma

Aynı basamaklara sahip olmakla birlikte araştırma süreci problem çözme süreciyle sınırlı değildir. Bir konuyu tüm detaylarıyla incelemek için de araştırma kullanılabilir (Doğanay, 2006).

2.5.3.2.Çevre okuryazarlığı

Çevre sorunlarının önlenmesine, çözümüne ve çevre konusunda farkındalığa yönelik; amaca uygun tarafsız ve güvenilir bilgilere erişebilme, bilgiyi başkalarına etkili biçimde iletebilme, harekete geçmede başkalarıyla etkili biçimde çalışabilme, temel süreç becerileri ve karar verme becerilerine sahip olma alt becerilerini içerir(<https://cdn.naaee.org2002>).

2.5.3.3. Değişim ve sürekliliği algılama

Benzerlik ve farklılıkları bularak zaman içinde gerçekleşen sosyal ve kültürel değişimleri algılayıp bu konuda farkındalıklarını geliştirmeyi içerir (MEB,2015).

2.5.3.4. Eleştirel düşünme

Kanıt kullanma ya da referansa dayanma, sebep-sonuç ilişkisini belirleyerek farklı bakış açılarını fark edip çıkarımlarda bulunma, değerlendirme-ölçüt belirleme, kalıpyargıları fark edebilme alt becerilerini içerir.

2.5.3.5 Empati

Kendisini karşısındakinin yerine koyarak onun bakış açısıyla olayları değerlendirebilme becerisi temel olmak üzere dönemin şartlarına uygun olarak geçmişteki insanların duygu ve düşüncelerini, hayattaki amaçlarını anlamayı kapsar (MEB,2015).

2.5.3.6. Gözlem

Bireylerin bebeklik dönemlerinden itibaren öğrendikleri birçok şey gözlem yoluylaadır(Altunbay,2016).

2.5.3.7. İletişim

Bireylerin başkalarını anlaması ve kişilerarası ilişkilerin düzenlenmesinde iletişim son derece önemlidir (Kılıçarslan,2011). Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi ziyareti sırasında hem sunumların interaktif bir ortam yaratması hem de ziyaretçilerin kendi aralarında etkileşim içerisinde olmaları iletişim becerisini ön plana çıkılmaktadır.

2.5.3.8. İş birliği

İş birliği, farklı bakış açılarına sahip birey ve grupların aynı hedef doğrultusunda etkili bir biçimde birlikte çalışma becerisi şeklinde tanımlanabilir. (Tuncel, 2009; Partnership for 21st Century Learning, 2019a) (www.static.batelleforkids.org, 2023)

2.5.3.9. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme

Herhangi bir şeyle ilgili bilgi boşluklarımızı doldurup, onunla ilgili karar vermemizi kolay hale getiren izlenimler şeklinde tanımlanabilir (Göregenli, 2012).

2.5.3.10.Kanıt kullanma

Bir şeyin gerçekliği ve doğruluğu hakkında ki ikna edici belge; sonuca götüren akıl yürütmenin temel aldığı gerçek olarak tanımlanmaktadır (www.languages.oup.com, 2022).

2.5.3.11. Karar verme

Kişinin birden fazla seçenek içerisinde birinde karar kılıp, bu kararın sonuçlarını değerlendirip, hayatına uyarlama şeklinde gerçekleşen düşünme sürecidir. Erken yaşta gelişmeyen karar verme becerisinin ilerleyen dönemlerde sıkıntılara yol açabileceği ifade edilebilir. (Cenkseven Önder, 2012; Eccles vd., 1996; Weller vd., 2014).

2.5.3.12. Konum analizi

Herhangi bir kurum ya da kuruluşun birey, bilgi, faaliyet ve araçlarının en doğru şekilde konumlandırılmasını fark edip değerlendirerek ifade etme tekniği olarak tanımlanmaktadır(El Khayat ve Fashal, 2019).

2.5.3.13. Mekânı algılama

Mekân algılama becerisinin bireyin çevreye uyumunun gerçekleştirilmesinde önemi büyüktür (Sönmez,2010).

2.5.3.14. Öz denetim

Kişinin tercihlerini değerler, sosyal çevrenin özellikleri ve ideallerini göz önünde bulundurarak yapabilme becerisi olarak ifade edilebilir (Baumeister, vd.,2007).

2.5.3.15. Sosyal katılım

Sosyal katılım bireysel kaynakların sosyal olarak paylaşımı olup, sosyal hayata katılarak toplumun diğer bireylerinin koşullarını iyileştirmek ve toplumun geleceğini biçimlendirmek önceliklidir(Ülgen, 2012; Adler ve Goggin, 2005).

2.5.3.16. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma

Duygu ve düşüncelerini ifade edebilen, özdenetime sahip, haklara saygı duyan, kültürel değerlere sahip çıkan, girişimci ve araştırmacı bireyler yetiştirmek için anadil eğitimine önem verilmesi gerekmektedir(Aral vd.2000).

2.5.3.17. Zaman ve kronolojiyi algılama

Bireyin geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağlantı kurabilmesi için zaman ve kronolojiyi algılama becerisi kazanmış olması gerekmektedir(Şimşek ve Öztürk,2014).

Yukarıdaki sosyal bilgiler dersi öğretim programında temel becerilerdenher biri çalışmanın içeriğinin önemini ortaya koyar niteliktedir.

2.5.4.Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Değerler Eğitimi

Yenilenen son programda değerler eğitimine vurgu yapılmaya çalışılsa da öğretmenlerin kendi yapacakları çalışmalara göre örtük programın varlığı önem kazanmıştır. Örtük program yaklaşımında öğretmenin informal yollarla öğretmesi öğretme yetkinliğine bağlıdır.Değerlerin farklı öğrenme ortamlarında sınıf ortamından daha etkili bir şekilde verilmesi ise öğretmenin soyut kavramları somut

etkinliklerle öğretmesi ile birlikte öğrencilerin ilgi ve beklentilerinin karşılanmasıyla mümkündür(Aktepe ve Gündüz, 2021).

Aşağıdaki değerler müzede gerçekleştirilen etkinliklerde geliştirilebilecek değerlerdir.

1. Aile birliğine önem verme
2. Bağımsızlık
3. Barış
4. Çalışkanlık
5. Dayanışma
6. Duyarlılık
7. Estetik
8. Özgürlük
9. Saygı
10. Sevgi
11. Sorumluluk
12. Vatanseverlik

2.6.İlgili Çalışmalar

Türkiye’de konu ile ilgili bilimsel çalışmaların sayısı çok fazla değildir. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren yoğunluk kazanan çalışmalar, bu kısımda kısaca tanıtılıp değerlendirilmiştir.

Yücel (1999), “Türkiye’de Müzecilik” çalışmasında Almanya’daki Museums Pedagogisches Zentrum’un öğrenme açısından oldukça önemli bir yere sahip olduğunu;bu merkezin, çocukların ve gençlerin müzedeki eğitim merkezi olduğunu belirtmiştir. Müzede farklı yaş gruplarından öğrencilere rehberli gezi ile birlikte açıklama, tartışma ve atölye çalışmaları yaptırılarak aktif bir öğrenme ortamı oluşturulmaktadır.

Mercin’in (2003) “Kültür ve Sanat Değerlerinin Yaşatılmasında Müzelerin Rolü”, konulu yaptığı çalışması, müzelerin kültür, sanat ve diğer alanlarda etkili bir eğitim sağlamak amacıyla bir uygulama okulu gibi kullanılabileceğini ortaya koymuştur.

Şahan'ın (2005) "Müze ve Eğitim" adlı çalışmasında, müzelerde eğitimin önemini vurgulamak amacıyla yaptığı, eğitimle ilişkili uygulamalı araştırmaların sonuçlarına yer verdiği çalışmasında müzede çok yönlü ve etkili öğrenmenin önemini vurgulayarak yararlarını pekiştirmek amacıyla müzenin anlamı, müze-eğitim ilişkisi kavramlarının içeriğine yer vermiştir. Müzelere yapılan okul ziyaretlerinin getirisi, müzelerdeki ürünlerin okul eğitim öğretim programlarıyla ilişkilendirilmek suretiyle eğitime kattığı faydalar örneklerle ortaya konmuştur. Çalışmanın sonucunda müzelerin eski zamanların kültürel değerlerine ve topluluklarına karşı duygusal bağlar oluşturmada etkili olduğu, bugünü ve geçmişi algılamada daha samimi ve içten davranış ve tutumlar geliştirilmesine yardım ettiği gözlemlenmiştir. Bu çalışmanın öğretmenlerde oluşmuş bazı önyargıların değişmesine imkân vermesi yanında, bazı öğrencilerde sınıf dışında problem çözmeye ve iletişimde daha başarılı, yaratıcı ve enerjik olmasının nedeni müzelerle ilişkilendirilmiştir.

Mercin'in (2006), "Müzeler ve Toplum" adlı çalışmasında; müzelerin uygarlıklara ait eserleri bir arada sunma özelliği ziyaretçilerin farklı medeniyetler arasındaki ilişkiyi ve medeniyetlere ait değerleri algılamalarına olanak sağlar. Bu ziyaretçi durum bireyi önyargılarından uzaklaştırır ve farklı kültürlerle iletişim kurmasını sağlar. *"Örneğin müzelerin, Hindistan gibi karmaşık ve kalabalık toplumlarda, kırsal halk ile modern halk arasında birleştirici rol oynadığı bilinmektedir. Buradaki müzeler, etkinliklerle toplumların ortak mirasın sahipleri olduklarını gündeme getirerek onların birlikteliğini sağlamaya çaba gösterir."*

Çulha (2006) tarafından yapılan araştırmada, sosyal bilgiler öğretimi noktasında tarihsel mekânların kullanılmasına ilişkin etkinlikler geliştirilerek uygulanmış, öğrencilerin yaşadıkları öğrenme durumları değerlendirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve 7.sınıf ilköğretim öğrencilerinin görüşlerine başvurularak yaşadıkları öğrenme süreci nitelendirilmiştir. Altı öğrenciden oluşan çalışma grubu ile çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin tarihsel kanıtları kullanması ve tarihsel mekanları gözlemlemesinin keşfederek öğrenme süreçlerini harekete geçirerek öğrenme sürecinde bilişsel ve fiziksel becerilerini kullanarak aktif oldukları görülmüş, güçlü bir empati duygusu

geliştirdikleri, geçmişe ait bilgilerini gözden geçirdikleri ve akranları ile sosyal etkileşim içerisine girerek keyifli zaman geçirdikleri bir öğrenme deneyimi gerçekleştirdikleri görülmüştür.

Filiz (2010) tarafından yapılan çalışma, İstanbul ili Pazar ilçesinde bulunan İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşleri değerlendirilmek amacıyla yapılmıştır. İlkokula devam eden öğrencilerin müzelerde nesnelere vasıtasıyla sosyal bilgiler dersini öğrenme deneyimlerinin değerlendirildiği çalışmada, fenomenolojik desen kullanılmış olup yaşanan tecrübenin anlaşılmasına katkı sağlamıştır. Bu çalışma sonucunda, araştırmaya katılan öğrenciler müze ortamından ve nesnelere taşıdığı tarihsel imajlardan etkilenerek oldukça heyecanlandıklarını ve şaşkınlık yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler için yeni ve farklı öğrenme alanları olan müzelerde zihinsel olarak güçlü uyarımlar yaşayarak dikkatlerini yoğun bir biçimde kullanmaya gereksinimi hissetmişlerdir. Öğrencilerin zihinsel süreçlerini aktif hale getiren bu durum, müzelerdeki güçlü uyarıcıların tetiklediği merak duygusu bir motivasyon unsuru olmuştur. Bu araştırmanın katılımcıları da nesne merkezli etkinlikler yoluyla bilişsel becerilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler, derinlemesine çalışmalar yürütürken soru sorup cevaplama, gözlem yapma, inceleme, araştırma, yazma, resimleme ve canlandırma yapma etkinliklerini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla sosyal bilgiler programının temel amaçlarından olan öğrencilerin düşünmesi, soru sorması ve görüş alışverişinde bulunarak bilgi, kavram, değer ve becerilerini geliştirmeleri ve öğrenmeyi öğrenmelerinin gerçekleşmesi sağlanmıştır.

Meydan ve Akkuş(2014) tarafından yapılan “*çalışma Sosyal Bilgiler öğretiminde müze gezilerinin, tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemini vurgulamaktadır. Çalışma grubu, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında 2011-2012 bahar yarıyılında Sosyal Bilgiler Öğretimi dersini alan toplam 32 öğrenciden oluşmuştur. Çalışma grubu ile Sosyal Bilgiler Öğretimi kapsamında Mersin Müzesi, Mersin Deniz Müzesi ve Tarsus Müzesine birer defa gezi yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırma metodolojisi kullanılmıştır. Veri toplama aracını 3 sorudan oluşan açık uçlu soru formu*

oluşturmuştur. Soru formu oluşturulurken uygulamalar sonucunda müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılmasının öğrencilerin derse karşı olan ilgilerini nasıl etkileyeceği, müze gezisinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasında ne gibi etkileri olduğu ve bu tür çalışmaları mesleğe atıldıklarında uygulamayı düşünüp düşünmedikleri, düşünüyorlarsa nasıl yapacakları gibi hususlar üzerinde durulmuştur. Açık uçlu soru formundan elde edilen veriler betimsel analiz yapılarak irdelenmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda kodlar oluşturulmuş, oluşan kodlar ilişkilendirilerek, öğrencilerin görüşleri araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin müze gezileri gibi etkinlerin öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı, tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasında son derece etkili olduğu, öğrenciler öğretmenliğe adım attıklarında bu tür çalışmaları mümkün olduğu ölçüde kullanmayı planladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tarih konularının öğretiminde yerinde gözlemin ve tarihi mekânlara yapılacak gezi gözlem çalışmalarının önemi büyüktür” (İşlek, 2017).

Wu ve Wall (2017) bu çalışmasını dört ayırt edici tema üzerine inşa etmiştir. Bunlar müze ziyareti öncesinde yapılacaklar, yerel miras aktarımında müzeler, Çin bağlamında sosyal ve kültürel sorunlar ve özellikle çocuklarını bir dizi kültürel miras müzesine götüren Çinlilerin ebeveyn olarak motivasyonlarıdır. Çin Büyük Kanalı'nın güney ucunda yer alan bir dizi kültürel müze ebeveynler tarafından çocuklarıyla ziyaret edilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak ebeveynlerin görüşmeleri alınmıştır. Şu anda Çin'de birçok okul öğrencilerini resmi sınıf ortamları dışında müzeler de dahil olmak üzere galeriler, parklar, fabrikalar, çiftlikler ve hatta yetimhaneler ve bakım evleri gibi çok çeşitli öğrenme ortamlarında öğrenmeleri için teşvik etmektedir. Bu konuda temel itici faktörlerin başında eğitim ve öğrenme, rahatlama, yaratma, çocuklar için olumlu deneyim, ilişki geliştirme, ailelerle çocukların kaliteli vakit geçirmesi yer almaktadır. Bunun yanında müzelere girişin ücretsiz olması, yeni nesil görsel uygulamalar, kişisel etkileşim fırsatları ve müzelerin hem içindeki hem de çevrenin kalitesi müzeleri cazip hale getiren faktörlerdendir. Ebeveynlerden gelen bazı dönütler şu şekildedir; “Oğlum düzenli olarak müze, galeri ve kütüphanelere götürüyorum. Tarihi nesnelere basitçe gözlemlemek ya da şöyle bir bakmaktansa el işlerinin yapım sürecini görmek küçük çocukların kültürü anlamasında daha yardımcıdır. Oğlum sadece birinci sınıf

öğrencisi olduğu için onun ciddi bilgiler edinebileceğini düşünmesem de, öğrenme sürecinden keyif alacağını umut ediyorum... Bu müzeleri ziyaret etmek onun bakış açısını genişletebilir ve bilgisini arttırabilir.”(7 yaşında oğlu olan ebeveynler) “Hayvanat bahçelerini tercih eder, müzeler ilk tercih değildir. Şu an ilkokulda olduğu için bence müzeleri ziyaret etmek dünya hakkında bir şeyler öğrenmesine yardımcı olur.”(8 yaşında oğlu olan bir anne)“Buradaki müzeler harika. Kızım ve arkadaşları buradaki geleneksel el sanatlarını öğrenmekten keyif alıyorlar. Kültürel miras öğreticileriyle kendi sanatlarını ve el işlerini yapıyorlar. Kızım bu geleneksel beceri ustalarından bir şeyler öğrenme fırsatının tadını çıkarıyor.”Sonuç olarak çalışma eğitim ve öğrenme noktasında değerlendirildiğinde 39 ailenin 29’ukültürel miras müzelerindeki öğrenme motivasyonunun altını çizmektedir.

Buzlukçu, Oflaz, Köroğlu ve Avcıkurt (2017)“Yaşayan Müze Ziyaretçilerinin Algıladıkları Deneyimsel Değer, Memnuniyet Düzeyleri Ve Davranışsal Niyetleri İlişkisinin İncelenmesi” adlı makalesinde, Yaşayan Müze ziyaretçilerinin müze ziyareti sırasındaki deneyimsel değer ve memnuniyet düzeyleri ile davranışsal niyetleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Köroğlu, Türkmen, Kılıç ve Acun tarafından yapılan çalışma “Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi (SOKÜM), halk kültürünün korunması ve aktarılması alanında dünyada önemli bir değişim ve farkındalık yaratmıştır. Fakat kültür ancak öğretilip öğrenildiği sürece zenginleşip yayılma ve kuşaktan kuşağa aktarılma imkânı bulabilmektedir. Kültürün öğrenilmesine mekân sağlaması açısından müzeler önemli bir kültür aktarımı rolünü üstlenmektedir”(Yıldırım, 2022: 3-4).

Rzayeva, (2019: 61)Kültürel mirasın miras niteliğinde olmasının en önemli sebebi sahip olduğu evrensel değer olup, evrensel değer taşıma niteliğinden dolayı nesilden nesile aktarılabilen ve topluluklar içerisinde ortak bir bilinç oluşturarak birlik ve beraberliği destekleyip güçlendirmektedir.

Buyurgan ve Öztürk (2021: 281) “Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi ve Yaşama Katkıları” adlı makalesinde, Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesinin amacı ve oluşum süreci ile birlikte müzenin eser sergileme yöntemlerini ve

öğrencilere, halka yönelik etkinlikleri ile sağladığı katkıları değerlendirmiştir. Müzenin geçmiş, bugün ve gelecek analizi yapılmasına olanak sağlayacak şekilde geçmişteki insan yaşantısını farklı noktalarda ortaya koyan eser ve uygulamalara sahip olduğu ifade edilmiştir.

Yıldırım (2022) Uygulamalı Halk Bilimi Müzelerinin Kültürel Miras Farkındalığına Etkisinin İncelenmesi: Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi Örneği adlı çalışmasında Türkiye'deki uygulamalı halk bilimi müzelerini tanıtarak klasik müzelerden farklı eser sergileme yöntemlerine vurgu yapmıştır. Çalışmasında Türkiye'de halk bilimi müzelerini konu alan çalışmalarla "Kapadokya Yaşayan Miras Müzesinde" yürütülen alan çalışması ve çalışma sonucunda elde edilen verileri analiz etmiş ve bu veriler doğrultusunda uygulamalı halk bilimi müzelerinin kültürel miras farkındalığı yaratma kabiliyeti ortaya konulmuştur. Bu çalışmadan tez çalışmamızda istifade edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve değerlendirilmesine yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel yöntemle yapılan bir durum çalışmasıdır. Nitel yöntemin araştırmada kullanılması ile sosyal yaşam ve insan ile ilgili problemleri, gözlem, görüşme gibi tekniklerle sorgulayarak, anlamları ve ilişkileri parçadan bütüne açıklamak amaçlanmaktadır (Neuman, 2014). Örnek olay çalışması olarak da bilinen durum çalışmaları, bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olup bir ya da birden fazla olayın, programın, sosyal grubun ve ortamın derinlemesine incelendiği yöntemdir (Millan, 2000).

Araştırmalarda durum çalışmaları,

- Bir olayı meydana getiren ayrıntıları görmek ve tanımlamak
- Bir olayla ilgili muhtemel açıklamaları geliştirmek
- Bir olayı değerlendirmek,

Maksadıyla kullanılmaktadır (Gall, Borg ve Gall, 1996).

Bu araştırmada öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri ile birlikte öğrenci davranışlarını da gözlemleyerek müze ziyareti değerlendirilmiştir.

Nitel araştırma yapanlar, araştırma yaptıkları konunun ne kadar ya da ne kadar iyi olduğunu öğrenmekle ilgilenmezler, araştırma sonucunda çok daha geniş bir bakış açısına ulaşmayı hedeflerler (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel,2008:240).

3.2.Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmada “Amaçlı örnekleme” yöntemi kullanılarak katılımcıların belirlenmesi sağlanmıştır. Örneklem grubu oluşturularak probleme taraf olabilecek kişilerin en geniş şekilde temsil edilmesi amaçlanmaktadır. Ortak veya paylaşılan olguların varlığını tespit etmeye çalışmak ve çeşitlilik gösteren durumların farklı boyutlarını ortaya koymak örneklem grubunun Çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymak bu örneklem grubunda amaçtır amaçtır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:136,137).Bu amaca ulaşmak için, araştırma 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Nevşehir ilinde bulunan farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip 2 okuldan 20 7. Sınıf öğrencisi ve 5 sosyal bilgiler dersi öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Bu okullar seçilirken, çeşitlilik sağlamak için okulların bulunduğu sosyo-ekonomik çevrelerin farklı olmasına dikkat edilmiştir. Bu durumdan hareketle okullardan birisi Avanos İlçesi’nde bir devlet okuluyken, diğeri ise Nevşehir Merkez’de bir özel okul olarak seçilmiştir.

Tablo 3.1.Öğrencilerin Cinsiyet Dağılım Tablosu

Öğrenciler	Cinsiyet	
	Kız	Erkek
M.1:		X
M.2:		X
M.3:		X
M.4:	X	
M.5:	X	
M.6:		X
M.7:	X	
M.8:		X
M.9:		X
M.10:	X	
A.1:	X	
A.2:	X	
A.3:	X	
A.5:		X
A.6:	X	
A.7:		X

A.8:		X
A.9:	X	
A.10:	X	

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere araştırma 9’u erkek, 11’i kız olmak üzere toplam 20 öğrenci ile yapılmıştır. Araştırmamıza katılan öğretmenlerin hepsi kadınlardan oluşmaktadır.

3.3.Verileri Toplama Aracı

Araştırmada, konu ile ilgili literatür taranmış olup, verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Bu soruların geliştirilmesinde ve son halini almasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin, bir adet rehber öğretmenin ve müze yetkililerinin görüşleri alınmış olup, sorular aşağıdaki gibidir:

3.4.Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Veri toplama aracı olarak, gezi sırasında alınan ses kayıtları ve fotoğraflar ile gezi öncesi ve sonrası öğrencilerle açık uçlu sorularla yapılan bireysel görüşmeler ve gözlem sırasında yapılan informal görüşmeler kullanılmıştır. Gezi sonrası tecrübeleri paylaştıkları on dakikalık informal olmak üzere toplu bir görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada, konu ile ilgili literatür taranmış olup, verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme soruları kullanılmıştır. Bu soruların geliştirilmesinde ve son halini almasında sosyal bilgiler öğretmenlerinin, bir adet rehber öğretmenin ve müze yetkililerinin görüşleri alınmış olup, sorular aşağıdaki gibidir:

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Bir araştırma sonucunu değerlendirirken, her ne kadar bu başlangıç noktası olsa da araştırmacı bu iddiaların sadece kendisi için inandırıcılığını değil, akademik camiadaki araştırmacıların da araştırmayı ne kadar inandırıcı bulacakları noktasında değerlendirme yapmalıdır (Hammersley ve Traianou, 2017:59).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1.a.Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğrenciler daha önce hiç müze ziyareti yaptılar mı?” Şeklindeydi.

Öğrencilerin birinci alt probleme ilişkin bulguları aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.1.Öğrencilerin daha önce müze ziyareti yapıp yapmama durumları

Temalar	f
Evet	20
Hayır	-

Çalışma grubundaki bütün öğrenciler daha önce müze ziyareti yapmışlardır.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.3, “Evet, pek çok müze ziyaret ettim.”

M.5, “Evet, birkaç yıl önce Güray Müze’ye gitmişim.”

M.9, “Evet, Göreme Açık Hava Müzesi’ni ziyaret ettim.”

A.6, “Evet, Konya’da Atatürk Evi’ne gittim, Nevşehir’de müzeye gittim.”

A.7, “Evet, daha önce müze ziyaretlerim oldu.”

4.1.b.Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminin b kısmı, “Öğrencilerin müzelerde en çok ilgisini çeken şey ne olmuştur?” şeklindeydi. Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.2.Öğrencilerin daha önce ziyaret ettikleri müzelerde en çok ilgilerini çeken şey ne olduğu ile ilgili cevapları.

Temalar	f
Tarihi kalıntılar	9
Eskiden kalanlar	4
Çanak çömlek	2
Eski oyuncaklar	2
Hz. Ali'den kalanlar	1
Hz. Muhammet'ten kalanlar	1
Kılıçlar	1
Fosiller	1
Farklı geleneksel şeyler	1
Vazolar	1
Peri bacaları	1
El sanatları	1
Gözyaşı şişeleri	1
Sikkeler	1
Hz. İsa'nın son akşam yemeği sahnesi	1
Amfora	1
Silahlar	1

Tablo 4.1.b incelendiğinde tarihi kalıntılar, eskiden kalanlar, çanak çömlek ve eski oyuncaklar daha çok dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra Hz. Ali ve Hz. Muhammed'den kalan kutsal emanetler, kılıçlar, fosiller, farklı geleneksel eşyalar, vazolar, peri bacaları, el sanatları, gözyaşı şişeleri, sikkeler, Hz. İsa'nın son akşam yemeği sahnesi, amfora ve silahlar öğrencilerin Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi'ni ziyaretleri öncesinde gördükleri eserlerdir.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili doğrudan alıntılarında bazıları aşağıda verilmiştir.

M.1:“*Tarihi kalıntılar, eskiden kalanlar, etkileniyorum böyle şeylerden. Topkapı sarayında Hz. Ali'den, Hz. Muhammed'den kalanlar ilginç gelmişti.*”

A.3: “Eski olayların yansıtılmış olması, Göreme Açık Hava Müzesi’nde Hz. İsa’nın son akşam yemeği sahnesi çok ilgimi çekmişti.”

A.4: “Müzedeki tarihi kalıntılar, Eski Tunç Dönemi’nden mesela amfora çok ilgimi çekmişti. Gemilerde normal testiler çok yer kapladığı için ucu sivri ve kapaklı bir testi üretmişler.”

A.10: “Birçok müzeye gittim farklı konularda. Eskiden olan şeylerin günümüzde de olması güzel bir şey. Ülkemizde olması ayrıca güzel.”

4.2.İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Öğrencileryaşayan müze kavramını daha önce duymuşmudur?” şeklindeydi. Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.3.Öğrencilerin yaşayan müze kavramını daha önce duyup duymama durumları

Temalar	f
Evet	6
Hayır	14

Çalışma grubundaki 14 öğrenci daha önce yaşayan müze kavramını duymamışlardır, 6 öğrenci ise duyduklarını ama tam olarak nasıl bir yer olduğunu bilmediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.3, “Duydum ama içinde ne olduğuna dair pek bir bilgim yok.”

A.2: “Duydum ama bilmiyorum.”

A.4: “Duydum ama ne olduğu hakkında çok bilgim yok.”

A.6: “Duydum ama tam olarak bilmiyorum.”

4.3.Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Öğrenciler ziyaret edecekleri müzenin içerisinde neler göreceklerini düşünmektedir?” şeklindeydi. Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.4.Öğrenciler ziyaret edecekleri müzenin içerisinde neler göreceklerini düşünme durumları

Temalar	f
Eski zamanlardan aletler, eşyalar	3
Eskilerden kalıp da günümüzde canlandırılan şeyler	2
Eski kıyafetler	2
Geçmişteki unsurlar fakat hala içimizde yaşayanlar	1
Çeyiz sandığı	1
Somut ve soyut geleneklerimiz	1
Çanak, çömlek tarzı şeyler	1
Eski oyuncaklar	1
Gelin odası	1
Kapadokya ile ilgili balonlar	1
Peri bacaları	1
Süs, dekor	1
Tarihi eserler	1
Normal müzeden farklı şeyler	1
Hiç bozulmamış eserler	1
Geçmişten gelen ve hala günümüzdeki eserler	1
Yaşayan kültürler	1
Geleneksel eşyalar	1

4.4. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Öğrenciler şimdiye kadar hiç gölge oyunu izlemiş midir? Bu konuda bilgi verebilirler mi?” şeklindeydi. Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.5.Öğrencilerin şimdiye kadar gölge oyunu izleyip izlememe durumları

Temalar	f
Hacivat ve Karagöz	15
İzlemedim	2
Keyif aldım, çok komikti	2
Ara sıra oluyor böyle etkinlikler	1

Çalışma grubundaki 15 öğrenci Hacivat ve Karagöz izlediklerini belirtmişler ve detaylı bilgi vermişlerdir.2 öğrenci gölge oyunu izlediklerini belirtmişler fakat hangisi olduğunu söylememişlerdir.1 öğrenci ara sıra böyle etkinlikler olduğunu belirtmiş, 2 öğrenci ise izlemediklerini söylemişlerdir. Hacivat - Karagöz gölge oyunu genellikle her ramazan yaşadıkları ilçede sergilendiğinden, okullarda icra edilen en yaygın kültürel uygulamalardan biri olduğundan ve televizyon da da sıkça karşılaşıldığından hem ilçedeki hem de merkezdeki öğrencilerin 22si hariç hepsinin bu geleneksel uygulamadan haberdar olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.2: *“İzledim, Hacivat ve Karagöz; perdenin arkasına geçip kuklaları oynatıyorlar.”*

M.3: *“Küçükken bir kez canlı izlemiştim sanırım ama televizyonda Hacivat-Karagöz falan izledim.”*

M4: *“İzledim okula gelmişlerdi, keyif aldım.”*

M.5: *“Evet izledim, çok eğlenceli ve komik olduğunu düşünüyorum. Sınıfta da yapmıştık bu etkinlikleri.”*

M.6: *“Evet Hacivat ve Karagöz izledim; kuklalar yapıyorlar, aşağı yukarı doğru sarkıtıyorlar, karakteri canlandırıyorlar.”*

M.9: *“Hacivat-Karagöz izledim, komik geliyor bana; çocukların ilgisini çekiyor, genel kültür için iyi.”*

M.10: *“Hacivat-karagöz, bir perde oluyor önünde bir şey oluyor kağıt gibi; insanlar kuklaları seslendirerek oynatıyorlardı.”*

A.3: *“Hacivat ve Karagöz, iki tane kuklaya benzer şeyler oluyor. Mesela ramazanlarda Hacivat ve Karagöz çok ünlüdür, iftar yaptıktan sonra dışarı çıkılıp izlenir.”*

A.7: “Gölge oyununu Avanos’taki müzede izlemiştim, Hacivat ve Karagöz... Ama bunlarla sınırlamayalım. Gölge oyunu Türklerin kültüründe var. Bir tane oynatıcı oluyor, iki ya da daha fazla karakter oluyor, onları çubuklarla oynatıp eğlendiren oyun.”

A.10: “Hacivat ve Karagöz. Ablamla babam yapmışlardı. Arkadan ışık vuruyor, görsel var, bir şekilde oynatıyorsun.”

4.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Öğrencilerin ailelerinde ya da çevrelerinde doğum, düğün ve ölüm geleneklerinin ne şekilde uygulanmaktadır?” şeklindeydi. Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.6. Öğrencilerin ailelerinde ya da çevrelerinde doğum, düğün ve ölüm geleneklerinin ne şekilde uygulandığına yönelik farkındalık durumları

Temalar	f
Düğünde davul, zurna ve eğlence	8
Ölümde helva dağıtma	6
Düğünde kına gecesi	6
Düğünde kuşak bağlama	4
Mezarda dua, Kuran okuma	4
Düğünde konvoyun önüne atlama	3
Doğumda ziyaret	3
Doğumda 40’ını çıkarma	3
Ölümde yemek getirme, ikram etme	3
Takı takma	3
Düğünde çanak kırma	2
Mezarda ağlama	2
Düğünde kapı tutma	2
Ölümde siyah giyme	1
Düğünde sandığa oturma	1
Düğünde makas kesmiyor	1
Düğünde tuzlu kahve	1
Damat dövme	1

Gelin duvağı	1
Gelin alma	1
Düğünde mani söyleme	1
Düğünde zil ve mendil dağıtma	1
Yas tutma	1
Ölümde cenaze namazı	1
Ölü yıkama	1
Kefenle mezara gömme	1
Ölümde 7'sini çıkması	1
Doğumda mevlit okutma	1
Doğumda kurban kesme	1
Doğumda hastane süsleme	1

Çalışma grubundaki öğrencilerin doğum, düğün ve ölüm uygulamalarından en yaygın bildikleri uygulamalar şu şekildedir; doğumda ziyaret, düğünde kına gecesi, konvoyun önüne atlama, davul- zurna ve eğlence, takı takma, geline kuşak bağlama, ölümde mezarda dua ve Kuran okuma, helva dağıtma, yemek getirme ikram etme. Daha az bilinen ya da fark edilen uygulamalar ise; ölümde siyah giyme, yas tutma, cenaze namazı, 7'sinin çıkması, ölü yıkamadır. Düğünde sandığa oturma, 'makas kesmiyor' deme, tuzlu kahve, damat dövme, gelin alma, gelin duvağı, mani söyleme, zil ve mendil dağıtma, çanak kırmadır. Doğumda ise; mevlit okutma ve kurban kesmedir.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: "*Biri doğduğunda bütün aile gideriz, orada konuşuruz, yemek yenilir içilir. Düğünde düğünlerin yapıldığı bahçelere gideriz; orada çiçek atılır. Dayımın düğününde değişik bir kıyafet giymişti gelin. Sanırım yöreseldi, kına gecesinde giymişti. Ölümde herkes siyah giyiniyor, mezarın başına gidip dua ediyorlar sanırım ama çok da bilmiyorum.*"

M.3: "*Herkes doğum yapan kişinin evine gidiyor. Hayırlı olsun, Allah sağlıklı büyüksün, anasız babasız kalmasın diye... Yani herkesin dikkati o tarafa yöneliyor. Düğünler yapılırken herkes katılıyor, katılmazsa ayıp olur diye... Gelin ve damadın bulunduğu yer çok süslü oluyor. İlgi alaka onlara gösteriliyor. Kına yapılıyor, neden*

yapıldığını bilmiyorum ama. Mani gibi bir şey söyleniyor, gelinin önü kapatılıyor, gelin ağlıyordu.”

M4: “Düğünlerde sürekli davul, zurna gibi şeyler çalıyor. Halk oyunları olur. Ölümde toplanılır, helva olur.”

M.5: “Düğünlerde müzik aletleri oluyor, herkes dans ediyor. Doğumlarda mevlit okuturlar, yemek verirler, takı takarlar. Cenazelerde evlerde toplanılır, helva ikram ederler. Bir hafta falan sürer bu uygulamalar.”

M.6: “Ablamın düğünü vardı; kuşak bağlama vardı, konvoy kesme, kapıyı açmama vardı, damat dövme vardı. Doğum konusunda pek bir bilgim yok. Şu ana kadar sadece anneannemin cenazesine gittim; ölüyü yıkıyorlar, kefenle birlikte mezara gömüyorlar, dua falan okuyorlar.”

M.7: “Cenaze oluyor, helva dağıtılıyor, o gün gelen kadınlar örtünüyor, dua okunuyor. Düğünlerde halay çekiliyor, pasta yeniyor, kına oluyor. Bazı yerlerde davul zurna oluyor. Bazı yerlerde çanak kırıyorlar, içinden şeker, para vs. çıkıyor. Doğum geleneklerinde maddi durumu iyi olan bazı insanlar kurban kesiyorlar.”

M.8: “Doğumda hediye alınıyor. Ölümde komşulara falan yemek veriyoruz, komşular da yemek getiriyorlar. Düğünde oynuyorlar, halay çekiyorlar.”

A.3: “Düğünlerde önce kız tarafı ve damat tarafı gelinlik bakmaya gidiyorlar. Düğün günü gelince gelini kuaföre götürüyorlar. Sonra damat evinin önünden alıyor ve davullarla zurnalarla düğüne gidiyorlar. Oyun havaları meşhurdur, zil ve mendil dağıtırlar. Doğumda çocuğun doğumunun 40. Gününde 40'ını yaparlar. Pastalar, börekler yapılır. Öldükten sonra yıkarlar, kefenlerler. Mezara gömecekleri zaman hep beraber ağlarız, dualar okuruz. Genellikle pide ayran getirtilir, yemek yenir, dualar okunur, sesi güzel olanlar kuran okur.”

A.6: “Doğumda 40'ını kutlama... Ölümde helva... Düğünde sandık, makas kesmiyor gibi... Düğün arabasını durduruyorlar, tuzlu kahve olur.”

4.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “Öğrenciler aşıklık geleneğinin ne demek olduğunu biliyor mu, bölgedeki aşıklardan örnek verebiliyor mu?” şeklindeydi. Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.7.Öğrencilerin aşıklık geleneğini bilip bilmeme ve bölgelerinden bir aşık örneği örnek verip vermeme durumları

Temalar	f
Duymadım, bilmiyorum	11
Aşık Veysel	7
Saz çalmak, ozanlık	5
Sevmek, aşık olmak	4
Neşet Ertaş	2
İki kişi birbirini tanır, aileler tanışır.	1
Muharrem Ertaş	1
Yunus Emre	1

Çalışma grubundan 11 öğrencinin aşık geleneğini bilmediği ve bölgelerinden bir aşık ismi veremedikleri görülmüştür. Öğrencilerden 4’ü aşıklık geleneğinin sevmek, aşık olmak anlamına geldiğini, 1’i iki kişinin birbirini tanması olduğunu, 5’i ise saz çalmak, ozanlık olduğunu söylemişlerdir.

Öğrencilerden 7’si Aşık Veysel, 2’si Neşet Ertaş, 1’er kişi ise Muharrem Ertaş ve Yunus Emre’nin isilerini söylemişlerdir.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.3: “İki kişi birbirini tanır, aileler tanışır.”

M.9: “İki kişinin birbirini sevmesi gerekli.”

M.4: “Saz olur, Aşık Veysel’den dolayı biliyorum.”

A.5: “Aşıklık o bildiğimiz aşk değil biliyorum ama sanırım yazarlık, bir şey çalmak.”

A.7: “Ozanlar, halk ozanları ile ilgili.”

4.7. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi, “Öğrenciler daha önce geleneksel el sanatları konusunda ne bilmektedir?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.8.Öğrencilerin geleneksel el sanatları konusunda bilgi durumları

Temalar	f
Ebru	15
Çanak-çömlek	9
Halı dokumacılığı	5
Çinicilik	5
Hat sanatı	1
Peri bacası yapmak	1
Bakırcılık	1
Dokumacılık	1
Minyatür	1

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu okullardaki sergilerinde vs. görebilme şansları olduğundan bazıları ise kurs vs. gibi yerlerde deneyimleme şansı bulduklarından ve yapılışı diğer geleneksel el sanatlarına göre daha kolay olduğundan ebru sanatını söylemişlerdir. Katılımcıların diğer bir çoğunluğu ise bölgeye özgü bir sanat olduğu için çanak- çömlek yapımı, yine bölgeye özgü fakat yapım aşamasındaki uygulama yalnızca dokuma tezgahlarında mümkün olduğundan öğrencilerin aklına halı dokumacılığı daha az gelmiştir. Çinicilik de yine bölgeye ait bir el sanatı olduğundan ilk akla gelenlerdendir. Peri bacası yapmak da yalnızca bölgeye ait bir sanattır ve sadece 1 öğrenci tarafından söylenmiştir. Bakırcılık, dokumacılık ve minyatür ise yöreye ait sanatlar değillerdir.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.3: “Çini, ebru, çanak çömlek sayılırsa o da var. Halı dokuma sanatı, yengem gitmişti halı dokuma kursuna. Halıların ilginç, farklı desenleri vardı. Türkiye’de her şeyi farklı yapan bir bakış açısı var, bu da turizm için önemli.”

M.7: “Ebru, tabağa resim çiziyorlardı, çinicilik sanırım, ikisini biliyorum.”

M.10: “İnsanların elleriyle yaptıkları şeyler, genellikle bir bölgeye özgü olabilir, mesela Kapadokya Bölgesi’ne özgü çanak çömlek, peri bacası yapmak.”

A.3: “Ebru gibi mi? Çini, ebru ülkemizin her yöresinde yapılan geleneksel sanatlar, mesela halıcılık, sayamayacağım birçok şey var, yöreye ait çömlekçilik var.”

A.7: “Burada genel olarak seramik, çanak çömlek, çinicilik, ebru. Bunları denemek isterdim. Farklı tecrübeler güzel olur.”

A.9: “Ebru kursuna gitmişim, eğleneliydi.”

A.10: “Çömlekçilik Nevşehir’de en çok olan şey, görsel bir ürün oluşturuluyor. Tabak boyanıyor, halıcılık var.”

4.8. Sekizinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “Öğrenciler yaşadıkları mahallede ne tür oyunlar oynamaktadır ve bu oyunları kimlerden öğrenmiştir?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.9.Öğrencilerin yaşadıkları mahallede ne tür oyunlar oynadıkları ifade etme durumları

Temalar	f
Saklambaç	13
Beştaş	8
Yakar top	5
İp atlama	4
Seksek	4
Dalya	4
Futbol	4
Basketbol	3
Voleybol	3
Üçtaş	2
Dokuztaş	2
Körebe	2
Çelik-çomak	2
Bilye/misket	2
6 kere 6 36	1
Yerden yüksek	1
Fırıldak	1
Mendil kapmaca	1
Birdirbir	1

Ebelemece	1
Elim elim öpelek	1

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunlukla oynadıkları oyunların saklambaç, beştaş, yakar top, dalya, futbol, seksek, ip atlama olduğu görülmüştür. Öğrencilerin oynadıkları diğer oyunlar ise; basketbol, voleybol, üçtaş, dokuztaş, körebe, çelik çomak ve bilyedir.1'er öğrenci ise; 6 kere 6 36, yerden yüksek, fırlıdak, mendil kapmaca, birdirbir, ebelemece ve elim elim öpelek oyunlarını oynadıklarını söylemişlerdir.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: *“Saklambaç, dalya, futbol, basketbol...”*

M.5: *“Eskiden oynuyorduk. Şimdi büyüdüğümüz için evlerimize çekiliyoruz; eskiden saklambaç, körebe, ip atlama gibi çok bilinen oyunlar oynardık.”*

A.9: *“Voleybol, basketbol genellikle, yakar top, ebelemece, misket oynamıştık geleneksel olarak.”*

Tablo 4.10. Öğrencilerin yaşadıkları mahallede oynadıkları oyunları kimlerden öğrendiklerini ifade etme durumları

Temalar	f
Mahalledeki arkadaşlardan	6
Büyükanneden	3
Anneden	2
Mahalledeki ağabeylerden	1
Kardeşten	1
Öğretmeninden	1
Milli Eğitim kitaplarından	1
Okuduğum kitaplardan	1
Çözdüğüm testlerden	1

Araştırmaya katılan öğrencilerden 6 tanesi bu oyunları arkadaşlarından, 3 tanesi büyükannelerinden, 2 tanesi anneden, 1'er tanesi de mahalledeki ağabeylerden, kardeşten, öğretmeninden, kitaplardan ve çözdüğü testlerden olduğunu söylemiştir.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.2: “Futbol, dalya çocukken çok oynardım. Üçtaş, beştaş eskiden oynardım. Bu oyunları mahalledeki arkadaşlarımdan öğrendim.”

M.3: “Futbol, saklambaç... Geleneksel oyun olarak beştaş ya da üçtaştı sanırım, hoşuma da gitmişti. Seksek çizmişti annem bir keresinde.”

M.6: “Maç, saklambaç, dalya, 6 kere 6 36, yerden yüksek oynuyoruz. Bu oyunları mahalledeki abilerden öğrendim.”

A.3: “Saklambaç, yürüyüş yapıyoruz, genellikle bir şey oynamıyoruz ama ben dalya, beştaş, saklambaç, körebe biliyorum. Bunları bazen Milli Eğitim kitaplarından ilkokuldan beri öğreniyoruz, bazen de farklı bir oyun oynayalım dediğimiz zaman ortaya çıkıyor. Anneannem ve babaanneme sormayı severim böyle şeyleri.”

A.5: “Futbol, basketbol, yerden yüksek, beştaş, birdirbir, çelik çomak, bunları okuduğum kitaplardan, çözdüğüm testlerden, köprü yapılan oyunu öğretmenimiz bize öğretmişti. Voleybol, basketbol bir süreden sonra sıkıyor, insan farklı oyunlar oynamak istiyor.”

4.9. Dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi, “Öğrenciler daha önce geleneksel halk hekimliği ya da ocaklı kavramlarını duymuş mudur?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin daha önce geleneksel halk hekimliği ya da ocaklı kavramlarını duyma durumları

Temalar	f
Duymadım	15
Hatırlamıyorum	2
Duydum ama pek bir bilgim yok	1
Köyden doktor çıkması	1
Büyük ihtimalle bir sağlık kuruluşu; mahalleye, semte bakan kurum olabilir.	1

Araştırmaya katılan öğrencilerden 15 tanesi duymadıklarını, 2 tanesi hatırlamadıklarını, 1 tanesi duyduğunu ama pek bilgisinin olmadığını, 1 tanesi köyden doktor çıkması demek olduğunu, 1 tanesi ise “Büyük ihtimalle bir sağlık kuruluşu; mahalleye, semte bakan kurum olabilir.” Şeklinde cevap vermişlerdir.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.3: *“Türkçe dersinde duymuştum sanırım ama pek hatırlamıyorum.”*

A.4: *“Duydum ama pek bir bilgim yok.”*

A.6: *“Köyden doktor çıkması gibi bir şey olabilir belki.”*

A.7: *“Büyük ihtimalle bir sağlık kuruluşu; mahalleye, semte bakan kurum olabilir.”*

4.10. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi, “Öğrenciler bu uygulamaları gerekli görmekte midir?” şeklindeydi. Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğrencilerin geleneksel ve kültürel uygulamaları gerekli görüp görmeme durumları

Temalar	n
---------	---

Gerekli 20

Gereksiz -

Araştırmaya katılan öğrencilerin hepsi de bu tarz uygulamaların gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Gerekçe olarak ise; bizim kültürümüz olduğu için gelecek nesillere aktarma, gelecek nesillerin bilmesi için sürdürme, geleneklerimiz sayesinde hayatımızdaki özel anların ilginç, keyifli ve unutulmaz olması, atalarımızdan miras kaldığı için değerli olması, geleneklerin birlik ve beraberlik sağladığı ve bağlarımızı güçlendirdiği, diğer ülkelerden farklı olmak, geleneklerimizin bize ait, bizi diğer kültürlerden ayıran bir şey olması, bizi asimile olmaktan koruması, yapılmamasının toplumu geriye götüreceği, tarihimizi anlamamızı sağlaması, eskiden yapılmasının bir anlamı olması, Türk milletinin yok olmaması, ülkemiz için Türk kültürünün önemi şeklinde ifadeler kullanılmıştır.

Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: *“Gerekli bence. İlk yaptığımız geleneği gelecek nesillere aktarmamızı sağlar, sürekli devam eder.”*

M4: *“Bence gerekli. Çünkü böyle şeyler eskiden kalma ve unutulmaması gerekiyor. Şimdi böyle şeyler pek düşünülüyor; onlar bizim atalarımız, bize miras bırakıyorlar.”*

M.5: “Bence gerekli, çünkü bu gelenekler olmazsa, sade bir şekilde olursa anlamsız olur. Bunları yaparsak birlik beraberlik artar, sevgimiz bağlarımız güçlenir.”

M.10: “Neden bilmiyorum ama gerekli bence, geleneklerimizi sürdürmeliyiz. Kendimize ait, bizi ayıran bir şey sonuçta.”

A.1: “Gerekli, çünkü her geleneğin bir amacı var.”

A.3: “Sonuçta kendi geleneğimiz, atalarımızdan gelen şey. Bunları yaşatmamız lazım. Bunları yaşatmak bu geleneklerin sürmesini sağlar, bizleri asimile olmaktan korur.”

A.6: “Geleneklerimizin devam etmesi için gerekli. Geçmişte böyle şeyler daha çok yaşanıyordu, günümüzde gitgide azalıyor. Geçmişte neler yaşandığını gösteriyor bize.”

A.8: “Türk geleneğini yaşatmak için gerekli, gelecek nesillerde geleneklerimizin kaybolmaması için... Türk milletinin yok olmaması için...”

4.11.Onbirinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemi, “Öğrencilerin müze ziyaretinde en çok ilgilerini çeken şey ne olmuştur?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.13.Öğrencilerin müze ziyaretinde en çok ilgilerini çeken şeyleri ifade durumları

Temalar	f
Ebru sanatı	5
Gelin odası	4
Oyun/ çocuk odası	4
Dışarıda oynatılan topaç	3
Karagöz-Hacivat	3
Geçmişimizi öğrenmek	3
Yeni/farklı bilgiler öğrenmek	3
Çiçeklerle bitkilerle ilgili oda/ocaklı odası	3
Eskilerden kalan şeyleri	1
Türk gelenekleri	1

Kök boya	1
Eskinin sanatları	1
Görmediğim şeyleri görmek	1
Aşık sanatı	1
Mutfak	1
Yıldız evi	1

Araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı olarak; ebru sanatı, gelin odası, oyun odası, Karagöz ve Hacivat, dışarıda oynatılan topaç, ocaklı odası ilgilerini çekmiştir, ayrıca geçmişlerini öğrenmek ve ilginç bilgiler öğrenmek de hoşlarına gitmiştir.

Diğer ilgilerini çeken şeyler ise eskilerden kalan şeyler, Türk gelenekleri, kök boya, eskinin sanatları, görmedikleri şeyleri görmek, aşık sanatı, mutfak ve yıldız evi olmuştur. Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: *“Çok güzeldi, eskilerden kalan şeyleri görmek benim çok hoşuma gidiyor zaten. Tekrar yapılmasını isterim. Birçok Türk geleneği konusunda bilgi sahibi oldum.”*

M.3: *“İlk gittiğimiz yerlerden birisi olan oyun odası, çünkü az çok biliyordum onların ne olduğunu. Büyüdüm ama hala ilgimi çekiyor. Çiçeklerle, bitkilerle ilgili oda bir de çok ilgimi çekti. Çünkü hepsi değişik değişik şeylerdi ve bitki olmalarına rağmen ilahtan daha çok şifaları vardı.”*

M.5: *“Bence her şey çok güzeldi. Ebru sanatını çok sevdim, çok ilgimi çekti ve ebru sanatıyla ilgili yeni bir şey öğrendim. O ‘biz’ yardımıyla ebru sanatında bir hata yapsak bile ‘biz’le düzeltebiliriz. Ve görsel şekilleri vermek için de biz’i kullanabiliriz.”*

A.3: *“Her şey ilgimi çekti açıkçası, her şey çok güzeldi. Geleneklerimizi gerçekten çok güzel yansıtan bir müzeydi. Gelin odası ve gelin odasındaki eşyalar çok dikkatimi çekti.”*

A.5: *“Oyunlar oldu en çok; Hacivat Karagöz oyunları olsun, gölge oyunları olsun, mangala... Değişik oyunlar vardı. Ocaklı odası vardı, orası güzeldi, eskiden kullanılan şeyler vardı, yöntemler. Ebru odası vardı, sanat odası; orası da gerçekten çok ilginçti. Ebru hakkında hiç bilmediğim bilgiler öğrendim. Hacivat-Karagöz’ün neden yapıldığını öğrendim. Ocaklı kavramını, başka birçok kavram öğrendim.”*

A.6: *“Gelin odasındaki beşikteki o ayna ve süpürge çok ilgimi çekti. Ebru odası çok güzeldi. Hepsi çok güzeldi aslında.”*

GN 4.1.Mutfak

GN 4.2.Mutfak eşyaları

4.12. Onikincinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on ikinci alt problemi, “Öğrenciler Kapadokya Yaşayan Miras Müze’sinin diğer müzelerden ne tür farkları olduğunu düşünmektedir?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Yaşayan Miras Müzesi’nin diğer müzelerden ne tür farkları olduğunu ifade durumları

Temalar	f
Eğlenceli/ keyifli	14
Türk geleneklerini gösteriyor	4
Dramatize ediliyor/anlatım yapılıyor	3
Çok şey öğrettiler	3
Beklediğimden daha güzel	3
Sıradan müzeler gibi değil	1
Gölge oyunu	1
Kültürümüzü yansıtıyor	1
Gerçek hayatta var olan şeyler	1
Konakta olması güzel	1
Eşyaların canlı sergilenmesi	1
Dokunabileceğimiz şeyler olması	1
Çok büyüktü, çok şey vardı	1
Klasik müzelere göre akılda kalıcıydı	1
Bizi güzel karşıladılar	1
Kültür odaklı	1
Tek başımıza değil, birileriyle gezdik	1

Araştırmaya katılan öğrenciler ağırlıklı olarak; ‘eğlenceli ve keyifliydi’, ‘Türk geleneklerini gösteriyor’, ‘beklediğimden daha güzeldi’, ‘çok şey öğrettiler’ şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: “Türk geleneklerini gösteriyor, kukla oyunları falan eğlenceli, dramatize edilmeseydi sadece görseydim unuturdum.”

M.2: “Beklediğimden daha güzeldi, normal sıradan müzeler gibi bir müze bekliyordum. Uygulamaların hepsi güzeldi.”

M.3: “Ben çok anlatım yapacaklarını düşünmüyordum ama bayağı bir bilgi öğrettiler.”

M4: “Bence çok keyifli geçti, yeni şeyler öğrendik.”

A.2: “Gerçek hayatta var olan şeyleri anlatıyordu, diğer müzelerden daha keyifliydi. Yapılan uygulamalarla geçmiş hissettim.”

A.3: “Normalde müzeyle ilgili bir fikrim yoktu aslında. Heykeller falan olur diye bekliyordum ama bu müze heykellerin çok daha ötesiydi ve çok daha güzeldi.”

A.4: “Ben normal müzelerdeki gibi bir şey bekliyordum ama bu müzenin konakta olması çok güzeldi. Bir evde olan eşyaların canlı olarak sergilenmesi... Birçok müzedeki gibi fanusların içinde sergilenen şeyler bekliyordum, üstleri yazılı ama bu daha güzeldi, dokunabileceğimiz şeyler vardı.”

A.5: “Bu kadar büyük olacağını beklemiyordum, bu kadar çok şey olacağını da beklemiyordum. Sadece eski şeyler olacağını bekliyordum, oyunları falan beklemiyordum, çok eğlenceliydi ama.”

A.6: “Klasik müzelere göre daha akılda kalıcı oldu. Bilgilendirmelerin yapılması daha öğretici oldu. Bizi çok güzel karşıladılar. Bir şeyleri sadece anlatarak değil, göstererek yapmaları çok güzel oldu.”

GN 4.3. Türk Kahvesi ve Yufkası Beratı-UNESCO

4.13. Onüçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on üçüncü alt problemi, “Öğrencilerin en çok ilgilerini çeken oda hangisi olmuştur?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.15.Öğrencilerin en çok ilgilerini çeken odaya yönelik ifade durumları

Temalar	f
Karagöz-Hacivat odası	12
Oyun odası	3
Aşık odası	1
Gelin odası	1
Halk hekimliği odası	1
El sanatları odası	1
Bütün odalar	1

Araştırmaya katılan öğrenciler ağırlıklı olarak; Karagöz-Hacivat odasından keyif almışlardır, oyun odası ise öğrencilerin en çok keyif aldıkları ikinci oda olmuştur. Gelin odası, aşık odası, halk hekimliği odası, el sanatları odalarından keyif alan 1'er öğrenci olmakla birlikte 1 öğrenci de bütün odalardan keyif aldığını ifade etmiştir.3 öğrenci Karagöz-Hacivat ve oyun odasını ilk sırada söyleyip ikinci olarak mutfak ilginçti demişlerdir.Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.3: *“Çok karagöz-Hacivat oyunu gördüm ama bizim söylediklerimizden(doğaçlama) yapınca daha eğlenceli oldu, öncekiler belirli bir yerden okunuyor gibiydi.”*

M4: *“Karagöz Hacivat odası da çok güzeldi, orda yeni bilgiler öğrendim. Kimin oynattığını yanındakinin adını falan...”*

M.5: *“Gölge oyunu çok güzeldi, orda yarbay vardı. Gölge oyununda perdeye hayalimizi yansıtmak, onlar olmadığı halde varmış gibi onları yansıtmak çok güzeldi.”*

M.7: *“Hacivat ve Karagöz. Orda deve derisiyle kuklaları, karakterleri hazırlıyorlar. Kökboyasıyla boyayıp hayal perdesinde canlandırıyorlar. Yardım edene de yardıma diyorlar. Mutfaktaki taşı iki saat döndürürsek gelin aday oluyorduk, o dikkatimi çekti. Başka oyunlar da dikkatimi çekti.”*

M.8: *“Oyuncak odasını çok sevdim. Eskinin oyunlarını biliyordum zaten; çok seviyordum, daha farklılarını gördüm.”*

A.1: *“En çok ilgimi çeken oda, âşık odası oldu çünkü Türk kültüründeki sanatçılarla ilgili bilgi verdiği için ve onları iyi tanıdığımız için ilgimi çekti.”*

A.3: “Gelin odası en çok dikkatimi çeken yer oldu.”

A.5: “Hacivat-Karagöz’e daha çok ilgi duyuyorum mesela, en çok ilgimi çeken oda orası oldu. Oyunlar oldu en çok; Hacivat Karagöz oyunları olsun, gölge oyunları olsun, mangala... Değişik oyunlar vardı. Hacivat ve Karagöz olsa bir saat iki saat izlerim ben hiç sıkılmam.”

A.6: “Belli bir oda yok aslında, bütün odalar çok ilginçti.”

A.9: “El sanatları odası oldu. Oradaki baskılar, boyalar falan ilginç görünüyordu. Ihlamur baskı çok ilginçti ve Unesco tarafından koruma altına alınmıştı.”

A.10: “Halk hekimliği odası ilginçti çünkü alternatif tıp hakkında bilgi veriyor. Bende de el var okuma olayını biliyorum o yüzden.”

GN 4.4. Meddahlık Geleneği Berati-UNESCO

GN 4.5. Gelin odası

4.14.Ondördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on dördüncü alt problemi, “Öğrencilerin doğum ve düğün geleneklerini yansıtan odada en çok ilgisini çeken şey ne olmuştur? Öğrenciler bu konuda daha çok bilgi sahibi oldular mı?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.16.Öğrencilerin doğum ve düğün geleneklerini yansıtan odada ilgilerini çeken şeylerle ilgili ifade durumları

Temalar	f
Beşik	7
Aynalı süpürge	7
Banyo	4
Çeyizler	2
Sarı yemeni	2
Yatağın küçük olması	2
Mutfak	2
Bebekler için yürüteç	1
Gelinin un yapması	1
Kırmızı yemeni	1
Gelinlik	1
Dikiş makinesi	1
Tek yastık	1

Araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı olarak; beşik ve aynalı süpürge ilgilerini çekmiştir. Banyonun özellikle alışılmışın dışında olması öğrencilerin en çok ilgilerini çeken ikinci şey olmuştur. Çeyizler, sarı yemeni, yatağın küçük olması ve mutfaktan da ikişer kez bahsedilirken, bebekler için yürüteç, gelinin un yapması, kırmızı yemeni, gelinlik, dikiş makinesi, tek yastık ise öğrencilerin ilgilerini çeken şeyler arasında yer almıştır.Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: “Bebekler için yürüteçler ve gelinin un yapması ilginçti.”

M.5: “Gelin odasını hiç görmemiştim ama orada da yeni bir tecrübe kazanarak görmüş oldum. Doğum odası olarak; beşiği internette görmüştüm ama hiç dokunmamıştım, yakından görmüş oldum. Çeyizler falan internette gördüklerimizden

çok daha eskiydi, hepsine el emeği var. Şu anda her şeyi hazır olarak alıyoruz. Ama orda eski hayata dönüyorsun, orada her şey bambaşka oluyor.”

M.6: *“Çocukta sarılık olmasın diye üstüne örttükleri sarı yemeni vardı. Sonra çocuk doğduğunda 40’ı çıkmasını biliyorum. Gelinin 40 gün mezarı açık oluyordu. Gece yatarken kocasının üstünü örtmesi gerekiyordu annem söylemişti bunları da.”*

M.8: *“Gelin odasında banyo falan... Gelin evi süpürürken kaynanası falan arkadan bakıyor mu diye süpürgeye ayna takıyorlarmış. Sarılık hastalığına yakalanan çocukların iyileşmesi için. Kırmızı yemeni bir kadın doğum yaptığında eve kötü huylu varlıklar girmesin diye...”*

M.9: *“Gelin odasında gelinlik, bir de dikiş makinesi ilgimi çekti. İnternette görmüştüm ama gerçeğini görmemiştim. Bebek beşiği vardı, o güzeldi.”*

A.2: *“Kapalı duş alma yeri vardı, burası ilginçti. Aynalı beşik vardı. Bebek uyurken biri baktığında nazarı kendisine gitsin dedi.”*

A.3: *“Gelin odasında aynalı beşik, yatakta beraber yatmanın ayrılmamanın önemi için yatakların küçük yapılması da çok ilgimi çekti.”*

A.8: *“Çeyiz sandığı, küçük bir banyo vardı gelin odasında. Mutfak farklıydı. Herkes aynı yerden yemek yiyordu.”*

A.9: *“Doğum ve düğün gelenekleri hakkında daha çok bilgi sahibi oldum. Hatta yatak küçüktü, tek yastık vardı. Galiba çiftler birbirine yalın olsun, kavga etmesinler diye. Beşikte ayna vardı, nazarı olan kişinin kendine yansısın diye. Küçük bir banyo vardı.”*

4.15.On beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on beşinci alt problemi, “Öğrenciler aşıklık geleneği konusunda ne düşünmektedirler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.17.Öğrencilerin aşıklık geleneği hakkında görüşleri

Temalar	f
Aşık Veysel	11
Saz çalan, türkü söyleyen kişiler	8
Dede Korkut	5
Şiirlerini, şarkılarını sazla anlatanlar	2
Türkülerle aşklarını anlatanlar	2

Kültürümüzle ilgili hikâyeleri canlandırmaları	2
Günlük konuşmalarını, şiirlerini müziğe dökenler	1
Bilge, zeki olan, hikâyelerinde belli bir mesaj veren kişiler	1
Saz çalan, diyar diyar dolaşan kişiler	1
Pek bir şey hatırlamıyorum	1

Araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı olarak; ‘Aşık Veysel’, ‘saz çalan ve türkü söyleyen kişiler’ ve ‘Dede Korkut’ yanıtlarını vermişlerdir. ‘Şiirlerini, şarkılarını sazla anlatanlar’, ‘türkülerle aşklarını anlatanlar’, ‘kültürümüzle ilgili hikâyeleri canlandırmaları’ şeklindeki yorumlar da 2’şer kez yapılmıştır. ‘Günlük konuşmalarını, şiirlerini müziğe dökenler’, ‘bilge, zeki olan, hikâyelerinde belli bir mesaj veren kişiler’, saz çalan, diyar diyar dolaşan kişiler’ yorumları 3 öğrenci tarafından yapılmış olup 1 öğrenci de ‘pek bir şey hatırlamıyorum’ şeklinde yanıt vermiştir. Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: *“Günlük konuşmalarını, şiirlerini, sözlerini müziğe dökenlere denir. Aşık Veysel, Avanoslu ve Ürgüplü birileri de vardı fakat isimlerini hatırlayamadım.”*

M.3: *“Aşık Veysel. Bilge, zeki olan, hikâyelerinde belli bir mesaj veren kişi vardı, Dede Korkut.”*

M4: *“İnsanlar şiirlerini ya da şarkılarını sazla beraber anlatıyorlar. Aşık Veysel vardı.”*

M.7: *“Aşıklık geleneği saz çalan, türkü söyleyen kişilere âşık denir, Aşık Veysel’i hatırlıyorum.”*

M.9: *“Aşıklık, saz çalana deniliyordu, sazı güzel çalan, söyleyen... Aşık Veysel vardı.”*

M.10: *“Saz çalan, besteler yapan insanlara deniyormuş. Aşık Veysel vardı, biri daha vardı ama hatırlayamadım.”*

A.1: *“Bu kültür hala devam ettiği için ilgimi çekti. Dede Korkut gösterisi geçmişi yansıttığı için güzeldi.”*

A.6: *“Kültürümüzle ilgili hikâyeleri canlandırmaları, anlatmaları çok güzeldi.”*

A.7: *“Sazla şiir söyleyen kişiler var, âşıklar. Oradaki gösteri de çok ilgi çekiciydi.”*

A.9: *“Saz çalan, diyar diyar dolaşan kişilere deniyor. Aşık Veysel vardı.”*

GN 4.6.Aşık odası

4.16.On altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on altıncı alt problemi, “Öğrenciler bu uygulamaları gerekli buluyorlar mı?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.18.Öğrencilerin bu uygulamaları gerekli bulup bulmama durumları

Temalar	f
---------	---

Gerekli 20

Gereksiz -

Araştırmaya katılan öğrencilerin hepsi gerekli yanıtını vermişlerdir.Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.2: “Hem oyunları öğretti, hem geleneklerimizi, gerekliydi bence.”

M.3: “Bence gerekli çünkü her ne kadar artık gelmiş geçmiş olsa da, eskilerle ilgili bilgimiz olsun diye, acaba bunu şimdi de yapabilir miyiz diye.”

M.4: “Bence gerekli çünkü şu an birçok yeni bilgiye sahip oldum, bunları bilmiyordum. Bence herkese yapılmalı bu gösteriler.”

M.8: “Bence bu uygulamalar gerekli, çünkü bir sürü bilgi öğrendik.”

M.9: “Gerekli, çünkü eskileri öğreniyoruz.”

Öğrencilerin bazılarının yukarıdaki görüşleri bu uygulamaları öğrenmiş olmalarının önemi, gerekliliği üzerinde durdukları yönündedir.

M.6: “Herkes ister böyle şeyler olmasını. Karagöz ve Hacivat olmasaydı kimse böyle mutlu gezemezdi. Düğün gelenekleri olmasa düğün çok sıkıcı geçerdi.”

M.7: “Gerekli, çünkü güzel uygulamalar bunlar.”

M.10: “Evet, onlarla yaşamak isterdim eskisi gibi. Gelenek ve göreneklerimiz devam ettirilmeli bence.”

Öğrencilerin bazılarının yukarıdaki görüşleri ise bu uygulamaların kendileri üzerinde bıraktığı olumlu duygularla ilgilidir.

M.1: “Evet, gerekli, ben de çocuklarıma Karagöz ve Hacivat’ı öğretmek isterim.”

M.5: “Evet, kesinlikle gerekli çünkü geçmişimizi gelecekte de yaşatmalıyız.”

A.1: “Bence gerekli çünkü yeni neslin geçmişle ilgili bu gelenekleri öğrenmesi lazım. Böylece bu kültür devam edebilir. Nesillere aktarım sağlandığından bu kültür hiç unutulmaz.”

A.2: “Kültürümüzü, atalarımızı unutmamamızı sağlıyor. Nesilden nesile aktarılıyor. Bizler öğrenirsek gelecek nesillere de aktarabiliriz, öğretebiliriz.”

A.3: “Bunlar bizim kültürümüzle alakalı şeyler sonuçta. O yüzden bilmemiz gerekiyor. Bizim de gelecek nesillere aktarmamız gerekiyor.”

A.4: “Bence gerekli, tarihimizi yaşatmak için gerekli.”

A.5: “Yaşatmak adına, hala olması adına eğlenceli. Gerekli mi? Olsa daha güzel olur.”

A.6: “Gereklidir, çünkü kültürümüzü devam ettirmek istiyorsak unutmamamız lazım bunları.”

A.7: “Bu uygulamalar kültürümüzün devamı için kesinlikle gerekli bence.”

A.9: “Kültürel açıdan bakarsak gelecek nesillere geçmişimizi aktarır.”

A.10: “Bence gerekli çünkü kültürümüzü gelecek nesillere aktarmamız gereklidir.”

Öğrencilerden bazılarının yukarıdaki görüşleri ise ağırlıklı olarak geçmiş kültürümüzü devam ettirme ve gelecek nesillere aktarmanın önemini vurgulamaktadır.

A.8: *“Gereklidir çünkü toplumsal bağları güçlendirir.”*

A.8 rumuzlu öğrencinin yorumu ise geçmişteki kültürel değerlerimizi sürdürmenin ve gelecek nesillere aktarmanın toplum olarak bizlere sağlayacağı en önemli faydalardan olan toplumsal bağları güçlendirmenin önemini vurgular niteliktedir.

4.17.On yedinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on yedinci alt problemi, “Oyun odasında öğrencilerin bildikleri oyunlar var mıydı?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.19.Öğrencilerin oyun odasında önceden bildikleri oyunlar

Temalar	f
Mangala	10
Fırıldak/topaç	5
Çivi futbolu	2

Araştırmaya katılan öğrenciler ağırlıklı olarak okullar da oynanmasını teşvik ettiği için mangala yanıtı vermişlerdir. Fırıldak ya da topaç ikinci olarak en çok verilen yanıtır.2 öğrenci ise çivi futbolundan bahsetmişlerdir. Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: *“Çivi futbolunu biliyordum, çok ilgimi çekti orada da. Aşık atmaya da duymuştum.”*

M.10: *“Evet, çevrilen şeyin adı neydi? Topaç. Evet, topaç vardı, beştaş vardı.”*

A.1: *“Mangala vardı, mangala yarışmasına gireceği ben de.”*

A.2: *“Mangala okulda öğrenmiştik, arkadaşlarımla oynuyoruz.”*

A.3: *“Oyun odası çok güzeldi. Oyuncaklar çok iyi yansıtılmıştı. Mangala çok güzeldi, tahtadan oyuncaklar çok güzeldi. Oynamak isterim.”*

A.6: *“İlginç oyunlar da vardı önceden bildiğimiz oyunlar da. Ben mangala oynuyorum mesela arkadaşlarımla, okulda öğrendik oynamayı.”*

A:7: *“Oyuncak odasındaki oyuncaklar çoğu oyuncaktan daha ilgi çekiciydi bence. Bunları arkadaşlarımla oynamak isterim farklı bir tecrübe olur.”*

A.8: “Mangala vardı daha önceden bildiğim. Topaç vardı, duymuştum ama oynamamıştım daha önce. En çok ondan keyif aldık.”

GN 4.7.Aşık odası

GN 4.8.Oyun odası

4.18.On sekizinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on sekizinci alt problemi, “Öğrenciler geleneksel halk hekimliği ve ocaklı odaları hakkında ne düşünmektedirler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.20.Öğrencilerin halk hekimliği ve ocaklı odasında ilgilerini çeken şeyler

Temalar	f
Şifalı çaylar, bitkiler ve otlar	9
Halkın bildiği ilkyardım, doktorluk	9
Göbek düşmesi için yapılan tedavi	3
Ocaklıda el verip, dua ile şifa verme	2
Sarı yemeni	1
Kötü ruhları kovan sopa	1
Öğrencilerin ağırlıklı olarak; ‘şifalı çaylar, bitkiler ve otlar’ ve ‘halkın bildiği ilkyardım, doktorluk’ konuları ilgilerini çekmekle birlikte‘göbek düşmesi için	

yapılan tedavi' ve 'ocaklıda el verip, dua ile şifa verme' durumları da öğrencilere ilginç gelmiştir. 'Sarı yemeni' ve 'kötü ruhları kovan sopa' da öğrencilerin ilginç bulduğu şeyler arasındadır. Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.1: *"Şifalı çaylar, bitkiler ilginçti. Hiç bilmediğim bitkiler öğrendim, bu çayları bundan sonra deneyebilirim."*

M.2: *"Eskiden doktorlar olmadığı için, ya da az olduğu için, her yerde olmadığı için, kendileri yapıyordu doktorluğu da."*

M.3: *"Genellikle bütün halkın bildiği ilkyardım, sağlık teknikleri. Göbek düşmesinde; yere yatırıyor, göbeğine bastırıyordu sanırım. Bütün halkın bilmesi gereken, acil bir durum olursa yapması gereken ilkyardım."*

M.4: *"Bir yaralıya halk tarafından müdahale ediliyor. Ocaklıda birbirlerine el veriyorlar. Bir kişinin bir yeri ağrıdığına oraya elini koyuyor, dua falan okuyor, öyle geçiyor."*

M.5: *"Birine el vermek mesela. Başımız ağrıyor diyelim büyük ninelerimiz, babaannelerimiz el aldıysa oraya koyunca geçiyormuş. Gerçekten bu işe yarıyor, bende de denedik işe yarayan bir şey. Halk hekimleri bitkilerle tedavi yapıyorlar. Şu an hemen ilaç alıyoruz ama eski yöntemleri de kullanmamız gerekiyor, her şey ilaçla olmaz."*

M.7: *"Göbek düşmesinde, yaşlı bir teyze göbeğine bastırıyordu göbeği düşen adamın, sonra düzeliyormuş. Sonra otlar varmış, o otları kullanınca mantarı falan önüyor. Annem de otlarla tedavi yapıyor, morumsu kırmızımsı bir yağ var onu sürüyor."*

M.8: *"Halk hekimliğinde; halk arasında hekim olmayan insanların hekim gibi insanları iyileştirmelerine deniyordu. Çeşitli bitkilerle mesela; ısırgan otu, kekik, nane gibi. Dedem ihlamur kaynatıyor."*

M.9: *"Doktor değil de halktan biri iyileştiriyor insanları."*

M.10: *"Daha geleneksel bir şekilde yapılan tıp, otlarla belirli bitkilerle ilaçlar yapılıyor. Sarı yemeni yeni doğan çocuklarda oluşan sarılık hastalığı için kullanılıyormuş."*

A.1: *"Eski zamanlarda bitkilerden şifa bulmaya çalışıyorlarmış."*

A.2: *"Orada bir sopa vardı, kötü ruhları kovuyorlardı."*

4.19.On dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın on dokuzuncu alt problemi, “Öğrenciler el sanatları odası hakkında ne düşünülmektedirler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.21.Öğrencilerin el sanatları odasında ilgilerini çeken şeyler

Temalar	f
Ebru sanatı	19
Ihlamur baskı	10
Dokumacılık	8
UNESCO'nun ebru ve ihlamur baskı sanatını koruma altına alması	5

Öğrencilerin en çok ilgilerini çeken el sanatı ‘ebru’ olmuştur. İkinci olarak ise en çok ‘ihlamur baskı ve dokumacılık sanatından’ bahsetmişlerdir.5 öğrenci ise UNESCO'nun ebru ve ihlamur baskı sanatlarını koruma altına aldığına dikkat etmişlerdir. Öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

M.5: “Ebru sanatı, ihlamur baskı, her şekli yapabiliyoruz ve bunların çok da güzel anlamları var. Kilim odasında eski kilimler vardı, dokuduğumuz ipler vardı. O zamanlarda o halıları dokumak çok güzel.”

M.6: “Onlar da güzeldi. Fatma'nın eli vardı, o aklımda kaldı. Baskı yapılan sanatın adı neydi? Sonra su gibi bir şey vardı, onun üstünde kâğıt seriliydi. Sonra onun üstüne boyalar koyuyorduk, sudan çıkınca güzel bir resim çıkıyordu. Sonra aletler vardı, yanlışlıkla boya değince bastırıyordu, direkt çıkıyordu boya. O sanatın adını unuttum, ablam yapmıştı ama. Halı dokumacılığının yapımını gösteriyordu, güzeldi. Duvardaki halı çok dikkatimi çekti, çok yumuşaktı, güzeldi. Böyle bir halı görsem koltuğa oturmak yerine halıya otururum, yumuşaktı, hem de el dokuması.”

M.7: “Ebru vardı. Dut ağacını kullanarak üstüne şekil veriyorlar, o şekilleri bastırıyorlar. Her şeklin farklı anlamı var. Mesela bir tanesi kadının doğurganlığını simgeliyor, altı ayağı vardı sanırım, her işe koşturduğunu anlatıyordu. Balık vardı bereket... Fatma Ana'mızın eli nazarlardan koruyordu.”

M.8: “Ebru sanatı vardı, bunu zaten ilkokulda öğrenmiştik. Yapmıştım da, gayet eğlenceli bir sanat. Bir de baskı şeyi vardı, o da ilginç geldi. Yaprak baskısına benziyor. Halı dokumacılığı odası da güzeldi. Küçükken bir kez denemiştim ama yapamamıştım.”

M.9: “Ebru sanatı vardı, diğeri de kurumayan ağaçtan baskı yapılıyordu. Halı dokumacılığı odasında halı dokuma tezgâhı ilgimi çekti. Duvarda bir halı vardı. Çok güzeldi, çok yumuşaktı. İpler doğal boyalarla boyanıp dokunuyordu.”

M.10: “Ebru sanatı gördük, ince detaylı bir şey. Baskı vardı bir de, hatırlamıyorum ama dut ağacından yapılıyordu sanırım. Halı dokumacılığı başka gittiğimiz müzelerde görmüştüm. Yörelere göre farklı desenleri vardı halıların.”

A.1: “Orada ebru yapmıştık, bence çok güzeldi. Ebrunun içinde kullandıkları boyalar, malzemeler dikkatimi çekmişti Öd diye malzeme kullanıyorlardı, boyayı üste çıkarıyordu, suyun üzerinde kalmasını sağlıyordu.”

A.2: “At kılı kullanıyorlardı Ebru yaparken. Ebru ile eskiden Türk kültürünü yansıtan boyamalar yapıyorlardı. Ebrunun suyuna kıvam veriyorlardı.”

A.3: “Geleneğimizi yaşatıyor, çok güzel şeyler. Özellikle ebru sanatı çok güzel bir sanat. Adını hatırlayamadığım tahta bir şeyler vardı, onları boyuyorlardı. UNESCO tarafından korumaya alınmıştı. Halı dokuma odasında halıyı iyi dokuyan kızları verirlermiş. Kızlar söyleyemedikleri şeyleri halıya dokurlarmış, birine âşık oldukları zaman. Halı dokumak zor bir iş, herkesin yapabileceği bir iş değil, elinin yatkınlığı önemli.”

A.4: “Ebru, adını tam hatırlamıyorum ama baskıcılık diye bir şey vardı. UNESCO tarafından koruma altına alınmıştı, bize ait olduğu tescillenmişti.”

GN 4.9.Halk Hekimliği Odası

GN 4.10.Dokumacılık ve El Sanatları Odası

4.20.Yirminci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın yirminci alt problemi, “Öğrenciler müze ziyaretleri ile ilgili başka neler söylemek isterler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.22.Öğrencilerin müze ziyaretleri ile ilgili ekledikleri görüşleri

Temalar	f
Çok eğlenceliydi, güzeldi, çok keyif aldım	14
Çok şey öğrendik, öğreticiydi	10
Bu müzeyi herkes mutlaka ziyaret etmeli	5
İlgimi çeken çok şey oldu, görecek çok şey var	3
Her şeyi ayrıntılı olarak anlatıyorlar, akılda kalıcı	3
Klasik tarzda bir müze olsaydı bu kadar keyifli olmazdı	2
Bu tür müzeler halkın geçmişi öğrenmesi ve kültürel açıdan bilinçlenmesi için gereklidir	2
Bu tür uygulamalar gerekli, devam ettirilmesi gerekiyor	2
Geleneksel şeyler anlatmakla olmaz görmek lazım	1
Eski kültürleri öğrendiğim için mutlu hissettim	1
Güzeldi çünkü arkadaşlarımızla gittik ve oradaki uygulamaları birlikte yaptık	1
Kültürel değerlerimizin anlaşılmasında etkili oldu	1
Eve gidince annelere de anlattım. Onların da bilmediği çok şey varmış	1
Öğrenciler ağırlıklı olarak; ‘Çok eğlenceliydi, güzeldi, çok keyif aldım.’ şeklinde yorumlar yapmışlardır. Öğrencilerin yarısı da ‘Çok şey öğrendik, öğreticiydi.’ şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. ‘Bu müzeyi herkes mutlaka ziyaret etmeli.’	

Şeklinde müzenin gezilmeye değer bir yer olduğuna özellikle vurgu yapan öğrenciler olmuştur. ‘İlgimi çeken çok şey oldu, görececek çok şey var.’ ve ‘Her şeyi ayrıntılı olarak anlatıyorlar, akılda kalıcı.’ yorumları da dikkat çekicidir. ‘Klasik tarzda bir müze olsaydı bu kadar keyifli olmazdı.’, ‘Bu tür uygulamalar gerekli, devam ettirilmesi gerekiyor.’ ve ‘Bu tür müzeler halkın geçmişi öğrenmesi ve kültürel açıdan bilinçlenmesi için gereklidir.’ Yorumları da öğrencilerin müzenin diğer müzelerden farkını ortaya koyan yorumlardandır. ‘Geleneksel şeyler anlatmakla olmaz görmek lazım’, ‘Eski kültürleri öğrendiğim için mutlu hissettim.’, ‘Güzeldi çünkü arkadaşlarımızla gittik ve oradaki uygulamaları birlikte yaptık.’, ‘Kültürel değerlerimizin anlaşılmasında etkili oldu.’, ‘Eve gidince annelere de anlattım. Onların da bilmediği çok şey varmış.’ Yorumları da dikkat çeken yorumlardandır.

Aşağıdaki alıntılar öğrencilerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazılarıdır.

M.1: *“Bence Avanos’a gelen herkes mutlaka ziyaret etmeli bu müzeyi. Ben bundan sonra sık sık giderim herhalde, çok eğlenceli.”*

M.3: *“İlginç şeyler vardı, benim ilgimi çeken çok şey oldu. Eğlenceliydi de.”*

M.4: *“Bence herkesin ziyaret etmesi gerekiyor bu müzeyi; çok eğlenceli, görececek çok şey var.”*

M.5: *Kesinlikle gezilip görülebilecek bir yer. Sizi direkt eskiye götürüyor ve oradaki geleneksel şeyler anlatmakla olmaz görmek lazım. Ve her şeyi ayrıntılı bir şekilde anlatıyorlar. Herkesin görmesi gereken bir yer.”*

M.7: *“Bu tür uygulamalar gerekli çünkü devam etmesi gerekiyor, gelecek nesillere aktarılması gerekiyor ki onların da bilmesi gerekiyor.”*

M.9: *“Beklediğimin üstündeydi.”*

A.1: *“Eski kültürleri öğrendiğim için kendimi mutlu hissettim. Eski insanların yaptığı uygulamaları ben de öğrendiğim için mutlu oldum.”*

A.2: *“Bilmediğim şeyleri öğrendim, eski Türk kültürümüzü yansıtan öğeleri öğrendim. Aynı zamanda merak ettiğim şeyleri öğrendim.”*

A.3: *“Klasik tarzda bir müze olsaydı bu kadar keyifli olmazdı. Başka bir yerde de olsa bu tarz bir müze merak ederdim.”*

A.6: *“Ben gerçekten çok eğlendim. Birçok yeni bilgi öğrendim. Eve gidince annelere de anlattım. Onların da bilmediği çok şey varmış.”*

A:7: “Bu tür müzeler halkın geçmişi öğrenmesi ve kültürel açıdan bilinçlenmesi için gereklidir. Bu müzeyi tek başıma gezseydim bu kadar etkili olmazdı ama bize anlatan abiler, ablalar vardı, o yüzden müzeyi çok iyi bir şekilde anladım.”

A.8: “Güzeldi, çünkü arkadaşlarımızla gittik ve oradaki uygulamaları birlikte yaptık.”

A.9: “Bence çok faydalı bir ziyaretti, güzel bir anı oldu bizim için, çok eğlendik ve öğrendik. Kültürel değerlerimizin anlaşılmasında etkili oldu.”

4.21.Yirmi birinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın yirminci alt problemi, “Öğretmenler müze ziyaretini kendileri ve öğrenciler için faydalı buldular mı?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.23.Öğretmenlerin müze ziyaretini faydalı bulup bulmama durumları

Temalar	f
Soyut olarak anlattığımız öğelerin somutlaştırılmış olmasını sağlıyor	2
Kendim için faydalı buldum; çünkü geçmişle şimdi arasında bir köprü gibi.	1
Ürün ve uygulama hakkında bilgi sahibi oldum.	1
Müze ziyaretleri sosyal bilgiler dersinin en önemli unsurlarındandır	1
Derslerimizde işlediğimiz konular daha kalıcı hale gelmiş oldu	1
Müzelerin daha bilinçli bir şekilde gezilmesi ve eserlerin öneminin anlaşılması açısından da değerli buldum	1
Öğrencilerim ile birlikte tarihimizi ve kültürümüzü bu kadar güzel yansıtan eserleri beraber inceliyor olmak gerçekten çok faydalı	1
Eserlerin gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemli	1
Evet, çok faydalı buldum	1
Evet	1

Müze ziyaretini öğrenciler ve kendiniz için faydalı buldunuz mu? sorusuna A.1,“Kendim için faydalı buldum; çünkü geçmişle şimdi arasında bir köprü gibi. Bizim dahi coğrafi farklılıklardan dolayı bilmediğimiz ürün ve uygulama hakkında bilgi sahibi oldum.”yorumuyla müze ziyaretinin hem kültürel aktarımına hem öğretici niteliğine vurgu yapmıştır.

E.1, “Müze ziyaretleri sosyal bilgiler dersinin en önemli unsurlarındandır, derslerde kitap üzerinde soyut olarak anlattığımız öğelerin somutlaştırılmış olmasını sağlıyor.” yorumuyla okul dışı bir öğrenme ortamı olan müze ziyaretlerinin sosyal bilgiler dersinin özellikle sınıf ortamında soyut olarak anlatılmak zorunda kalınan öğelerinin somutlaştırılmasında ve böylelikle öğrenciye aktarımının etkililiğine vurgu yapmıştır.

N.1 ise müze ziyaretinin ders konularını kalıcı hale getirdiğinden, geçmişe ait unsurları somut olarak deneyimlemelerinin öğrencilerin bu değerleri hissetmeleri açısından önemli olduğunu ve müze ziyaretlerinin bilinçli yapılmasının öğrencilerin eserlerin önemini hakkıyla anlamaları noktasında gerekli olduğunu belirtmiştir. Kendisi açısından ise öğrencileriyle birlikte böyle bir deneyim yaşamaktan ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasından duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir.

Öğretmenlerin bu alt problemle ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

A.1: “Kendim için faydalı buldum; çünkü geçmişle şimdi arasında bir köprü gibi. Bizim dahi coğrafi farklılıklardan dolayı bilmediğimiz ürün ve uygulama hakkında bilgi sahibi oldum.”

E.1: “Müze ziyaretleri sosyal bilgiler dersinin en önemli unsurlarındandır, derslerde kitap üzerinde soyut olarak anlattığımız öğelerin somutlaştırılmış olmasını sağlıyor.”

N.1: “Müze ziyareti ile derslerimizde işlediğimiz konular daha kalıcı hale gelmiş oldu. Öğrencilerin geçmişe ait bu eserleri daha somut bir şekilde görmelerinin bunları hissetmeleri açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum. Müzelerin daha bilinçli bir şekilde gezilmesi ve eserlerin öneminin anlaşılması açısından da değerli buldum. Benim için faydası ise; öğrencilerim ile birlikte tarihimizi ve kültürümüzü bu kadar güzel yansıtan eserleri beraber inceliyor olmak gerçekten çok faydalı ve onların gelecek kuşaklara aktarılması açısından da önemli diye düşünüyorum.”

4.22.Yirmi ikinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Öğretmenler bu ziyaretin kendilerine ne tür faydalar sağlayacağını düşünmektedirler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.24.Öğretmenlerin müze ziyaretinin kendileri için ne tür faydalar sağlayacağını belirtme durumları

Temalar	f
Kavramlar somutlaştırılmış oluyor ve böylelikle aktarılması daha kolay oluyor	2
Zengin bir kültür çeşitliliğini sunan bir platform olması	1
Bu ziyaret milli kültürü canlı bir şekilde göz önüne seriyor	1
Kültürel değerlerimizi daha iyi tanımamızı ve sahip çıkmamızı sağlıyor	1
Farklı toplumların yaşayışını yansıtması açısından bu müze ziyaretleri çok etkili	1
Bu ziyaretin size ne tür faydalar sağlayacağını düşünüyorsunuz? Sorusuna;	

A.2, “*Kültürün zenginliğini, zengin bir kültür çeşitliliğini sunan bir platform olması açısından faydalı olabilir.*” İfadesiyle kültürün bir toplum için önemine vurgu yaparken “*Müze sayesinde bu kavramlar somutlaştırılmış oluyor ve böylelikle aktarılması daha kolay oluyor.*”ifadesiyle sosyal bilgiler dersinin işlenişinde yaşanan soyut kavramların öğretilmesi sorununa değinerek bu kavramların somutlaştırılmasında müzenin öneminden bahsetmiştir.

E.2, “Bu ziyaret milli kültürü canlı bir şekilde göz önüne seriyor.” İfadesiyle milli kültürün önemine vurgu yapmıştır.

D.2, “*Kültürel değerlerimizi daha iyi tanımamızı ve sahip çıkmamızı sağlıyor.*”ifadesiyle kültürel değerleri tanımanın ve sahip çıkmanın önemine vurgu yapmıştır.

F.2 de “*Sosyal bilgiler dersi genel olarak soyut bir ders, müzeler bize anlattıklarımızı kısmen somutlaştırma fırsatı veriyor.*”İfadesiyle müzelerin sınıf içi soyut öğrenmeleri

Somitlaştırma görevinin önemine vurgu yapmıştır.

N.2 ise “*Geçmişimizi, tarihimizi, kültürümüzü, farklı toplumların yaşayışını yansıtması açısından bu müze ziyaretleri çok etkili.*” ifadesiyle müze ziyaretinin dersine katkısının çok büyük olduğunu vurgulamıştır.

Öğretmenlerin bu alt problemle ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir.

A.2: “Kültürün zenginliğini, zengin bir kültür çeşitliliğini sunan bir platform olması açısından faydalı olabilir. Geçmişe ait kültürel öğeleri anlatırken soyut bir kavram olduğu için zor oluyordu, çünkü ne kadar anladığı ancak hayal gücünün zenginliğine bağlı. Fakat müze sayesinde bu kavramlar somutlaştırılmış oluyor ve böylelikle aktarılması daha kolay oluyor.”

E.2: “Bu ziyaret milli kültürü canlı bir şekilde göz önüne seriyor.”

D.2: “Kültürel değerlerimizi daha iyi tanımamızı ve sahip çıkmamızı sağlıyor.”

F.2: “Sosyal bilgiler dersi genel olarak soyut bir ders, müzeler bize anlattıklarımızı kısmen somutlaştırma fırsatı veriyor.”

N.2: “Sosyal bilgiler dersinin sadece okulda değil geçmişimizi, tarihimizi, kültürümüzü, farklı toplumların yaşayışını yaşatması açısından bu müze ziyaretleri çok etkili diye düşünüyorum. Bu durumda bir öğretmen olarak bana ve dersime katkısı önemlidir.”

4.23.Yirmi üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Öğretmenler bu ziyaretin öğrencilerine ne tür faydalar sağlayacağını düşünmektedirler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.25.Öğretmenlerin müze ziyaretinin öğrencileri için ne tür faydalar sağlayacağını belirtme durumları

Temalar	f
Kültürel aktarımın somutlaşması ve kültürel zenginliği görmüş olmaları	2
Arkadaşlarıyla oyunları oynadıklarında keyif almaları	1
Yasayan kültürün geçmiş ile gelecek arasında bir bağ olduğunu ve bu bağın koparılmamasının millet olmanın en önemli unsurlarından olduğunu kanıtlaması	1
Birçok kültürel değerlerimizi öğrenmelerini sağlayacaktır	1
Görerek, dokunarak, hatta koklayarak öğrenmelerin kalıcı olması	1
Derste anlattığımız konuları daha kalıcı hale getirmesi	1
Sosyal bilgiler dersini daha somut ve ilgi çekici bir noktaya getirmesi	1
Merak duygusunu ortaya çıkarması	1
Konuların daha ilgi çekici hale gelmesi	1
Öğrencilerin geçmişi araştırmasını sağlaması	1

Öğrencilerin birbirleri ile müze hakkında görüşmeleri ve bilgi birikimlerini paylaşmaları	1
Müze ziyaret konusunda daha bilinçli ve istekli olacaklarının düşünülmesi	1
Müze ziyaretini arkadaşlarına tavsiye edeceklerinin düşünülmesi	1

Bu ziyaretin öğrencilerinize ne tür faydalar sağlayacağını düşünüyorsunuz?
Sorusuna;

A.3, “*Öğrencilerimize faydası kültürel aktarımın somutlaşması ve kültürel zenginliğin çeşitliliğini görmüş olurlar.*” ifadesiyle öğrencilere kültürel aktarımın somutlaştırılmasının kültürel zenginliğimizi farkedebilmeleri açısından önemine vurgu yapmakla birlikte “*Şimdiki bolluk ve bereketliliğin arasında; örneğin oyuncak bölümü benim oğlumun özellikle dikkatini çekmişti ve çok keyif almıştı. Özellikle çivi futbolunu, topacı falan arkadaşlarıyla oynadığında çok keyif almıştı.*”ifadesiyle öğrencilerin hem ellerindeki imkânların değerini anlaması hem de geleneksel oyun ve oyuncakları bilip oynamanın öğrencilere verdiği keyiften bahsetmiştir.

E.3, “*Yaşayan kültürün geçmiş ile gelecek arasında bir bağ olduğunu ve bu bağın koparılmamasının millet olmanın en önemli unsurlarından olduğunu kanıtıyor. Öğrenciler de bunu bu müzeler sayesinde görebiliyor.*”ifadesiyle yaşayan miras müzelerinin millet olmanın en önemli unsurlarından olangeçmiş ve gelecek arasında kurduğu bağın önemine vurgu yapmıştır.

D.3, “*Popüler kültürün yaygınlaştığı günümüzde kültürümüzü koruyup gelecek nesillere aktarmak daha önemli hale gelmiştir.*”ifadesiyle milli kültürümüzü sürdürmede önümüze çıkan en büyük problemlerden olan popüler kültüre karşı kültürel değerlerimizi korumanın ve gelecek nesillere aktarmanın önemi üzerinde durmuştur.

F.3, “*Görerek, dokunarak, hatta koklayarak öğrenmelerin çok kalıcı olduğunu biliyoruz. Bize bu açıdan çok fayda sağlıyor.*”ifadesiyle müzelerin yaparak-yaşayarak ve deneyim kazandırarak daha etkili öğrenme imkânları sunma imkânına vurgu yapmıştır.

N.3 *“Bu ziyaret derste anlattığımız konuları, geçmişimizi ve kültürümüzü, o dönemdeki yaşayış tarzını, kullanılan aletleri ve eşyaları daha kalıcı hale getiriyor.”* ifadesiyle öğrenmenin kalıcılığına, *“Sosyal bilgiler dersini sadece söz ile anlatılan bir ders olmaktan çıkarıyor ve daha somut ve ilgi çekici bir noktaya getiriyor.”* ifadesiyle soyut kavram ve olguların somutlaştırılarak daha anlaşılır hale getirilmesine, *“Öğrencilerimizin heyecanı, o dönemdeki eserleri görmeleri, merak duygusunun ortaya çıkması açısından çok faydalı bir ziyaret olduğunu düşünüyorum.”* ifadesiyle merak duygusunu ortaya çıkararak öğrenmeye karşı öğrencilerin motive edilmesine ve öğrenmeyi daha etkili hale getirmeye, *“Normalde bazı öğrencilerin derste ilgisini çekmeyen bir konunun bu ziyaret vasıtası ile daha ilgi çekici hale gelmesi ve öğrencilerin geçmişi araştırmasını sağlaması açısından önemlidir.”* ifadesiyle okul ortamında akademik olarak kendini ortaya koyamayan öğrenciler için farklı öğrenme ortamları fırsatı yaratmaya, *“Ayrıca öğrencilerin birbirleri ile müze hakkında görüşmeleri ve bilgi birikimlerini paylaşmaları da faydalı olacaktır.”* ifadesiyle en etkili öğrenme yöntemlerinden biri olan akran öğrenmesinin önünü açmaya, *“Müze ziyaret konusunda daha bilinçli ve istekli olacaklarını ve başka arkadaşlarına da bunu tavsiye edeceklerini düşünüyorum.”* ifadesiyle ise müze ziyareti noktasında bilinç oluşturmaya vurgu yapmaktadır.

Öğretmenlerin bu alt problemle ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir.

A.3: *“Öğrencilerimize faydası kültürel aktarımın somutlaşması ve kültürel zenginliğin çeşitliliğini görmüş olurlar. Şimdiki bolluk ve bereketliliğin arasında; örneğin oyuncak bölümü benim oğlumun özellikle dikkatini çekmişti ve çok keyif almıştı. Özellikle çivi futbolunu, topacı falan arkadaşlarıyla oynadığında çok keyif almıştı.”*

E.3: *“Yasayan kültürün geçmiş ile gelecek arasında bir bağ olduğunu ve bu bağın koparılmamasının millet olmanın en önemli unsurlarından olduğunu kanıtıyor. Öğrenciler de bunu bu müzeler sayesinde görebiliyor.”*

D.3: *“Türk kültürüne özgü kıyafetleri, evlerin görünümü, türkülerimizi, halk oyunlarımızı, müzik aletlerimizi, yeme içme kültürümüzü ve daha birçok kültürel değerlerimizi öğrenmelerini sağlayacaktır. Popüler kültürün yaygınlaştığı*

günümüzde kültürümüzü koruyup gelecek nesillere aktarmak daha önemli hale gelmiştir.”

F.3: “Görerek, dokunarak, hatta koklayarak öğrenmelerin çok kalıcı olduğunu biliyoruz. Bize bu açıdan çok fayda sağlıyor.”

N.3: “Bu ziyaret derste anlattığımız konuları, geçmişimizi ve kültürümüzü, o dönemdeki yaşayış tarzını, kullanılan aletleri ve eşyaları daha kalıcı hale getiriyor. Sosyal bilgiler dersini sadece söz ile anlatılan bir ders olmaktan çıkarıyor ve daha somut ve ilgi çekici bir noktaya getiriyor. Öğrencilerimizin heyecanı, o dönemdeki eserleri görmeleri, merak duygusunun ortaya çıkması açısından çok faydalı bir ziyaret olduğunu düşünüyorum. Normalde bazı öğrencilerin derste ilgisini çekmeyen bir konunun bu ziyaret vasıtası ile daha ilgi çekici hale gelmesi ve öğrencilerin geçmişi araştırmasını sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca öğrencilerin birbirleri ile müze hakkında görüşmeleri ve bilgi birikimlerini paylaşmaları da faydalı olacaktır. Müzeye ziyaret konusunda daha bilinçli ve istekli olacaklarını ve başka arkadaşlarına da bunu tavsiye edeceklerini düşünüyorum.”

4.24.Yirmi dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Öğretmenler bu ziyaretin Sosyal Bilgiler Eğitiminin hangi alanlarında etkili olacağını düşünmektedirler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.26.Öğretmenlerin müze ziyaretinin Sosyal bilgiler dersinin hangi alanlarında etkili olacağını belirtme durumları

Temalar	f
Kültür ve Mirasla	4
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	3
Bilim Teknoloji ve Toplum	2
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	2
Etkin Vatandaşlık	1

Öğretmenlerin bu alt problemle ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir.

A.4: “Başta Kültür ve Mirasla ilgili alanlar olmak üzere İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme alanları ile ilgilidir.”

E.4: “Kültür ve Miras, İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Bilim Teknoloji ve Toplum, Üretim, Dağıtım ve Tüketim, Etkin Vatandaşlık öğrenme alanları ile ilgilidir.”

D.4: “Kültür ve Miras ünitesinin daha kolay kavranmasına fayda sağlayacağına inanıyorum.”

F.4: “Kültürel miras diye bir ünitemiz var, özellikle o üniteyle direkt bağlantılı.”

N.4: “Kültür ve miras, insanlar yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum ve üretim, dağıtım ve tüketim öğrenme alanlarına fayda sağlayacağına inanıyorum.”

4.25.Yirmi beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Öğretmenler müzede uygulanan etkinliklerden en çok hangi/hangilerini faydalı bulmuşlardır? Neden?”Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.27.Öğretmenlerin müzede uygulanan etkinliklerden en çok hangi/hangilerini faydalı bulma durumları

Temalar	f
Normal müzelerdeki gibi direkt bakılıp geçilmemesi	1
Her odayı gezdirip rehberlik eden birilerinin olması	1
Ziyaret edenlerin aklında soru kalmaması, her soruya cevap bulunabilmesi	1
Müzede yaş grubu sınırlamasının olmaması	1
Günlük dilde kullanılan bazı deyim ve deyişlerin anlamının ve hikayelerinin öğrenilmesi	1
Geleneksel oyunlarımız bölümü öğrencilerin çok ilgisini çekiyor	1
Karagöz- Hacivat çünkü bu gösteriyle öğrenciler hem eğleniyor hem de Türk kültüründe eğlence anlayışını öğreniyor	1
Ebru sanatının yapıldığı bölüm, deneme fırsatınız oluyor	1
Yöresel türkülerimizi bir bağlama sanatçısından dinlemeyi eşsiz buldum, duygularınıza hitap ediyor	1
Gözlem yapma ve tarihsel empati kurmaya çalışmak faydalı	1
Öğrenciler günümüzden değil fakat o dönemin bakış açısına göre durum analizi yapıyor	1

Müzedede uygulanan etkinliklerden en çok hangisini faydalı buluyorsunuz? Neden? Sorusuna;

A.5, *“Direkt insanlar bakıp geçmiyor normal müzelerdeki gibi. Her odayı gezdirip rehberlik eden birilerinin olması müze ziyaretini daha faydalı, keyifli ve kalıcı hale getirdi. Ziyaret edenlerin aklında soru kalmıyor, her soruya cevap bulunabiliyor.”* İfadesiyle yaşayan miras müzelerinin bir rehber eşliğinde ürünlerini sergileme anlayışının etkililiğine, *“Müzedede yaş grubu sınırlamasının olmaması da güzel; 7 yaşında biri de 70 yaşında biri de gitse aklında bir şeyler kalarak geri dönebilir, boş dönmez.”* İfadesiyle müze ziyaretinin her yaş grubu ziyaretçi için keyifli bir öğrenme ve zaman geçirme ortamı sunmasına, *“Günlük dilde kullanılan bazı deyim ve deyişlerin anlamını öğrendim. Günlük sıradan hayatımızda anlamını tam olarak bilmeden kullandığımız deyimlerin arkasında bir hikaye olduğunu orada örneklerle açıklıyorlar, bu da çok güzeldi. Bu hikayeler hem benim hem de çocukların ilgisini çekti.”*ifadesiyle yine müzenin her yaş grubunun ilgisini çekebilecek etkinlikler sunmasına vurgu yapmıştır.Sosyal bilgiler öğretim programı temel becerilerinden ise çevre okuryazarlığı, Değişim ve sürekliliği algılama, girişimcilik, gözlemi iletişim, iş birliği, mekânı algılama, sosyal katılım, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma ve zaman ve kronolojiyi algılamaya vurgu yapmıştır.

E.5, *“Geleneksel oyunlarımız bölümü öğrencilerin çok ilgisini çekiyor, günümüzdeki çocukların sürekli sanal oyunlar ile vakit geçirdiği düşünülürse müzedeki bu hizmetler çok güzel.”*ifadesiyle geleneksel oyunların özellikle sanal oyun bağımlısı olan çocuklar için ilgi çekici olabileceğine vurgu yapmıştır.Sosyal bilgiler öğretim programı temel becerilerinden ise değişim ve sürekliliği algılama, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, karar verme, problem çözme, sosyal katılım, zaman ve kronolojiyi algılamaya vurgu yapmıştır.

D.5, *“Karagöz- Hacivat gösterisinin faydalı olduğunu düşünüyorum. Çünkü yeni nesil geçmişin bu sanatsal faaliyetlerinden habersiz büyüyor. Bu gösteriyle öğrenciler hem eğleniyor hem de Türk kültüründe eğlence anlayışını öğreniyor.”*ifadesiyle öğrencilerin en çok keyif aldıkları müze etkinliğine ve bu sahne sanatının yeni nesil tarafından değerinin fark edilmesine vurgu

yapmıştır.Sosyal bilgiler öğretim programı temel becerilerinden ise eleştirel düşünme, sosyal katılıma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaya vurgu yapmaktadır.

F.5, “*Ebru sanatının yapıldığı bölüm ve yöresel türkülerimizi bir bağlama sanatçısından dinlemeyi eşsiz buldum. Birinde deneme imkânınız oluyor diğerinde duygulara hitap ediyor, hoş vakit geçirmenizi de sağlıyor.*”ifadesinde Unesco tarafından da koruma altına alınmış ebru sanatını deneyimleme şansının önemine ve kültürümüzü yansıtan yöresel türkülerimizi dinlemenin verdiği keyfe vurgu yaparak, müzelerin yalnızca öğrenme ortamı değil aynı zamanda hoşça vakit geçirilebilecek ortamlar olmasının altını çizmiştir.Sosyal bilgiler değerler eğitimi açısından ise estetik değerine vurgu yapmıştır.

N.5, “*Gözlem yapma ve tarihsel empati kurmaya çalışmak faydalı.Öğrenciler o dönemde yaşayan insanların yerine kendilerini koyarak düşünmeye çalışıyor ve o aletleri, eşyaları sanki kendileri kullanmış gibi hissetmeye çalışıyor. Günümüzden değil de o dönemin bakış açısına göre durum analizi yapılıyor.*” ifadesiyle sosyal bilgiler öğretim programı temel becerilerinden gözlem ve empatiye direkt, zaman ve kronolojiyi anlama, değişim ve sürekliliği algılamave problem çözmeye dolaylı vurgu yapmıştır.

Genel olarak değerler noktasında ise geçmişe ve kültürel değerlerimize saygı, sevgi ve duyarlılık ile birlikte estetik anlayışı da ön plandadır.

Öğretmenlerin bu alt problemle ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir.

A.5: “*Direkt insanlar bakıp geçmiyor normal müzelerdeki gibi. Her odayı gezdirip rehberlik eden birilerinin olması müze ziyaretini daha faydalı, keyifli ve kalıcı hale getirdi. Ziyaret edenlerin aklında soru kalmıyor, her soruya cevap bulunabiliyor. Müzede yaş grubu sınırlamasının olmaması da güzel; 7 yaşında biri de 70 yaşında biri de gitse aklında bir şeyler kalarak geri dönebilir, boş dönmez. Günlük dilde kullanılan bazı deyim ve deyişlerin anlamını öğrendim. Günlük sıradan hayatımızda anlamını tam olarak bilmeden kullandığımız deyimlerin arkasında bir hikaye olduğunu orada örneklerle açıklıyorlar, bu da çok güzeldi. Bu hikayeler hem benim hem de çocukların ilgisini çekti.*”

E.5: “Geleneksel oyunlarımız bölümü öğrencilerin çok ilgisini çekiyor, günümüzdeki çocukların sürekli sanal oyunlar ile vakit geçirdiği düşünülürse müzedeki bu hizmetler çok güzel.”

D.5: “Karagöz- Hacivat gösterisinin faydalı olduğunu düşünüyorum. Çünkü yeni nesil geçmişin bu sanatsal faaliyetlerinden habersiz büyüyor. Bu gösteriyle öğrenciler hem eğleniyor hem de Türk kültüründe eğlence anlayışını öğreniyor.”

F.5: “Ebru sanatının yapıldığı bölüm ve yöresel türkülerimizi bir bağlama sanatçısından dinlemeyi eşsiz buldum. Birinde deneme imkânınız oluyor diğerinde duygulara hitap ediyor, hoş vakit geçirmenizi de sağlıyor.”

N.5: “Gözlem yapma ve tarihsel empati kurmaya çalışmak faydalı. Öğrenciler o dönemde yaşayan insanların yerine kendilerini koyarak düşünmeye çalışıyor ve o aletleri, eşyaları sanki kendileri kullanmış gibi hissetmeye çalışıyor. Günümüzden değil de o dönemin bakış açısına göre durum analizi yapılıyor.”

4.26.Yirmi altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “Öğretmenlerin müzede uygulanan etkinliklere ya da uygulamalara yönelik önerileri var mıdır?”Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.28.Öğretmenlerin müzede uygulanan etkinliklere ya da uygulamalara yönelik önerileri

Temalar	f
Okullar belediye vs. desteği alınarak sırayla götürülebilir	1
Milli kültür unsurlarının çocuklara anlatıldığı oyunlar daha etkili olacaktır	1
Etkinlikler, uygulamalar çok güzel ancak tanıtımının daha iyi yapılması gerekiyor	1
Herhangi bir önerim yok	1
Drama yöntemi ile kısa kısa eserler tanıtılabilir	1
Müzedeki uygulanan etkinliklere ya da uygulamalara yönelik önerileriniz var mı? Sorusuna;	

A.6, ““Okullar sırayla götürülebilir belki. Nasıl bir sinema filmi geldiğinde öğrenciler belediye vs. desteğiyle götürülüyorsa, taşıma kolaylığı sağlanarak öğrencilerin bu müzeyi ziyareti hem müzenin tanıtımı hem de öğrencilere katkısı açısından düşünülebilir.” İfadesiyle müze ziyareti için ildeki tüm öğrencilere yerel

kurum ve kuruluşlar tarafından imkân sağlanmasına, “Müze ziyaretleri genellikle çocuklar için ilgi çekici olmuyor.Fakat bu müzede sergilenen materyaller çocukların ilgisini çekecek düzeyde olmuş.” ifadesiyle müzenin öğrenciler için ilgi çekici bir mekan olmasından dolayı bu müzeye ziyaretlerin önemine, “Örneğin müzenin ev formatında olup günlük yaşantudan örnekler vermesi, hayatın içinde olduğu için çocukların gerçek hayatla bağlantı kurması kolay oluyor. Eğitimdeki 'transfer' durumuna uygun bir yaklaşım oluyor, yaparak yaşayarak öğrenme sağlanıyor, soyuttan somuta öğrenme ilkesine katkıda bulunuyor.”ifadesinde müze ziyaretinin en etkili öğrenme ilkelerine katkı sağladığına vurgu yapmıştır.

E.6, “Milli kültür unsurlarının çocuklara anlatıldığı oyunlar daha etkili olacaktır.”İfadesiyle milli kültür unsurlarının öğretilmesinin önemine vurgu yapmıştır.

D.6, “Etkinlikler, uygulamalar çok güzel ancak tanıtımının daha iyi yapılması gerektiğini düşünüyorum.”ifadesiyle müze tanıtımının daha etkili hale getirilmesine vurgu yapmıştır.

N.6, “Öğrenciler açısından daha kalıcı olsun diye drama yöntemi ile kısa kısa eserler tanıtılabilir.”ifadesiyle müze ziyaretinin edebi eserlerin tanıtımı açısından fırsata çevirilebileceğini ve bunun drama yöntemiyle yapılarak daha etkili hale getirilebileceğini önermiştir.

Müzede uygulanan etkinliklere ya da uygulamalara yönelik önerileriniz var mı?
Sorusuna;

A.6, ““Okullar sırayla götürülebilir belki. Nasıl bir sinema filmi geldiğinde öğrenciler belediye vs. desteğiyle götürülüyorsa, taşıma kolaylığı sağlanarak öğrencilerin bu müzeyi ziyareti hem müzenin tanıtımı hem de öğrencilere katkısı açısından düşünülebilir.” İfadesiyle müze ziyareti için ildeki tüm öğrencilere yerel kurum ve kuruluşlar tarafından imkân sağlanmasına, “Müze ziyaretleri genellikle çocuklar için ilgi çekici olmuyor.Fakat bu müzede sergilenen materyaller çocukların ilgisini çekecek düzeyde olmuş.” ifadesiyle müzenin öğrenciler için ilgi çekici bir

mekan olmasından dolayı bu müzeye ziyaretlerin önemine, “Örneğin müzenin ev formatında olup günlük yaşantıdan örnekler vermesi, hayatın içinde olduğu için çocukların gerçek hayatla bağlantı kurması kolay oluyor. Eğitimdeki ‘transfer’ durumuna uygun bir yaklaşım oluyor, yaparak yaşayarak öğrenme sağlanıyor, soyuttan somuta öğrenme ilkesine katkıda bulunuyor.” ifadesinde müze ziyaretinin etkili öğrenme ilkelerine katkı sağladığına vurgu yapmıştır.

E.6, “Milli kültür unsurlarının çocuklara anlatıldığı oyunlar daha etkili olacaktır.” ifadesiyle milli kültür unsurlarının öğretilmesinin önemine vurgu yapmıştır.

D.6, “Etkinlikler, uygulamalar çok güzel ancak tanıtımının daha iyi yapılması gerektiğini düşünüyorum.” ifadesiyle müze tanıtımının daha etkili hale getirilmesine vurgu yapmıştır.

N.6, “Öğrenciler açısından daha kalıcı olsun diye drama yöntemi ile kısa kısa eserler tanıtılabilir.” ifadesiyle müze ziyaretinin edebi eserlerin tanıtımı açısından fırsata çevirilebileceğini ve bunun drama yöntemiyle yapılarak daha etkili hale getirilebileceğini önermiştir.

Öğretmenlerin bu alt problemle ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir.

A.6: “Okullar sırayla götürülebilir belki. Nasıl bir sinema filmi geldiğinde öğrenciler belediye vs. desteğiyle götürülüyorsa, taşıma kolaylığı sağlanarak öğrencilerin bu müzeyi ziyareti hem müzenin tanıtımı hem de öğrencilere katkısı açısından düşünülebilir. Müze ziyaretleri genellikle çocuklar için ilgi çekici olmuyor. Fakat bu müzede sergilenen materyaller çocukların ilgisini çekecek düzeyde olmuş. Örneğin müzenin ev formatında olup günlük yaşantıdan örnekler vermesi, hayatın içinde olduğu için çocukların gerçek hayatla bağlantı kurması kolay oluyor. Eğitimdeki ‘transfer’ durumuna uygun bir yaklaşım oluyor, yaparak yaşayarak öğrenme sağlanıyor, soyuttan somuta öğrenme ilkesine katkıda bulunuyor.”

E.6: “Milli kültür unsurlarının çocuklara anlatıldığı oyunlar daha etkili olacaktır.”

D.6: *“Etkinlikler, uygulamalar çok güzel ancak tanıtımının daha iyi yapılması gerektiğini düşünüyorum.”*

F.6: *“Herhangi bir önerim yok.”*

N.6: *“Öğrenciler açısından daha kalıcı olsun diye drama yöntemi ile kısa kısa eserler tanıtılabilir.”*

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Birinci alt probleme ilişkin sonuç

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin hepsi daha önce müze ziyaretinde bulunmuşlardır. Bu ziyaretlerde ilgilerini çeken şeylerin daha çok cinsiyetleri ve sosyo-kültürel durumları ile alakalı olduğunu düşünebiliriz. Bu durum okul dışı öğrenme ortamı ya da ziyaret mekanları olarak müzelerin kullanıldığını göstermektedir. Wu ve Wall'in (2017) çalışma sonuçları da öğrencilerin ebeveynleriyle yaptıkları müze ziyaretini hem öğrenciler hem de ebeveynler açısından katkısını göstermektedir.

5.1.2. İkinci alt probleme ilişkin sonuç

Çalışma grubundaki 14 öğrenci daha önce yaşayan müze kavramını duymamışlardır, 6 öğrenci ise duyduklarını ama tam olarak nasıl bir yer olduğunu bilmediklerini ifade etmişlerdir.

5.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin sonuç

Öğrenciler genel olarak daha önce ziyaret ettikleri müzelerde gördükleri klasik objelerden örnekler vermişlerdir. Buradan yaşayan miras müzelerinin halen çok bilinmeyen tarzda müzeler olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür. Çulha (2006)'da yaptığı çalışma sonucunda, öğrencilerin yaptıkları müze ziyaretinde fiziksel ve bilişsel becerilerini kullanarak aktif oldukları öğrenme ortamı yaşamaları ile birlikte tarihsel mekanları gözlemleyerek keşfederek öğrenebildiği, eski çağlarda yaşamış insanlarla ortak duygu paylaşımları deneyimlediği, akranlarıyla etkileşim içerisinde keyifli bir öğrenme süreci yaşadıkları gözlenmiştir.

5.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin sonuç

Öğrenciler genel olarak gölge oyunu izlemişlerdir. Bu durumun gölge oyununun Unesco'nun somut olmayan kültürel miras listesinde olmasından dolayı daha güncel olmasından ve farklı dönemlerde farklı ortamlarda sergileniyor olmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

5.1.5. Beşinci alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin ailelerinde ve çevrelerinde doğum, düğün ve ölüm geleneklerinin ne şekilde uygulandığına dair genel olarak görüş sahibi oldukları görülmüştür. Burada yaşanan ilin küçük bir il olmasına bağlı olarak nüfusun da az olmasından dolayı insan ilişkilerinin daha yakın olmasına bağlı olarak bu tür geleneklerin yaşatılıyor olmasının etkisi büyüktür, diyebiliriz. Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi (SOKÜM), halk kültürünün korunması ve aktarılması konusunda dünyada kayda değer bir değişim ve farkındalığa sebep olmuştur. Kültür ancak nesilden nesile aktarılırsa zenginleşebilir. Müzeler bu kültürel transferde çok önemli roller üstlenmektedir. (Koroğlu, Türkmen, Kılıç ve Acun, 2017: 46).

5.1.6. Altıncı alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin çoğunun aşıklık geleneğini bilmediği, bazılarının ise sadece çok tanınmış aşıklardan örnekler verebildiği görülmüştür. Popüler kültürden dolayı bu kültürümüzün özellikle yeni nesil içerisinde unutulmaya yüz tuttuğunu söyleyebiliriz. “Bir toplumun belleğine kaydederek gelecek kuşaklara aktardığı kültürün, küreselleşme karşısında bir takım savunma ve sürekliliği sağlama biçimleri geliştirmesi kaçınılmazdır. Küreselleşme karşısında kültürel belleğin korunması için yapılması gerekense, söz konusu kültüre bilinçli yaklaşımlar getirebilmek ve bu kültür etrafında duyarlılık geliştirmek olacaktır.” (Özünel,2004: 84).

5.1.7. Yedinci alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin hepsi bu uygulamaları gerekli bulduklarını söylemişlerdir. Öğrencilerin bu ifadelerinin genel olarak objektif bir ifade olmadığı söylenebilir. “Müzeler Ve Toplum” adlı çalışmada; eski uygarlıkların sahip oldukları eserlerin bir arada sergilenme durumunun farklı uygarlıklara ait değerlerin algılanmasına ve bu uygarlıklar arasındaki ilişkinin anlaşılmasına imkan verdiği belirtilmektedir. Bu

ziyaretler bireyin farklı kültürlerle etkileşim kurmasını ve önyargılarından uzaklaşmasını sağlar. *“Örneğin müzelerin, Hindistan gibi karmaşık ve kalabalık toplumlarda, kırsal halk ile modern halk arasında birleştirici rol oynadığı bilinmektedir. Buradaki müzeler, etkinliklerle toplumların ortak mirasın sahipleri olduklarını gündeme getirerek onların birlikteliğini sağlamaya çaba gösterir.”* (Mercin,2006).

5.1.8. Sekizinci alt probleme ilişkin sonuç

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “Öğrenciler yaşadıkları mahallede ne tür oyunlar oynamaktadır ve bu oyunları kimlerden öğrenmiştir?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında özellikle ilçede yaşayan öğrencilerin geleneksel çocuk oyunlarına daha aşina oldukları ve bu oyunları genellikle akranlarından ya da daha büyük arkadaşlarından, bazen de aile büyüklerinden öğrendikleri söylenebilir. Özel okulda okuyan öğrencilerden de geleneksel çocuk oyunlarını bilenler vardır fakat öğrencilerin bu oyunları genellikle ya öğretmenlerinden ya da kitaplardan öğrendikleri söylenebilir.

Evrensel değerler kültürel mirasa miras olma özelliği kazandırır. Somut ve somut olmayan bu değerler hayatımıza zenginlik ve anlam katarak geleceğimizi şekillendirir ve ortak bir bilinç oluşturarak toplum içerisinde birlik ve dayanışmayı tetikler (Rzayeva, 2019: 61).

5.1.9. Dokuzuncu alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin büyük çoğunluğu geleneksel halk hekimliği ve ocaklı kavramlarını duymamışlardır. Bu konuda görüş bildiren birkaç tanesi ise doğru tahminde bulunmamışlardır. Bu kavramları öğrencilerin bilmeme sebepleri bu uygulamaların yaygın olmaması ya da sadece çok yaşlı insanlar tarafından uygulanması ya da halk arasında farklı adlandırılması diyebiliriz. Buyurgan ve Öztürk (2021) “Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi ve Yaşama Katkıları” adlı makalesinde, Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi’nin eser sergileme biçimlerini, öğrencilere ve halka yönelik etkinlikleriyle birlikte sağladığı katkıları ortaya koymuştur.

Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi de kuşaklar arası kültür aktarımını destekleyen faaliyetler yürütmektedir, diyebiliriz.

5.1.10. Onuncu alt probleme ilişkin sonuç

Öğrenciler geleneksel el sanatlarından en çok ebru ve çanak çömlek sanatını bilmektedirler. Ebru sanatının bilinirliğinin en önemli sebebi resim derslerinde uygulanabilirliği ve uygulanıyor olması diyebiliriz. Farklı dönemlerde okullar tarafından açılan sergilerde ebru sanatı örneklerini görüyor olmamız da bu görüşü destekler niteliktedir. Çanak çömlek sanatı ise bölgeye ait bir sanat olup öğrencilerin yaşadıkları ortamlarda bu sanatın icrasını sıkça görüyor olmaları bunda etkilidir. Halı dokumacılığı ve çinicilik de yaşadıkları bölgede uygulanması itibari ile öğrencilerin aşına oldukları sanatlardır. Wu ve Wall (2017)'un çalışmasında bir ebeveynin görüşü: *“Oğlumu düzenli olarak müze, galeri ve kütüphanelere götürüyorum. Tarihi nesnelere basitçe gözlemlemek ya da şöyle bir bakmaktansa el işlerinin yapım sürecini görmek küçük çocukların kültürü anlamasında daha yardımcıdır. Oğlum sadece birinci sınıf öğrencisi olduğu için onun ciddi bilgiler edinebileceğini düşünmesem de, öğrenme sürecinden keyif alacağını umut ediyorum... Bu müzeleri ziyaret etmek onun bakış açısını genişletebilir ve bilgisini arttırabilir.”* şeklindedir.

5.1.11. On birinci alt probleme ilişkin sonuç

Müze ziyaretleri esnasındaki farklı uygulamalar ve gördükleri farklı nesnelere öğrencilerin merak duygularını harekete geçirdiğini ve öğrenciler için etkili öğrenme ortamı oluşturduğunu söylemek mümkündür. Her öğrencinin cinsiyet ve ilgi alanına uyan farklı etkinlikler ilgisini çekmiştir diyebiliriz. Yücel (1999) “Türkiye’de Müzecilik” çalışmasında Almanya’daki Museums Pedagogisches Zentrum’un etkili öğrenme ortamı oluşturmadaki etkisini ortaya koyarak, farklı eğitim dönemlerinde yer alan öğrencilere rehberli gezi, açıklama, tartışma ve atölye çalışmaları olanakları sunmasının aktif öğrenme ortamı oluşturduğunu ifade etmiştir.

5.1.12. Onikinci alt probleme ilişkin sonuç

Araştırmanın on ikinci alt problemi, “Öğrenciler Kapadokya Yaşayan Miras Müze’sinin diğer müzelerden ne tür farkları olduğunu düşünmektedir?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Öğrenciler genel olarak Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi'nin diğer müzelerden en önemli farkının daha eğlenceli ve öğretici olması olduğu şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Müze unsurlarının birileri tarafından anlatılıyor olması ve merak ettikleri her şeyi sorabilme imkânlarının olması da öğrenciler için müzenin diğer müzelerden en ayırt edici yönüdür diyebiliriz.

Halk bilimi ve somut olmayan kültürel miras müzelerinin müzecilik ve sergileme şeklinin diğer müzelerden farkı; klasik müzelerdeki sergileme, arşivleme, geçmişe vurgu yapma, nostaljik bir istek yaratma, nesneyi merkeze alma değil canlandırma, üretme, gelecek için vizyon oluşturma, yaşam pratiği haline getirme ve hikaye ve değer odaklı değildir. (Özünel,2013: 67).

5.1.13. On üçüncü alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin verdikleri yanıtlara bakıldığında en çok ilgilerini çeken odanın Karagöz-Hacivat (gölge oyunları) odası olduğu görülmektedir. Öğrencilerin uygulama sırasındaki durumları da gözlemlenmiş olduğundan hem uygulamanın sergilenme biçimi, daha açık bir ifadeyle; öğrencilerin de sürece dahil edilmiş olması ve doğaçlama bir gösteri olmasından da kaynaklı olarak öğrencilerin çok eğlenmiş olduklarını söylemek mümkündür. Bununla birlikte yaşları da dikkate alındığında oyun odası da öğrencilerin en çok eğlendikleri oda olmuştur diyebiliriz.

“Yaşayan Müze Ziyaretçilerinin Algıladıkları Deneysel Değer, Memnuniyet Düzeyleri ve Davranışsal Niyetleri İlişkisinin İncelenmesi” adlı makalede, müze birçok açıdan çocukların ilgisini çekebilecek eşya, oyuncak ve faaliyetleri kapsamaktadır. Bu unsurların somut olmayan kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara ulaştırılması konusunda önemi vurgulanmaktadır (Avcıkurt, Köroğlu ve Oflaz, 2017: 121-123).

5.1.14. On dördüncü alt probleme ilişkin sonuç

Araştırmanın on dördüncü alt problemi, “Öğrencilerin doğum ve düğün geleneklerini yansıtan odada en çok ilgisini çeken şey ne olmuştur? Öğrenciler bu konuda daha çok bilgi sahibi oldular mı?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin bu odada cinsiyetleri de göz önünde bulundurulduğunda farklı şeyler ilgilerini çekmekle birlikte gelinin aynalı süpürgesi, beşikteki ayna, yatağın küçük olması ya da tek yastık kullanılması en çok dikkatlerini çeken şeyler olmuştur. Bu öğelerin bir hikâyesinin olması bunun en büyük sebebidir denilebilir. Öğrenciler bu odadaki her nesneyi dikkatle incelemişler ve özellikle gelin çeyizine hayranlık duyduklarını ifade etmişlerdir. Eski uygulamaların her birinin farklı bir anlamı olması öğrencileri şaşırtmıştır. Filiz (2010) tarafından yapılan çalışma, İstanbul ili Pazar ilçesinde bulunan İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşleri değerlendirilmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda, araştırmaya katılan öğrenciler müzedeki nesnelere taşıdığı tarihsel imajın ve müze ortamının onları heyecanlandırdığından ve şaşırttığından bahsetmişlerdir. Zihinsel olarak yaşadıkları etkili uyarıcılar dikkatlerini yoğun bir şekilde kullanmalarını tetiklemiş, bu durum öğrencilerin öğrenme süreçlerini aktif hale getirmiştir. Yaşadıkları merak duygusu da ayrıca öğrenme için motivasyon sebebi olmuştur.

5.1.15. On beşinci alt probleme ilişkin sonuç

Araştırmanın on beşinci alt problemi, “Öğrenciler âşıklık geleneği konusunda ne düşünmektedirler?” Bu alt problemle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin hemen hepsi âşıklık geleneğine ilgi göstermişler ve bu geleneğin inceliğini öğrenmişlerdir. Bu odadaki Dede Korkut canlandırmasını da ilgiyle izlemişlerdir.

Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi üzerine “Halk Bilimi Müzeciliğine Bir Örnek Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi” çalışmasında Şimşek (2015), küreselleşme karşısında yok olma tehlikesiyle karşılaşan kültürel değerlerin korunması, yeniden canlandırılması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla müzenin kurulduğunu ve anket sonuçlarının müzenin amacına ulaştığını gösterdiğini söylemektedir. Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi’nin de aynı amaçlarla kurulduğunu ve bu amaçlara hizmet ettiğini söyleyebiliriz.

5.1.16. On altıncı alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin hepsi bu uygulamaları gerekli bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu görüşlerinin ziyaret öncesi görüşlerinden daha samimi olduklarını ziyaretten aldıkları keyif durumunu ifade etmelerinden dolayı söylemek mümkündür. Filiz (2010) tarafından yapılan araştırmanın katılımcılarının da nesne merkezli etkinlikler yoluyla bilişsel becerilerini geliştirdikleri ifade edilmiştir. Öğrenciler, derinlemesine çalışmalar yürütürken soru sorup cevaplama, gözlem yapma, inceleme, araştırma, yazma, resimleme ve canlandırma etkinliklerini kullandıklarını belirtmişlerdir.

5.1.17. On yedinci alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin oyun odasında en çok bildikleri oyun mangaladır. Bunun en önemli sebebinin mangalanın son dönemlerde okullarda oynatılıyor olması olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte fırıldak ve çivi futbolu da diğer oyunlara göre öğrencilerin daha çok bildikleri oyunlardandır.

5.1.18. On sekizinci alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin verdikleri cevaplara bakıldığında her birinin halk hekimliği ve ocaklı kavramları konusunda bilgi sahibi oluşu ve bu uygulamaların hala uygulanıyor olduğunu fark ettikleri görülmüştür Şahan'ın (2005) çalışmasında müzelerin eski dönemlere ait kültürel değerlere ve topluluklara karşı duygusal bağlar oluşturmada etkili olduğu, bugünü ve geçmişi algılamada daha samimi davranış ve tutumlar geliştirilmesine olanak sağladığı gözlemlenmiştir

5.1.19. On dokuzuncu alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin en çok ilgilerini çeken sanat ebru sanatı olmuştur. Öğrencilerin ifadelerine bakıldığında bunun en önemli sebebinin ebru sanatının inceliklerini öğrenmiş olmaları olduğunu söylemek mümkündür. En çok ilgilerini çeken ikinci sanat ise ıhlamur baskı olmuştur. Bununda yine en önemli sebeplerinin sanatın inceliklerinin çok olması ve uygulama imkanı bulmaları olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerden yine kayda değer bir çoğunluk dokuma sanatının ilgilerini çektiğini söylemişlerdir. Buradaki etken de incelikli bir sanat olmasının yanı sıra günlük hayatta herhangi bir ortamda görme şanslarının olduğu halıların çok

dshs anlamlı özelliklerinin olduğunu fark etmiş olmalarıdır demek mümkündür. UNESCO'nun ebru ve ıhlamur baskı sanatını koruma altına almış olması ve bunun anlamı da öğrencilerin bu sanatlara farklı bir gözle bakmaya başlamalarına sebep olmuştur. Türkiye'de konu ile ilgili bilimsel çalışmaların sayısı çok fazla değildir. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren yoğunluk kazanan çalışmalar, bu kısımda kısaca tanıtılıp değerlendirilmiştir.

Mercin'in (2003) "Kültür ve Sanat Değerlerinin Yaşatılmasında Müzelerin Rolü", konulu yaptığı çalışması, müzelerin kültür, sanat ve diğer alanlarda etkili eğitim ortamı sunarak bir uygulama okulu gibi kullanılabileceğini ortaya koymuştur.

5.1.20. Yirminci alt probleme ilişkin sonuç

Öğrencilerin hepsi müze ziyaretinden keyif almış, birçoğu müze ziyaretlerinin eğlenceli ve öğretici olduğunu ifade etmiştir. Müzede ayrıntılı anlatım yapılması hem ilgi çekici olmuş hem de müzede sergilenen unsurların akılda kalıcı olmasını sağlamıştır. Yine öğrencilerin birçoğu bu müzenin mutlaka ziyaret edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Köroğlu, Buzlukçu, Avcıkurt, ve Oflaz'ın çalışması; "Yaşayan Müze Ziyaretçilerinin Algıladıkları Deneyimsel Değer, Memnuniyet Düzeyleri Ve Davranışsal Niyetleri İlişkisinin İncelenmesi" adlı makale olup, yaşayan müze ziyaretçilerinin algıladıkları deneyimsel değer, memnuniyet düzeyleri ve davranışsal niyetleri arasındaki ilişki incelenmiş ve bu ilişkide deneyimsel değer boyutlarının memnuniyet düzeyleri, ağızdan ağıza iletişim ve tekrar ziyaret niyeti üzerinde etkili oldukları tespit edilmiştir. Yaşayan müzeler de modern müze örneklerinden biri olup, iletişim merkezli yaklaşımlarıyla geçmişi ziyaretçiler için erişilmesi mümkün hale getirmektedirler.

5.1.21. Yirmi birinci alt probleme ilişkin sonuç

Öğretmenler bu ziyareti hem kendileri hem de öğrencileri için kültürel mirasın tanınip aktarılması, milli bilincin geliştirilmesi, soyut kavramların öğretilmesi, etkili, eğlenceli ve kalıcı öğrenme ortamı oluşturması, öğretmen ve öğrencilerin bu

değerleri birlikte gözlemleyip paylaşımlarda bulunarak tecrübe etmesi noktalarına faydalı bulmuşlardır.

Türker ve Özaltın Türker “Deneyimsel Pazarlamanın Halk Bilimi Ürünlerinde Kullanımı: Yaşayan Müze Örneği” adlı makalesinde Yaşayan Müze üzerine yaptıkları çalışmanın sonuçlarını şöyle aktarmışlardır: “Yaşayan Müze’de, müze ziyaretçilerine duysal, duygusal, davranışsal, fiziksel ve sosyal deneyimler yaşatılmaktadır. Bu deneyimler sonucu öğrenilen halk bilimi ürünleri ziyaretçilerin zihninde daha kalıcı olmakta ve ziyaretçiler edindikleri bu deneyimi çevreleri ile paylaşma eğilimi göstermektedirler.” şeklinde ifade etmiştir.

5.1.22. Yirmi ikinci alt probleme ilişkin sonuç

Öğretmenler ziyareti kendileri için zengin bir kültür çeşitliliğini ortaya koyan bir platform olması, milli kültürü canlı bir şekilde gözler önüne sermesi, kavramları somutlaştırıp aktarımını kolaylaştırması, öğrencilere etkili öğretim ortamı oluşturması açısından faydalı bulunmaktadır. Şahan’ın (2005) “Müze ve Eğitim” adlı, müzelerde eğitimin önemini ortaya koymayı hedeflediği çalışmasında, eğitimle ilişkili uygulamalı araştırmaların sonuçlarını da ortaya koymuş ve müzede çok yönlü ve etkili öğrenmenin önemini vurgulayarak yararlarını pekiştirmek amacıyla müzenin anlamı, müze-eğitim ilişkisi kavramlarının içeriğine değinmiştir. Müzelerde yapılan okul ziyaretleri neticesinde müzelerdeki ürünlerin okul eğitim öğretim programlarıyla ilişkilendirilmesinin eğitime kattığı faydalar örneklerle açıklanmıştır.

5.2.23. Yirmi üçüncü alt probleme ilişkin sonuç

Öğretmenler öğrenciler için müze ziyaretinin kültürel aktarımın somutlaşması ve kültür zenginliğini görmüş olmaları, arkadaşlarıyla birlikte oyunlar oynayabilecek ve deneyimler gerçekleştirebilecek öğrenme ortamı bulmaları, merak duygularını ortaya çıkarması, yapılan uygulamaların öğrenmeyi kalıcı hale getirmesi, soyut kavramların somutlaştırılarak öğrenmeyi kolaylaştırması, müze ziyaretleri için öğrencileri teşvik eder nitelikte olması konularında faydalar sağlayacağını düşünmektedirler. Türker ve Özaltın Türker “Deneyimsel Pazarlamanın Halk Bilimi Ürünlerinde Kullanımı: Yaşayan Müze Örneği” adlı makalesinde Yaşayan Müze üzerine yaptıkları çalışmanın sonuçlarını şu şekildedir: “Yaşayan Müze ve benzeri uygulamalar farklı

sergileme yöntemleri ile somut ve somut olmayan halk bilimi ürünlerinin gelecek nesillere daha kalıcı bir şekilde aktarılmasının yollarını geliştirmektedirler.

5.2.24. Yirmi dördüncü alt probleme ilişkin sonuç

Öğretmenler müze ziyaretini başta kültürel miras olmak üzere; İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Bilim Teknoloji ve Toplum, Üretim, Dağıtım ve Tüketim ve Etkin Vatandaşlık alanlarında etkili olacağını ifade etmişlerdir. Meydan ve Akkuş (2014) çalışmasını Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında 2011-2012 bahar yarıyılında Sosyal Bilgiler Öğretimi dersini alan toplam 32 öğrenci ile yapılmış olup, araştırmada öğrencilerin müze gezileri gibi etkinliklerin öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı, tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasında son derece etkili olduğu, öğrenciler öğretmenliğe adım attıklarında bu tür çalışmaları mümkün olduğu ölçüde kullanmayı planladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tarih konularının öğretiminde yerinde gözlemin ve tarihi mekânlara yapılacak gezi gözlem çalışmalarının önemi büyüktür.

5.1.25. Yirmi beşinci alt probleme ilişkin sonuç

Öğretmenler müzede uygulanan etkinliklerden her birini faydalı bulmakla birlikte, oyun odasında ve karagöz- Hacivat gösterisinde öğrencilerin çok eğlendiklerini, el sanatları odasında bu sanatları deneyimleme fırsatı bulmuş olmalarının önemini, öğrencilerin gözlem yaparak tarihsel empati kurma fırsatı yakalamış olmalarını faydalı bulmuşlardır. Bununla birlikte müze unsurlarının anlatım yapılarak sergilenmesi, öğrencilerin akıllarına gelen her soru için muhatap bulabilmelerini faydalı bulmuşlardır.

Köroğlu, Buzlukçu, Avcıkurt, ve Oflaz'ın "Yaşayan Müze Ziyaretçilerinin Algıladıkları Deneyimsel Değer, Memnuniyet Düzeyleri Ve Davranışsal Niyetleri İlişkisinin İncelenmesi" adlı makalesinde, klasik müzelerin levha, işaret, ses kaydı vb. şeklinde bilgilendirmelerine karşı, Yaşayan Müze içerisinde bir rehber eşliğinde bilgilendirmelerin yapılmasının iletişimin daha kuvvetli ve interaktif olmasını sağladığı belirtilmiştir.

5.1.26. Yirmi altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öğretmenler milli kültür unsurlarının anlatıldığı, drama yöntemiyle kısa kısa eserlerin tanıtıldığı uygulamaların yapılabileceğini, müze tanıtımının daha iyi yapılması gerektiğini ve yerel yönetimlerin müze ziyaretinin gerçekleştirilmesi noktasında katkı sağlamaları gerektiğini önermişlerdir.

Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi üzerine “Halk Bilimi Müzeciliğine Bir Örnek Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi” çalışmasında Şimşek (2015), müzenin reklam ve tanıtım noktasında eksikliklerinin giderilmesiyle daha fazla kitleye ulaşabileceği sonucuna varılmıştır.

5.2.Öneriler

Bu müze ziyaretiyle kaçış dediğimiz, bireyin kendisini psikolojik olarak farklı bir çevrede hissetmesi, günlük rutinlerinden uzaklaşmasının her yaş seviyesindeki ziyaretçilere iyi geleceğini düşünebiliriz. Bununla birlikte, müze içerisinde ziyaret sırasında yayınlanan müziğin özenle seçilmesi, kimi odalarda konseptte uygun farklı müziklerin kullanılması, sergilenen eşyaların çeşitliliği ve kokular da işin içine dahil edilerek bu deneyim kuvvetlendirilebilir.

Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi ilerleyen dönemlerde süresiz ya da nevrüz vs. gibi kültürel açıdan bizim için önemli dönemlerde daha farklı kültürel öğelerin de sergilendiği süreli etkinliklerin sergilendiği mekanlar haline getirilebilir. Son zamanlarda özellikle modern müzelerde yine süreli ya da süresiz olarak düzenlenen farklı yaş gruplarına uygun workshop etkinlikleri düzenlenebilir. Gelenek ve göreneklerimiz bizim kültürel kimliğimizdir ve bu bilinci kazandırması beklenen sosyal bilgiler dersi kazanımlarının mutlaka okul dışı farklı öğrenme ortamlarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Yaşayan miras müzeleri ise bu konuda faydalanabileceğimiz birincil mekanlar arasında yer almaktadır.

Sosyal Bilgiler dersini ezber bir ders olmaktan ziyade, ders konularını yaşamla ilişkilendirerek aktarmak suretiyle öğretim sürecinde çeşitli yöntem ve teknikler kullanmak, yapılabilecek en önemli çalışmalardan biridir. Bir konu üzerinde yapılabilecek laboratuvar çalışması gibi, müzeler ve tarihi mekânlar da sosyal bilgiler

öğretiminde kavramların ve olayların öğretimi bakımından başka bir yerde toplanamayacak bilgileri ve elde edilemeyecek deneyimleri sağlama açısından faydalanılabilecek mekânlardır. Tarihi mekânlar ve bu mekânlarda gerçekleştirilecek arazi çalışmalarıyla öğrenciler, yeryüzünde bulunan farklı yerleri, farklı insanları, kendisiyle yaşadığı yer arasındaki mekânsal ilişkiyi algılayarak, anlamak ihtiyacı hissederek, mekân-tarih ilişkisini de kavramış olacaklardır. Yakın çevresini iyi tanıyan ve algılayabilen bir kişinin olayları küresel boyutta da algılayıp anlamlandırabileceği açıktır.

Klasik müzelerin levha, işaret, ses kaydı vb. bilgilendirme yöntemlerine karşılık, Yaşayan Müze içerisinde bir rehber eşliğinde bilgilendirmelerin yapılması iletişimin daha kuvvetli ve interaktif olmasından dolayı bu müzelerin öğrencilerin yerel kültürel bilincin kazanılmasında ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin anlaşılıp benimsenmesinde daha etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrenciler için yaşayan müzeler, müze kavramının ötesinde anlamlar içermektedir, şöyle ki; öğrencilerin nitelikli vakit geçirebilecekleri bir etkinlik alanı, her ziyaretlerinde olgunluk düzeylerini de göz önüne bulduğumuzda farklı farkındalıklar yaşayabilecekleri mekânlardır. Çocukların farklı açılardan kendilerini gerçekleştirebilecekleri bu mekânlar, çocukların öğrenmeleri için sadece uyarıcı bol mekânlar değil, aynı zamanda güvenilir mekânlar olması açısından da önem arz etmektedir.

Öğrenciler bu tarz müzelerde yalnızca eğlenmeyecek ya da kültürel değerlerine karşıaidiyet hissetmeyeceklerdir; aynı zamanda farklı ilgi alanlarını geliştirecek, kendilerini tanıyacak, beceriler geliştirecek, kişilik gelişimlerine katkıda bulunacaklardır. Çünkü yaşayan müzeler bünyesinde sadece tarih ya da gelenek görenek değil, eğlence ve etkinlikler aracılığıyla çocukların kişiliklerini geliştirmelerine imkân verecek öğeler de barındırmaktadır. Çocuklar oyun odasında öğrendikleri oyunları arkadaşlarıyla oynamaya başladıklarında sadece eski bir gelenek yaşatılmaya devam etmeyecek, bu durum çocukların toplum içerisinde var olma, akranlarıyla iletişim kurma, toplum içerisinde kendini gerçekleştirme süreçlerine de katkı bulunacaktır.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerden de anlaşılacağı gibi; öğrenciler en kalıcı öğrenmeleri yaşadıkları deneyimler sayesinde olmuştur. Özellikle doğum, ölüm ve düğün geleneklerini her öğrenci yaşadıkları deneyimler sonucunda farklı anlamlandırmış ve buna bağlı olarak farklı kazanımlar edinmişlerdir. Burada yaparak-yaşayarak öğrenme modelinin kalıcı öğrenmede ne kadar etkili olduğu bir kez daha anlaşılmaktadır. Bu bakış açısıyla yaşayan miras müzeleri gerek görsel sunumları ve demonstrasyonları gerekse öğrencileri sürece dâhil ederek sunumun bir parçası haline getirmeleriyle yaparak yaşayarak öğrenme modelini desteklemekte ve öğrenciler için kalıcı bir öğrenme ortamı sunmaktadırlar.

Ziyaret öncesi yapılan görüşmelerde öğrencilerin okullarda resim öğretmenleri tarafından uygulanabilirliği kolay olmasından dolayı sıklıkla uygulanan ebru sanatını hemen hemen tüm öğrencilerin bildikleri, bununla birlikte yaşadıkları yerin halkının temel geçim kaynaklarından biri olan çanak çömlek ve çiniciliği de öğrencilerin çoğunun bildikleri görülmüştür. Halı dokumacılığı da bölgeye özgü bir sanat olmasına rağmen, muhtemel olarak öğrencilerin birebir görebildikleri ortamlarda icra edilmediğinden aile bireylerinden birileri bu sanatı uygulamadıkça telaffuz edilmemiştir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu geleneksel uygulamaların sürdürülmesi gerektiğine inanmakla birlikte bunun sebebini açıklamada zorlanmışlardır. Bu bakımdan sosyal bilgiler dersi kapsamında milli ve kültürel kimlik bilinci kazandırma noktasında fark edilir ölçüde eksikler olduğu söylenebilir. Fakat müze ziyareti sonrasında öğrencilerin bu konuda farkındalıkları artmış ve bu konuya farklı bir gözle bakmaya başladıkları görülmüştür. Bununla birlikte bu ziyaret öğrenciler için yalnızca nostaljik bir ziyaret midir yoksa kültürel ve geleneksel değerlerin sürdürülmesi noktasında geleceğe yönelik bakış açılarında bir farklılık olmuş mudur bunu şu anda söylemek erken olacaktır.

Öğrenciler müze ziyaretleri sırasında müzede sergilenen unsurlarla yalnızca bir özne-nesne ilişkisi mi geliştirmiştir yoksa bunu ileriye götürüp bu unsurlarla kendisi arasında bir bağ kurup bunu içselleştirebilmiş midir? Bu sorunun cevabını şu an vermek de yine erken olacaktır.

Yapılan görüşmelerde ayrıca öğrencilerin geleneksel ve modern uygulamaları çok da ayırt edemedikleri gözlemlenmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sırasında edinilen izlenimlerden bir diğeri ise yapılan farklı türde müze ziyaretlerinin öğrencilerin yaş grupları, ilgi alanları, geçmiş yaşantıları, hazır bulunurlukları, hatta cinsiyetleri gibi faktörlerden etkilenerek her öğrenci için farklı kazanımlar sağlamış olmasıdır. Bu bağlamda Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi, gerek sunum ve gösterileri gerekse sergilenen kültürel öğeler noktasında hedef yaş grubunun ilgisini çekecek niteliklere sahip olup, etkili bir okul dışı öğrenme ortamı hazırlayabilmektedir. Müze aynı zamanda klasik müze anlayışından farklı yapısıyla bazı öğrencilerin ifade ettiği şekilde ‘genellikle aynı şeyler’ yargısını değiştirir niteliktedir. Bu noktada öğrenciler için müzeler beklediklerinin aksine farklı içeriklere sahip olabilen, ilginç mekânlar olarak algılanabilir ve çocukların merak duyguları tetiklenebilir.

Öğrencilerin önceki müze ziyaretleriyle ilgili izlenimlerine bakıldığında, genellikle akıllarında kalan şeylerin cinsiyet ya da ilgi alanlarıyla ilgili olduğu, bununla birlikte hatırladıkları şeylerin oldukça az olduğu görülmüştür. Yaşayan Miras Müzesi ziyaretlerinden sonra ise öğrenciler yaparak yaşayarak, eğlenerek öğrenmişlerdir. Öğrencilerin farklı duyguları öğrenme sürecine dâhil olduğundan öğrenmenin daha kalıcı olacağı düşünülmektedir.

Yapılan görüşmeler doğrultusunda arkadaş ya da sınıf gruplarıyla yapılan müze ziyaretlerinin daha etkili olduğu söylenebilir. Şöyle ki özellikle Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi gibi eserlerin canlandırılarak sergilendiği müzelerde akran etkileşimi daha fazla olmaktadır. Öğrenciler ilk etapta ilgisini çekmeyen bir obje ya da uygulamayla sırf arkadaşları ilgilendiği için ilgilenebilmektedir. Özellikle oyun odasında oyunları birlikte oynamışlar, bilen bilmeyene öğretmiştir. Esasında öğrencilerin anlatım bittiği halde en çok vakit geçirdikleri odanın oyun odası olduğunu söyleyebiliriz. Bu noktada elbette ki yaş, cinsiyet, ilgi alanları da çok etkili olmuştur.

Toplum içerisinde kullanılan geleneksel ya da yöresel söylemler, deyimler, atasözleri bir toplumun ya da topluluğun kültürünün temel yapıtaşlarıdır. Müze ziyareti esnasındaki yapılan sunumlarda bunlardan da bahsedilmiş ve öğrenciler belki de toplumca anlamını tam olarak bilmeden sıkça kullanılan bu ifadelerin kaynağını ve anlamını öğrenme fırsatı bulmuşlardır.

Özellikle öğrencilerin ellerinden tablet ve telefonları düşürmedikleri, oyun oynamayı unuttukları hatta bilemedikleri ve buna bağlı olarak sorun yaşadığı içinde bulunduğumuz dijital çağda geçmiş yaşamın ve yaşatmanın, paylaşma, yardımlaşma gibi öğrencilerimize kazandırmayı hedeflediğimiz değerlerin kazandırılmasında geleneksel oyunlar ve uygulamaların önemi daha çok ortaya çıkmaktadır.

Müze ziyaretlerinin aynı zamanda sosyal bilgiler dersinde kazandırılması hedeflenen ve çalışmanın giriş kısmında belirtilen temel becerilerin kazandırılmasında da çok etkili olduğu düşünülmektedir.

Müze ziyareti sosyal bilgiler öğretmenleri açısından etkili ve keyifli bir öğrenme ortamı olarak değerlendirilmiştir. Müzede her yaş ve cinsiyetten ziyaretçiye hitap edebilecek uygulama ve unsurlar bulunmakta olup, bu durum müzeyi etkili bir öğrenme ve zaman geçirme mekânı haline getirmektedir. Sınıf ortamında öğretilmesi zor olan kazanımlar müzede uygulamalarla somutlaştırılarak eğlenceli bir şekilde öğretilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel,Ö. (2019) “Müze eğitimi ve yaratıcı drama” Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Güzel Sanatlar Fakültesi
- Adıgüzel, H. Ö., & Öztürk, F. (1999). Türk eğitim düşüncesinde okul müzesinden müze pedagojisine değişim. *Eğitim ve Bilim*,24(114).
- Adıgüzel, Ö. (2000). Müze Pedagojisinin Türkiye’deki Yansımaları ve Müzelerdeki Yaratıcı Drama Uygulamaları. Üçüncü Uluslar Arası Tarih Kongresi Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar; Küreselleşme Ve Yerelleşme (s.130-143). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- (AE Rentzog, S. (2007). Open air museums the history and future of a visionary idea, ALFHAM and Association of European Open Air Museums. OM, 2007c).
- AEOM (2007c). History, Retrieved February 2017, from http://aeom.eu/en/?page_id=100
- AEOM (2017a). Definition, Retrieved February 2017, from <http://aeom.eu/en>
- Altın, N., B., Demirtaş, S., (2012). Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Eğitim Etkinlikleri (Müze ve Arazi Çalışmaları). Mustafa Safran (Ed.). Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde (509-543). Ankara: Pegem Akademi.
- Altın,S. & Çolak. E. (2014) Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları. Seval Fer (Ed.). Anı Yayıncılık
- Altunbay, M.(2016).Çocuklarda sosyal algının gelişmesini etkileyen unsurlar ve Türkçe eğitiminde sosyal algı kazanımı.G.Aytaş(Ed.).*Türkçe Eğitiminde Algı*(ss.1-18).Ankara: Akçağ Yayıncılık
- Aral, A. (2015). Uygulamalı Halk Bilimi Açısından Eğitim Sürecinde Dede Korkut. Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, 15 (2) , 123-138. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/egetdid/issue/34463/380822>
- Aral, A. E. (2018). Somut Olmayan Kültürel Miras ve Eğitim: Eğitimin Periyodik Raporlardaki Görünümüne Eleştirel Bir Bakış. *Milli Folklor*, 30(120).

- Aral, N., Kandır, A., & Can Yaşar, M. (2000). *Okulöncesi eğitim ve ana sınıfı programları*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları
- Arslanoğlu, İ. (2000). Kültür ve medeniyet kavramları. *Türk Kültürü ve Hacı B. Velî Araştırma Dergisi*, (15).
- Atagök, T. (1999). Yeniden müzeciliği düşünmek. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi.
- Bamberger, Y., & Tal, T. (2007). Learning in a personal context: Levels of choice in a free choice learning environment in science and natural history museums. *Science Education*, 91(1), 75-95
- Baumeister, R. F., Vohs, K. D. & Tice, D. M. (2007). The strength model of self control. *Current Directions in Psychological Science*, 16(6), 351-355. doi: <https://doi.org/10.1111/J.1467-8721.2007.00534.x>
- Buyurgan, S. ve L. Mercin (2010). Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları. Editör: Vedat Özsoy. Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları: 2 (2. Baskı), Ankara: Öncü Basımevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Ankara: Pegem Yayınları*. Demirel, Ş. & Kökçü, Y. (2018). Yabancılara Türkçe öğretimi sertifika programına katılan öğrencilerin sertifika programı hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 7(3), 1884-1901.
- Cenkseven Önder, F. (2012). The influence of decision-making styles on early adolescents' life satisfaction. *Social Behaviour and Personality*, 40(9), 1523-1536
- Çulha, B. (2006). Tarihsel Mekanlarda Keşfederek Öğrenme Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öğrenci Görüşleri. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Csikszentmihalyi, M., & Hermanson, K. (1995). Intrinsic motivation in museums: Why does one want to learn? In J. H. Falk & L. D. Dierking (Eds.), *Public*

institutions for personal learning (pp. 67–77). Washington, DC: American Association of Museums.

Doğanay, A. (2005). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk, ve D. Dilek, (Editörler), Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi. (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, ss. 18–52.

El Khayat, G. A., & Fashal, N. A. (2019). Inter and intra cities smartness: a survey on location problems and GIS tools. In *Smart Cities and Smart Spaces: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications* (pp. 30-55). IGI Global.

EunJung Chang (2006) Interactive Experiences and Contextual Learning in Museums, *Studies in Art Education*, 47:2, 170-186

Falk, J.H. & Dierkink, L.D. (2002). Lessons without limit how free-choice learning is transforming education. USA: Altamira Press.

Falk, J. H., & Dierking, L. D. (2018). *Learning from museums*. Rowman & Littlefield.

Filiz, N. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımı. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Galip, Ö. N. E. R., & Öztürk, M. (2019). Okul dışı öğrenme ve öğretim mekânları olarak bilim merkezleri: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deneyimi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1109-1135.

Gall, M.D., Borg, W.R. ve Gall, J.P. (1996). Educational research an introduction (6. Baskı). USA: Longman Publisher

Gartenhaus, A. R., Mergenci, R., & Onur, B. (2000). *Yaratıcı düşünme ve müzeler*. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Göregenli, M.(2012).Temel Kavramlar: Önyargı, kalıpyargı ve ayrımcılık.K. Çayır & M. Ayan Ceyhan (Ed.) Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar (s.17-18). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi

- Günay, D. (2019). Eğitim Felsefesine Bir Yaklaşım. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 2 (3) , 131-137. DOI: 10.32329/uad.658305
- Hammersley, M, Traianou. A.(2017) Nitel Araştırmalarda Etik-İhtilafı Konular Ve Bağlam, çev. Sibel Balcı, Berat Ahi.(Anı Yayıncılık)
- Hooper-Greenhill, E. (1999). Müze ve galeri eğitimi (M. Ö. Evren, E. G. Kapçı, Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. (Eserin aslının basım tarihi 1994).
- Hooper-Greenhill, E. (2009). Education, communication and interpretation: towards a critical pedagogy in museums E. Hooper-Greenhill, (Der.), The educational role of the museum (s.3-25). Britain:Routledge (Second edition).
- İşlek, D. (2017). Okul dışı eğitimde müze kullanımına yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programının öğretmenlerin başarı ve öz yeterlik inançlarına etkisi. *Unpublished master's thesis*. Near East University, TRNC.
- Katzman, William Henry, "Effects of Engagements and Presentation Order in Informal Science Presentations" (2022). LSU Doctoral Dissertations. 5808.Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College
- Kılıçarslan, E.(2011).İletişim Kurma Becerileri. İstanbul: Kriter Basın Yayın
- Koşay, H Z.(1974) Etnografya Folklor Dil tarih V.D Konularda Makaleler ve İncelemeler. Ankara: Ayyıldız Basımevi.
- Kron, E. (2012). The story of a model designing culturally historic environment using a modern narrative, Open Air Museums Memoir, Sirogojino: The Open Air Museum Old Village in Sirogojno.
- Maccario, K.N. (2002). Müzelerin eğitim ortamı olarak kullanımı. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(1) 275-285.
- Mao-Ying Wu & Geoffrey Wall (2017) Visiting heritage museums with children: Chinese parents' motivations, Journal of Heritage Tourism, 12:1, 36-51, DOI: 10.1080/1743873X.2016.1201085

- Mazman Budak, F.(2021).Sosyal Bilgiler Dersi Okul Dışı Öğrenme Ortamları. Vedat Aktepe, Mevlüt Gündüz, Nuray Kurtde Fidan, Elvan Yalçinkaya (Ed.).Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: PegemAkademi, s.327,328
- McMillan. J. H. (2000) *Educational Research: Fundamentals for the consumer* (3. Baskı). New York: Longman
- Melinda M. Mayer (2005) Bridging the Theory-Practice Divide in Contemporary Art Museum Education, *Art Education*, 58:2, 13-17
- Meriç, Cemil. Kültürden İrfana, İstanbul, İnsan Yayınları,1986
- Mercin, L.(2003). Kültür ve sanat değerlerinin yaşatılmasında müzelerin rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 106–114
- Mercin, L.(2006) *Müzeler Ve Toplum*.
- Meydan, A, Akkuş, A. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin Tarihi Ve Kültürel Değerlerin Kazandırılmasındaki Önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 0 (29), . DOI: 10.14781/mcd.92390
- Neuman, W.L. (2014). *Toplumsal araştırma yöntemleri nitel ve nicel yaklaşımlar*. (Çev. S. Özge), 1, 7 Ankara: Yayın Odası Yayınları.
- Oğuz M Ö (2002-2013) *Küreselleşme ve Uygulamalı Halkbilimi* (Akçağ Yayınları, Ankara).
- Oflaz, M., Köroğlu, A., & Avcıkurt, C. (2017). Yaşayan Müze Ziyaretçilerinin Algıladıkları Deneyimsel Değer, Memnuniyet Düzeyleri ve Davranışsal Niyetleri İlişkisinin İncelenmesi Cemali Buzlukçu. *Aralık/December 2017*, 109.
- Onur, B. (2012). *Çağdaş Müze, Eğitim ve Gelişim Müze Psikolojisine Giriş*. (Birinci Baskı). Ankara: İmge Kitabevi, 20.
- Ölçer Özünel, E.(2004) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzelenmesi Sempozyum Bildirileri, "Söz" Artık Müzede: Kültürel Bellek, Küreselleşme Ve Eğitim

Bağlamında Sözlü Kültürün Korunması Ve Duyarlılık Geliştirilmesi Üzerine,
Ankara: Başak Matbaacılık, s.84

Ölçer Özünel, E. (2013) Camekan Canlı Performansa Somut Olmayan Kültürel Miras ve Müzeler., Oğuz, Ö, Ölçer Özünel, E, Gürçayır, S. (Editörler). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Geleceği Türkiye Deneyimi. Birinci Baskı. Ankara. Grafiker Yayınları, s. 67

Rzayeva S (2019) Küreselleşme ve somut olmayan kültürel miras ilişkisi: Azerbaycan örneği. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halk Bilimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Serbestoğlu, İ. (2020). Nevşehir Yöresi Geleneksel Eğlence Unsurlarının Turizmde Kullanımı. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 13(30), 745-761.

Siedel, S. ve Hudson, K. (1999). Müze eğitimi ve kültürel kimlik Avrupa Öğretmenler Semineri Stockholm/ İsveç, 9-13 Mart 1997 (B. Ata, Çev.). Ankara.

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, Genel Hükümler, Tekin, G. (2017). Dönüşen Müzecilik ve Müzede Öğrenme: Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 46 (214),155-166.

Sönmez, Ö. F. (2010). İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde harita becerileri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şahan, M. (2005). Müze ve eğitim. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4). http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_4/487-501.pdf

Şimşek, A. ve Kaymakçı, S. (2015). Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretiminin Amacı ve Kapsamı, Ahmet Şimşek & Selahattin Kaymakçı (Ed.). *Okul Dışı Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi

Şimşek, Ç.(2015).Halk bilimi müzeciliğine bir örnek "Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi" / A sample of folklore museology "Ankara Intangible Cultural Heritage Museum"(Yüksek Lisans Tezi).Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Şimşek, S.,& Öztürk, M. (2014).Sosyal bilgiler eğitiminde beceriler.S. İnan (Ed.), Öğretmenler ve Öğretmen Adayları İçin Sosyal Bilgiler Eğitimine Giriş Kavramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler (ss.83-97). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sukmataji, (2010). A Study on Sustainable Tourism Development in Batavia, Jakarta, Indonesia, living museum proceedings, Proceedings of Regional Conference on Tourism Research The State of the Art and its Sustainability.
- Tezcan Akmehmet, K. (2017). Yaşayan Müze Kavramı Üzerine Bir İnceleme. Yaratıcı Drama Dergisi, Yaratıcı Drama Dergisi "Müze Özel Sayısı" , 1-16. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ydrama/issue/60246/876480>
- UĞUR,N. (2004). ODTÜ geliştirme vakfı Ankara okulları müze eğitimi uygulamaları(Çevrim-içi: [http:// www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/bildiriler/](http://www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/bildiriler/)), Erişim tarihi: 05.09.2018.
- UNESCO (1982). Mexico City Declaration on Cultural Policies. 5 Şubat 2009 tarihinde UNESCO Web sitesinden erişildi: http://portal.unesco.org/culture/en/files/12762/11295421661mexico_en.pdf/mexico_en.pdf
- Uralman, H. (2008).Müzelerin Topluma Ulaşabilirliğinde Bilgi Yönetimi. Bilimsel İletişim ve Bilgi Yönetimi Sempozyumu(12-14 Eylül 2006). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uzunöz A, Aktepe V(2018) Özel Öğretim Yöntemleri Cilt-1 (Pegem Akademi)
- Ünal, F. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları. *Pegem Atıf İndeksi*, 443-463Ülgen, Y. (2012). Evde yaşayan yaşlılarda sosyal katılımı etkileyen faktörlerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Ülgen, Y. (2012). *Evde yaşayan yaşlılarda sosyal katılımı etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Wu, M. Y., & Wall, G. (2017). Visiting heritage museums with children: Chinese parents' motivations. *Journal of Heritage Tourism*, 12(1), 36-51.

Yıldırım, A., & Gönel Sönmez, T. (2022). *Uygulamalı halk bilimi müzelerinin kültürel miras farkındalığına etkisinin incelenmesi: Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi örneği* (Master's thesis, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).

Yıldırım, Ş. , Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız Altın, K. (2017). Eğlence endüstrisi bağlamında kültürün tektürleşmesi: Folklorun tema parklarda kullanımı.

Yücel, E. (1999). Türkiye’de Müzecilik. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

İnternet Kaynakları

<https://argonotlar.com/muzenin-yeni-tanimi-belli-oldu/>,(Çev.E.Gürsu),The Art Newspaper (9 Kasım 2022).

https://cdn.naaee.org/sites/default/files/eeepro/products/files/k-12_ee.lr_.pdf (16 Mart 2023).

<https://languages.oup.com> (8 Ekim 2022).

<https://mirasmuzesi.nevsehir.edu.tr> (20 Mart 2023).

http://static.batelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_DefinitionsBFK.pdf (5 Aralık 2022).

EKLER

Ek 1. Yazılı İzin Formu

Merhaba, Ben Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi olarak eğitimimi sürdürmekteyim. Sosyal bilgiler derslerinde somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasına, kültürel miras bilincinin oluşturulmasına yönelik katkısını ortaya koymak ve alışılmışın dışında bir müze deneyiminin öğrenciler ve öğretmenler üzerinde bıraktığı etkiyi gözlemlemek üzerine bir yüksek lisans tezi hazırlamaktayım. Araştırma kapsamında yaşayan miras müzelerinin oluşturduğu interaktif öğrenme alanının müze etkinlikleri ile işlenen sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin edindikleri tecrübeler ve tecrübelerini nasıl anlamlandırdıkları ve yerel kültürel bilinç kazanım düzeyleri incelenecektir. Sosyal bilgiler derslerinde müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması konusundaki düşünceleriniz sürecin geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu görüşme, sosyal bilgiler dersi ile ilişkili olarak katıldığınız müze etkinliklerini tanımlamanız, tecrübelerinizi paylaşmanız amacıyla tez çalışmasının bir parçası olarak yapılacaktır. Görüşme sırasında verilerin kayıt altına alınması amacıyla ses kayıt cihazı kullanılacaktır. Görüşme içerisinde söyleyeceğinizin tümü gizlidir. Araştırma içerisinde katılımcı olarak isminiz yerine takma adlar kullanılacaktır. Görüşme sürecine ilişkin sorularınızı cevaplamaktan memnuniyet duyacağımı belirtirim. Yapılan araştırma kapsamında görüşmeyi kabul ettiğiniz için teşekkür ederim.

Mehtap KÖKSAL

Aşağıda imzası olan ben,..... , yukarıdaki açıklamaları okudum ve anladım. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı bildiririm.

Tarih:

İmza:

Ek 2. Öğrenci Görüşme Formu

Öğrenci görüşme formu araştırma sorusu:

Yaşayan miras müze gezisi kapsamında gerçekleştirilen müze eğitimi ile sosyal bilgiler öğrenmenin öğrenciler için anlamı nedir?

Merhaba, ben Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimimi sürdürmekteyim. Sosyal bilgiler öğretiminde yaşayan miras müzelerinin rolü: Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi Örneği üzerine bir araştırma yapmaktayım. Araştırma sürecinde sosyal bilgiler dersi ile ilişkilendirilen müze programına katılan bir öğrenci olarak görüşlerinizin önemli olduğunu düşünüyorum. Araştırmada görüşmemizin içeriği gizli tutulacak olup, isminiz yerine takma adlar kullanılacak veya isminiz şifrelenecektir. Görüşme sırasındaki konuşmalar kaydedilecek, görüşme sonrasında istemediğiniz bilgiler silinecektir. Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz herhangi bir düşünceniz var mı? İzninizle görüşmemize başlamak istiyorum. Görüşme soruları:

Ziyaret öncesinde ve sonrasında öğrencilere yöneltilen sorular:

- 1-Daha önce hiç müze ziyareti ettin mi? Müzelerde en çok ilgini çeken şey ne oldu?
- 2-Yaşayan Müze kavramını daha önce duydun mu?
- 3-İçerisinde bulunduğumuz müzede neler olabilir?
- 4-Şimdiye hiç gölge oyunu izledin mi? İzlediysen bilgi verebilir misin?
- 5-Ailende ya da çevrende doğum, düğün ve ölüm gelenekleri ne şekilde uygulanıyor?
- 6-Âşıklık geleneği ne demek? Bölgedeki âşıklardan bir tane örnek verebilir misin?
- 7-Sence bu uygulamalar gerekli midir?
- 8-Yaşadığın mahallede ne tür oyunlar oynuyorsunuz? Bu oyunları kimden öğrendin?
- 9-Geleneksel halk hekimliği ya da ocaklı kavramlarını hiç duydun mu?
- 10-Geleneksel el sanatları konusunda ne biliyorsun?

Öğretmene Yöneltilen Sorular

- 1-Müze ziyaretini öğrenciler ve kendiniz için faydalı buldunuz mu?
- 2-Bu ziyaretin size ne tür faydalar sağlayacağını düşünüyorsunuz?
- 3-Bu ziyaretin öğrencilerinize ne tür faydalar sağlayacağını düşünüyorsunuz?
- 4-Bu ziyaretin Sosyal Bilgiler Eğitiminin hangi öğretim alanlarında etkili olacağını düşünüyorsunuz?
- 5-Müzede uygulanan etkinliklerden en çok hangisini faydalı buluyorsunuz? Neden?

Ek 3.Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bu araştırmada “Okul Dışı Öğretim Bağlamında Müzelerin Rolü: Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi Örneği” incelenecektir. Bu amaçla görüşme yöntemi uygulanacaktır. Çalışmanın yapılabilmesi için Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulundan yazılı izin alınacaktır. Çalışmaya katılmanız ve doğru yanıtlar vermeniz araştırma sonuçlarının doğruluğunu etkileyecektir. Vereceğiniz cevaplar bu çalışma dışında hiçbir yerde kullanılmayacak ve gizli tutulacaktır. Bu çalışmaya katılmayı reddetme ve hiçbir neden göstermeksizin istediğiniz zaman araştırmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Katılımlınız için teşekkür ederiz.

Gönüllünün Adı-Soyadı

Açıklamayı Yapanın Adı-Soyadı

İmza

İmza

Tarih

ARAŞTIRMAYA KATILANLAR

(Diğer)

ARAŞTIRMA YÜRÜTÜCÜSÜ

Adı-Soyadı

İmzası

Adı-Soyadı

İmzası

Ek 4. Müze Yönergesi

KAPADOKYA YAŞAYAN MİRAS MÜZESİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- Bu yönergenin amacı, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bünyesinde yer alan Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi ve bu müze ile ilgili eserlerin ve ürünlerin toplanması, bu müzelerde Türkiye Büyük Millet Meclisinin 19/01/2006 tarihli oturumunda oy birliği ile kabul edilen, “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun” gereğince somut olmayan kültürel mirasın yaşatılması ve aktarılması, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve diğer kurumlardaki öğretim elemanları, araştırmacılar ve genel ziyaretçilerin hizmetine sunulması ile ilgili esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- Bu yönerge, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi'nin idari, teknik, akademik iş ve işlemleri ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- Bu yönerge,

- a) 21/07/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 24. ve 26. maddelerine göre hazırlanan 22/01/1984 tarihli ve 18289 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe giren Özel Müzeler ve Denetimleri Hakkındaki Yönetmelik,
- b) 27/09/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanun'un 37. maddesi ile Kültür Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 354 sayılı KHK'nın 3079 sayılı KHK'nın değişik 10. maddesine dayanılarak hazırlanan 30/04/1990 tarihli ve Personel Şubesinin 040-1578 sayılı Makam Onayı ve Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği,
- c) 19/01/2006 tarihli 5448 sayılı Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun,
- ç) 04/11/1981 tarihli 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 12. maddesi,
- d) 19/04/2008 tarihli Resmi Gazete' de yayınlanan Kapadokya Araştırma ve

Uygulama Merkezi Yönetmeliği'nin 5. maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- Bu yönergede geçen,

- a) Müze Sorumlu Birimi: Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğünü,
 - b) Müze Müdürü: Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürünü,
 - c) Müze Sorumlusu: Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürünün görevlendireceği bir kişiyi,
 - ç) Müze: Kapadokya Yaşayan Miras Müzesini,
 - d) Rektör: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Rektörünü,
 - e) Senato: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Senatosunu,
 - f) Üniversite: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesini,
 - g) Yürütme Kurulu: Müze Yürütme Kurulunu,
- İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Organlar, Yetkileri ve Görevleri

Organlar

MADDE 5- (1) Müzenin organları şunlardır:

- a) Müze Müdürü
- b) Müze Sorumlusu
- c) Müze Yürütme Kurulu

Müze Müdürü ve Görevleri

MADDE 6- (1) Müze Müdürü: Müzenin amaçları doğrultusundaki çalışmaların yürütülmesinden, gözetim ve denetiminden ve gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu kişidir.

Müze Sorumlusu ve Görevleri

MADDE 7-(1) Müzenin amaçları doğrultusunda müze çalışanlarından, çalışanların görev dağılımlarından, müzenin günlük faaliyetlerinden ve işleyişinden sorumlu kişidir.

- (2) Müzenin teknik ve yönetim hizmetlerini yürütmek,
- (3) Müze hizmet kadrosunun görev tanımlarını belirlemek, denetlemek, işbirliği ve disiplini sağlamak,

- (4) Müzenin güvenliği ile ilgili tedbirleri almak,
- (5) Müze Müdürünün vereceği diğer görevleri yerine getirmek.

Müze Yürütme Kurulu ve Görevleri

MADDE 8-(1) Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetim Kurulu Üyelerinden oluşan kuruldur.

- (2) Somut ve somut olmayan kültürel mirası tespit ederek ilmi metotlarla açığa çıkararak, inceleyen, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sürekli ve geçici olarak sergileyen, halkın kültürel miras konusundaki eğitimini artıran, dünya görüşünü geliştirmede etkili bir kurum olan müzede bilim ve eğitim hizmetlerini başarıyla uygulamak ve geliştirmek için karar almak,
- (3) Sergileme, tanzim, teşhir ve diğer kültürel faaliyetlerin planlamasını yapmak,
- (4) Yılı sonunda tamamlanan yılı değerlendirmek, gelecek yıl ile ilgili görüş ve önerileri belirlemek,
- (5) Müzenin çalışma saatleri ile tatil günlerini belirlemek,
- (6) Müze giriş ücretini belirlemek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

MADDE 10-(1) Müzeden elde edilen gelirler, ilgili mevzuat çerçevesinde Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı hesaplarına aktararak Üniversite bütçesine gelir kaydedilir. Bütçeleştirilen tutarlar müze sorumlu biriminin bütçe aktarım talebi ile öncelikli olarak müzenin ve sorumlu birimin giderlerini karşılamak üzere Müze Sorumlu Birimi Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğüne aktarılır.

Yönergede Hüküm Bulunmayan Hususlar

MADDE 11-(1) Bu yönergede hüküm bulunmayan hususlarda, ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 12-(1) Bu yönerge, Senato tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13-(1) Bu yönerge hükümlerini Rektör yürütür.